

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd



Diplomová práce

MAS Sokolovsko a její úloha v lokálním rozvoji

Bc. Jana Štruncová

© 2024 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Jana Štruncová

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Most

Název práce

MAS Sokolovsko a její úloha v lokálním rozvoji

Název anglicky

LAG Sokolovsko and its Role in Local Development

Cíle práce

Hlavním cílem diplomové práce je analýza přínosu MAS Sokolovsko o.p.s. pro rozvoj regionu na základě zhodnocení realizovaných projektů, přičemž kritériem zkoumání se stane především zaměření projektu, využití prostředků na něj získaných a celková výše čerpaných prostředků na realizované projekty.

Metodika

Z metodologického pohledu bude využito především techniky studia dokumentů odborné povahy a sekundární analýzy dat. Také bude využito primárního sběru dat pomocí dotazníkového šetření mezi obyvateli obcí na území MAS Sokolovsko.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

lokální rozvoj, MAS, regionální politika, regionální rozvoj

Doporučené zdroje informací

- BLAŽEK, Jiří; UHLÍŘ, David; UNIVERZITA KARLOVA. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, implikace*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.
- ESKELINEN, Heikki, et al.: *Competitiveness, Localised Learning and Regional Development: Specialization and Prosperity in Small Open Economies*, Taylor and Francis, 2002. ProQuest Ebook Central, <https://ebookcentral-proquest-com.infozdroje.czu.cz/lib/czup/detail.action?docID=169634>
- KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ, Zuzana. *Partnerství v rozvoji obcí, měst a regionů*. Praha: Auditorium, 2014. ISBN 978-80-87284-44-5.
- PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR, Marek. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.
- PĚLUCHA, Martin; KASABOV, Edward. *Rural development in the digital age : exploring neo-productivist EU rural policy*. London: Routledge, 2020. ISBN 978-0367356583.
- PĚLUCHA, Martin. *Venkov na prahu 21. století : venkov a jeho rozvoj na přelomu milénia, územní dopady znalostní ekonomiky na venkov, souvislosti vztahů měst a venkova v globalizované ekonomice*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012. ISBN 978-80-87197-49-3.
- WOKOUN, René. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.
- WOKOUN, René. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-304-9.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Jakub Husák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 18. 2. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 21. 2. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 03. 02. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "MAS Sokolovsko a její úloha v lokálním rozvoji" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 3.2.2024

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu doc. Ing. Jakubu Husákovi, Ph.D. za vedení DP, a především za precizně konkretizovanou zpětnou vazbu, kterou mi po celou dobu poskytoval. Dále bych chtěla poděkovat garantovi Konzultačního střediska PEF v Mostě panu RNDr. Ing. Slávkovi Novákovi za vždy vřelý a pozitivní přístup ke studiu a životu, který všem studentům pravidelně a neúnavně předával navzdory vlastnímu nelehkému boji. DP by nemohla vzniknout bez spolupráce s MAS Sokolovsko o.p.s. a její energickou ředitelkou paní Ing. Ivanou Jágrikovou, které za její pomoc mnohokrát děkuji. Velké díky patří mé rodině, která mě po čas mého studia aktivně podporovala a pomáhala mi především s péčí o malého syna.

MAS Sokolovsko a její úloha v lokálním rozvoji

Abstrakt

Tématem DP je komunitně vedený lokální rozvoj v mikroregionu Sokolovsko. Práce se zaměřuje na působení MAS Sokolovsko o.p.s. a dopad její činnosti na zlepšení kvality života v mikroregionu. Předmětem zájmu zkoumání se stalo také uchopení principu LEADER v praxi. DP představuje stručný přehled teorií regionu a regionálního rozvoje mající vztah k této problematice, dále se zabývá teorií partnerství v regionálním rozvoji a neopomíjí ani regionální politiku ČR včetně nadřazené regionální politiky EU. Samostatnou podkapitolou jsou vnitřní kapacity komunity, neboť pro autorku je stěžejní aktuální stav komunity a její připravenost na různé typy rozvojových projektů, které musí odpovídat jejím aktuálním potřebám. Důležitost tohoto přístupu demonstruje v DP na konkrétním příkladu špatné praxe.

Pro analýzu přínosu MAS Sokolovsko o.p.s. se DP zabývá zaměřením vlastních projektů a mírou informovanosti obyvatelstva o různých aktivitách příslušné MAS. K tomuto účelu byl vytvořen na základě dat především ČSÚ a ČŠI přehled nejpálčivějších problémů mikroregionu a provedeno dotazníkové šetření u obyvatel mikroregionu Sokolovska, jehož výsledky jsou v DP představeny. Z výše uvedených analýz je provedena syntéza a jsou představeny návrhy pro efektivnější fungování MAS Sokolovsko o.p.s.

Klíčová slova: lokální rozvoj, MAS, mikroregion, partnerství v regionálním rozvoji, princip LEADER, regionální politika, regionální rozvoj, Sokolovsko

LAG Sokolovsko and its Role in Local Development

Abstract

The topic of the diploma thesis is community-led local development in the Sokolovsko microregion. The diploma thesis focuses on the operation of LAG Sokolovsko o.p.s. and its usefulness for improving the quality of life in the microregion. The subject of research is also understanding of the LEADER principle in its work. The diploma thesis presents a brief overview of theories of the region and regional development related to this issue, it also deals with the theory of partnership in regional development and does not neglect the regional policy of the Czech Republic, including the superior regional policy of the EU. A separate sub-chapter is the internal capacities of the community, as the current state of the community and its readiness for various types of development projects are crucial for the author. That all must correspond to its current needs. The importance of this approach is demonstrated in the diploma thesis on a specific example of bad practice.

For analysis of the contribution of LAG Sokolovsko o.p.s. the diploma thesis deals with the focus of own projects and proper foreknowledge of the population about the various activities of the relevant LAG. For this purpose, an overview of the most pressing problems of the microregion was created based on the data by the ČSÚ and ČŠI, and a questionnaire survey was conducted among the residents of the Sokolovsko microregion, the results of which are presented in the diploma thesis. A synthesis is made of the above-mentioned analyzes and proposals are presented for more effective functioning of LAG Sokolovsko o.p.s.

Keywords: LAG, LEADER principle, local development, microregion, partnership in regional development, regional development, regional policy, Sokolovsko

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	15
2.1 Cíl práce	15
2.2 Metodika	16
3 Teoretická část.....	17
3.1 Teorie regionu	17
3.1.1 Lokalizační teorie a teorie centrálních míst	17
3.1.2 Typologie regionů na základě jejich struktury	19
3.1.3 Hierarchie regionů	20
3.1.4 Regionalizace	20
3.2 Regionální rozvoj	21
3.3 Vybrané teorie regionálního rozvoje.....	22
3.3.1 Neoklasické a neoliberalní teorie regionálního rozvoje	23
3.3.1.1 Lokalizační teorie a lokalizační faktory	23
3.3.1.2 Nová teorie (endogenního) růstu	24
3.3.1.3 Asociativní model regionálního rozvoje	25
3.3.2 Institucionální směry.....	26
3.3.2.1 Klastry	26
3.3.2.2 Teorie učících se regionů.....	27
3.3.2.3 Triple helix	28
3.3.2.4 Quadruple helix	29
3.4 Regionální rozvoj v ČR.....	29
3.4.1 Regionální struktura v ČR	30
3.4.2 Vztah územního plánování k regionálnímu rozvoji.....	31
3.5 Regionální politika	33
3.5.1 Nástroje regionální politiky	35
3.5.2 Regionální politika 21. století.....	35
3.5.3 Regionální politika EU	36
3.5.3.1 Hospodářská, sociální a územní soudržnost EU.....	37
3.5.4 Regionální politika ČR	38
3.5.4.1 SRR ČR v programovém období 2021-2027	39
3.5.4.2 Územní dimenze definované SRR21+	41
3.5.4.3 Podpora udržitelného rozvoje.....	42

3.6	Komunitní přístupy a partnerství v rozvojových procesech	42
3.6.1	Role partnerství v regionálním rozvoji	43
3.6.2	Partnerství v kontextu komunitního přístupu a komunitní plánování.....	43
3.7	Přehled základních typů partnerství v regionálním rozvoji	45
3.7.1	Mezinárodní úroveň partnerství.....	46
3.7.2	Národní úroveň partnerství	47
3.7.3	Regionální úroveň partnerství.....	48
3.7.4	Mikroregionální úroveň partnerství	48
3.7.4.1	Dobrovolná sdružení měst a obcí	49
3.7.4.2	Místní akční skupiny	49
3.8	Vnitřní kapacity komunity (endogenní rozvojové potenciály)	50
4	MAS Sokolovsko o.p.s.....	51
4.1	MAS a metoda LEADER.....	51
4.1.1	MAS.....	52
4.1.2	LEADER a komunitně vedený místní rozvoj.....	52
4.1.2.1	Příklad špatné praxe: odmítnutý „Aquapark“.....	54
4.2	Základní údaje o mikroregionu Sokolovsko	56
4.2.1	ORP Sokolov	56
4.2.2	ORP Kraslice	57
4.2.3	Mikroregion Sokolovsko jako součást Karlovarského kraje	58
4.2.3.1	Území Karlovarského kraje z pohledu SRR21+	60
4.2.3.2	Strategie rozvoje územního obvodu Karlovarského kraje.....	61
4.2.4	Obecná charakteristika Sokolovska	61
4.2.5	Obyvatelstvo Sokolovska	62
4.2.6	Nezaměstnanost na Sokolovsku.....	63
4.2.7	Průměrná mzda na Sokolovsku.....	64
4.2.8	Sociální problémy na Sokolovsku	65
4.2.9	Školství na Sokolovsku.....	66
4.3	Výčet nejpalčivějších problémů mikroregionu Sokolovsko	69
4.4	Vlastní působení MAS Sokolovsko o.p.s.....	70
4.4.1	Programové období 2014–2020.....	73
4.4.2	Činnost MAS ve sledovaném období 2017–2023	75
4.5	Projektové zaměření MAS Sokolovsko o.p.s.....	80
4.6	Dotazníkové šetření.....	81
4.6.1	Cíl dotazníkového šetření	82
4.6.1.1	Deklarované zaměření dotazníku versus realita	83
4.6.2	Výsledky dotazníkového šetření.....	83

4.7	Syntéza zjištěných poznatků a návrhy řešení.....	86
5	Závěr.....	89
6	Seznam použitých zdrojů	91
7	Přílohy	99

Seznam grafů

Graf č. 1.	Graf prostorový spojniový: Demografický vývoj obyvatelstva mikroregionu Sokolov v letech 2015-2022.	62
Graf č. 2.	Graf prostorový sloupcový: Podíl osob s vysokoškolským vzděláním podle krajů v roce 2021.	68

Seznam obrázků

Obr. č. 1.	Teoretický model rozvoje malých obcí z pohledu teorie rozvoje komunit.	56
Obr. č. 2.	Mapa administrativního členění Karlovarského kraje.	58
Obr. č. 3.	Mapa přírůstku obyvatel v SRN a předpokládaný věkový medián v roce 2030..	59
Obr. č. 4.	Mapa hrubého ročního příjmu v roce 2018 podle jednotlivých zemí SRN.	59
Obr. č. 5.	Přehled sociálních problémů v ORP Sokolov a ORP Kraslice.	66
Obr. č. 6.	Faktory zaostávání vzdělávání za sociální situací.	67
Obr. č. 7.	Mapa územní působnosti MAS Sokolovsko.	71
Obr. č. 8.	Přehled OP ESIF v PO 2014-2020.	74
Obr. č. 9.	Přehled tematických cílů v PO 2014-2020.	74
Obr. č. 10.	Přehled priorit. Strategický rámec MAP ORP Sokolov a ORP Kraslice III.....	79

Seznam tabulek

Tab. č. 1.	Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a podíl nezaměstnaných osob. Územní srovnání k 31.12.2022.	63
Tab. č. 2.	Zaměstnaní cizinci podle okresů k 31. 12. 2022.	63
Tab. č. 3.	Mediány hrubých měsíčních mezd a průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců podle pohlaví a krajů v roce 2022.	65

Tab. č. 4. Přehled realizovaných transferů z vyhlášených výzev MAS Sokolovsko v OP platných v letech 2017-2020 a v přechodném období do roku 2023.	76
Tab. č. 5. Přehled transferů podle výzev IROP v letech 2018-2020.	76
Tab. č. 6. Přehled realizovaných transferů pro vlastní projekty MAS Sokolovsko v OP platných v letech 2017-2020 a následně v přechodném období do roku 2022.	77
Tab. č. 7. Příklad investičních priorit MAP SOKRA v PO 2021-2027.	79
Tab. č. 8. Povědomí o existenci MAS Sokolovsko.	84
Tab. č. 9. Výběr odpovědí na otázku č. 18 v dotazníkovém šetření.	86

Seznam použitých zkratk

CLLD – komunitně vedený místní rozvoj
ČŠI – Česká školní inspekce
DP – diplomová práce
EFRR – Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)
EK – Evropská komise
ESIF/ ESI fondy – Evropské strukturální a investiční fondy
EU – Evropská unie
EÚS – Evropská územní spolupráce
FUA – funkční urbanizované území
HSOÚ – hospodářsky a sociálně ohrožená území
MAS – místní akční skupina
MF ČR – Ministerstvo financí České republiky
MMR ČR – Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MMR-NOK – Ministerstvo pro místní rozvoj-Národní orgán pro koordinaci
MŠ – Mateřská škola
MV ČR – Ministerstvo vnitra České republiky
MZ ČR – Ministerstvo zemědělství České republiky
NEG – Nová ekonomická geografie
OP – operační program
ORP – obce s rozšířenou působností
PO – programové období
PÚR ČR – Politika územního rozvoje České republiky

ROP – regionální operační program
RR – regionální rozvoj
ŘO – řídicí orgány
SCLLD – Strategie komunitně vedeného místního rozvoje
SFDI ČR – Státní fond dopravní infrastruktury ČR
SFŽP ČR – Státní fond životního prostředí ČR
SRN – Spolková republika Německo
SRR21+ – Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+
STRATEGIE 2030+ – Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+
SZIF – Státní zemědělský intervenční fond
VÚSC – vyšší územně správní celek
ZŠ – Základní škola

1 Úvod

Komunitně vedený místní rozvoj je základním předpokladem efektivního a cíleného regionálního rozvoje. Základním orgánem podílejícím se na jeho úspěšném průběhu, který se opírá o spolupráci mezi jednotlivými aktéry ekonomického lokálního rozvoje podle principu LEADER, definovaným Evropskou komisí, jsou organizace nazývané MAS, které vypracovávají strategii komunitně vedeného místního rozvoje (dále SCLLD), podle své územní působnosti.

MAS aktivně získávají a přerozdělují územní podporu z národních programů, tak jako z programů EU. Cílem jejich činností je zlepšení kvality života obyvatel venkovských oblastí s důrazem na ochranu životního prostředí. Toto není možné bez spolupráce místních aktérů. Členy MAS jsou tedy nejen obce, svazky obcí a instituce veřejné moci, ale nutně jimi musí být i široké společenství občanů, neziskové organizace a zástupci podnikatelské sféry působící na daném území. Dá se říct, že činnost MAS podporuje rozvoj aktivní občanské společnosti a zároveň její činnost i složení jejích členů odráží dosavadní fungování občanské společnosti v oblasti, kde byla příslušná MAS založena.

Místní akční skupiny jsou standardizované orgány regionálního rozvoje. Pro programové období 2021–2027 byla původní standardizace zpracovaná MZ ČR a SZIF revidovaná Odborem regionální politiky MMR ČR. Bez dodržování těchto standardů nemůže MAS vykonávat svoji činnost. Transparentní fungování MAS je nutností, kterou kontrolují i Řídící orgány operačních programů, které vyžadují nastavení a dodržování interních směrnic MAS zejména v oblasti vyhlášení výzev, hodnocení a výběru podporovaných projektů.

Tématem této diplomové práce je MAS Sokolovsko z důvodu autorčiny osobní vazby k tomuto mikroregionu, který je součástí strukturálně postiženého Karlovarského kraje a zároveň jehož regionální centrum vyššího řádu Sokolov i druhé regionální centrum Kraslice a jejich správní obvody, jsou řazeny dle Strategie regionálního rozvoje 21+ (dále SRR21+) mezi sociálně ohrožené správní obvody.

Vzhledem k výše uvedenému považuje autorka cílený a promyšlený komunitně vedený lokální rozvoj mikroregionu Sokolovsko za velmi důležitou součást podpory, vedoucí ke snížení socioekonomických a územních disparit. K tomu, aby byl eliminován počet sociálně vyloučených lokalit, nebo počet lokalit sociálním vyloučením ohrožený, k tomu, aby tento region nemusel být opouštěn vzdělanými odborníky, kteří by zde měli mít

možnost najít uplatnění, anebo by dokonce s cílenou podporou mohli sami vytvořit pracovní místa vhodná i pro další obyvatele mikroregionu. K tomu, aby bylo chráněno, příp. rekultivováno či rozvíjeno přírodní bohatství, neboť kvalita životního prostředí může pomoci např. v podobě zvýšení atraktivnosti Sokolovska jakožto turistického cíle, tedy k podpoře cestovního ruchu vedoucímu k ekonomickému oživení oblasti.

Analýza MAS Sokolovsko a to, zda její činnost reaguje na největší problémy mikroregionu Sokolovsko, které se autorka pokusí k tomuto účelu definovat, je hlavním předmětem zkoumání této diplomové práce. Současně se autorka pokusí ověřit, zda je metoda LEADER používána v praxi.

Před praktickou částí uvede autorka v teoretické části diplomové práce obecný vhled do problematiky definování regionu, hierarchii regionů, vybraných teorií regionálního rozvoje, zejména reflektující nový trend bottom-up principu a roli endogenních rozvojových potenciálů, regionální politiky s ohledem na členství České republiky v Evropské unii, typů partnerství v rozvojových procesech a zejména postavení mezisektorového partnerství na mikroregionální úrovni v současném regionálním rozvoji.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je analýza přínosu MAS Sokolovsko o.p.s. pro rozvoj regionu na základě hodnocení její činnosti, přičemž kritériem zkoumání se stane především zaměření projektů v porovnání s největšími překážkami rozvoje území a schopnost čerpat finanční prostředky. Autorku zajímá zejména fakt, do jaké míry reaguje činnost MAS na specifické potřeby regionu. Táže se tímto, zda je činnost MAS Sokolovsko o.p.s. orientovaná na hlavní problémy svého mikroregionu? Cílem práce je zjistit, zda zaměření projektů podporovaných MAS reaguje na významné problémy v území a zda je metoda LEADER skutečně realizována v praxi. Premisou této práce je, že nikoliv.

Při definování problémů mikroregionu bude autorka vycházet především z dat Českého statistického úřadu a České školní inspekce. Pro analýzu činnosti MAS navázala autorka spolupráci přímo s MAS Sokolovsko, která poskytne konkrétní data týkající se jimi zprostředkovaných transferů a vlastních projektů a také měkka data ohledně jejich působení v území.

Ke zjištění fungování a dopadu v území metody LEADER, provede autorka DP místní anonymní dotazníkové šetření s cílem získat přehled o informovanosti široké veřejnosti o existenci a působení MAS Sokolovsko o.p.s. Jelikož je metoda LEADER založena na principu zdola-nahoru, neboli nositeli rozvojových myšlenek mají být lokální aktéři včetně občanů, je úspěšnost této metody podle autorky DP přímo úměrná informovanosti těchto subjektů o existenci a činnosti MAS, neboť to je nutným předpokladem pro jejich zapojení do činnosti MAS. Autorka míní, že bez širokého povědomí veřejnosti o činnosti MAS není možné generovat na lokální úrovni dostatečně širokou paletu kreativních nápadů reagujících na lokální specifika mikroregionu a jednotlivých obcí v něm.

Podcílem DP je prokázání či vyvrácení souvislosti mezi mírou občanské angažovanosti obyvatel na veřejném životě a povědomím o aktivitách MAS, kdy autorka předpokládá přímou úměru. Tuto hypotézu chce autorka potvrdit, či vyvrátit na základě analýzy dat z dotazníkového šetření, ve kterém se bude zjišťovat, zda se daný respondent podílí aktivně na veřejném životě či nikoli.

2.2 Metodika

V teoretické části práce se stanou hlavními zdroji dat pro diplomovou práci zejména dokumenty úřední a odborné povahy a jejich studium a sekundární analýza dat vztahujících se ke zkoumanému mikroregionu.

V praktické části práce budou použita data ČSÚ, ČŠI a data zprostředkovaná MAS Sokolovsko o.p.s. Autorka DP také provede primární sběr dat v podobě kvantitativního výzkumu pomocí dotazníkového šetření na sociálních sítích s cílem získat údaje umožňující zhodnocení aplikování metody LEADER na území s působením MAS Sokolovsko o.p.s. v praxi a také k získání informací týkajících se aktivní účasti na občanské společnosti respondentů na tomto území, jelikož autorka předpokládá, že obyvatelé, kteří jsou více občansky angažovaní, budou mít také větší povědomí o rozvojových aktivitách probíhajících v jejich mikroregionu a tedy jim bude činnost MAS Sokolovsko o.p.s. více známá, případně budou znát alespoň některé realizované aktivity.

Otázky dotazníkového šetření budou koncipovány tak, aby umožnily poznat povědomí respondentů o existenci MAS Sokolovsko a také aby umožnily odhalit, zda se respondent dá považovat za občansky angažovaného či nikoli. Dotazník bude koncipován ve třech úrovních. První úroveň se bude týkat zjištění subjektivního pocitu respondenta ohledně míry jeho spokojenosti především s nabídkou volnočasového veřejného vyžití v území. Druhou úrovní je subjektivní pocit vlastní společenské angažovanosti respondenta. Až třetí úroveň se týká skutečné znalosti MAS Sokolovsko, nebo jejich projektů. Autorka předpokládá, že větší část respondentů o tomto orgánu místního rozvoje doposud neslyšela.

Aby autorka DP respondenty nijak nenaváděla a zároveň v nich vzbudila zájem se šetření zúčastnit, nebude se dotazovat přímo na MAS Sokolovsko, ale na osobní názor respondentů na jejich spokojenost jako obyvatel mikroregionu Sokolovsko s nabídkou veřejného vyžití v mikroregionu.

Kromě dat poskytnutými MAS Sokolovsko v digitální formě o činnosti MAS Sokolovsko ve zkoumaném období, bude autorka pracovat ještě s měkkými informacemi získanými formou interview s paní ředitelkou MAS Sokolovsko a vedoucí manažerkou CLLD Ing. Ivanou Jágrikovou.

3 Teoretická část

3.1 Teorie regionu

Základní dělení regionů je na regiony přirozené, relativně vztahově uzavřené s územní dělbou funkcí mezi střediskem a zázemím a regiony administrativní, uměle vytvořené pro výkon veřejné správy (Stejskal, Kovárník, 2009, s. 21). Tato práce bude používat termín region, či mikroregion jako administrativní celek veřejné správy.

Podle A. Wróbela se definováním regionu koncepčně zabývala již novověká geografie, která si jednak všímala přirozeně utvářených regionů na základě jejich geografické podstaty, což vyhovuje geografii jako vědní disciplíně, ale zároveň vnímala i regiony uměle ohraničené člověkem podle správních hranic (Wokoun et al., 2004, s. 65).

Jako zásadní teorii pro koncepci regionu označuje R. Wokoun teorii centrálních míst a zejména vyzdvihuje přínos A. Löscheho, který rozpracoval systém W. Christallera (Wokoun et al., 2004, s. 66). Hlavním přínosem této teorie je oproti předcházejícím teoriím podle J. Blažka a D. Uhlíře snaha vysvětlit geografickou organizaci společnosti jako celku, včetně definování souboru charakteristik systému středisek a regionů (Blažek, Uhlíř, 2002, s. 61).

3.1.1 Lokalizační teorie a teorie centrálních míst

Předchůdcem teorií regionálního rozvoje, bylo od 17. století hledání faktorů, které se podílejí na lokalizaci ekonomiky a vysvětlují její prostorové rozmístění. Klasickou prací se stala studie von Thünera z roku 1826 zabývající se pravidelností v rozložení typů zemědělských aktivit. Neoklasické lokalizační teorie se rozdělují do čtyř základních směrů. První směr usiluje o vysvětlení lokalizačních rozhodnutí firem. Např. A. Weber definoval lokalizační faktory jako jsou např. naleziště surovin, cenu pracovní síly a dopravní náklady, přičemž jeho modely vycházely ze snahy lokalizovat podnik pomocí minimalizace dopravních nákladů. Zavedl termín aglomerační úspory¹ a také deglomerační síly, které mají naopak přispívat k disperzi výroby (Blažek, Uhlíř, 2002, s. 59).

¹ Aglomerační úspory jsou součástí vnějších úspor a jsou dosahované díky fyzické blízkosti jiných podniků. Prvním typem je sdílení pracovního trhu, druhým typem je šíření technologií z blízkých firem a třetím využívání společné infrastruktury a dodavatelů. Dále mohou být aglomerační úspory rozděleny na lokalizační a urbanizační. Lokalizační úspory vznikají blízkostí firem stejného odvětví, přičemž hlavním mechanismem úspor je pokles transakčních nákladů. Urbanizační úspory oproti tomu vznikají blízkostí podniků bez ohledu

Druhý směr lokalizačních teorií vysvětluje vzájemnou závislost lokalizačních rozhodnutí různých podniků. J. Blažek a D. Uhlíř uvádějí zejména přínos Hotellingova modelu konkurujících si firem soutěžících o trh, který se již částečně odklonil od idealizujícího předpokladu dokonalé konkurence a tvrdil naopak, že firmy se budou snažit přirozeně dosáhnout monopolu, a právě tomu podřídí svoji strategii. Základní předpoklad je, že cena zboží je tvořena výrobními a dopravními náklady, které jsou přeneseny na zákazníka, což zapříčiňuje snižování poptávky s rostoucí vzdáleností (Blažek, Uhlíř, 2002, s. 60).

Třetí model se také snažil o realističtější podobu a zahrnul do zkoumání subjektivitu vnímání aktérů. Vychází z behaviorálního paradigmatu, přičemž vyzdvihuje měkké faktory percepce, rozhodování a lokalizace. Nicméně ani tento se nevyhnul nedostatkům neoklasické mikroekonomické teorie (Blažek, Uhlíř, 2002, s. 60).

Teorii centrálních míst lze zařadit jako čtvrtý směr lokalizačních teorií neoklasické a neoliberální školy regionálního rozvoje, přičemž je součástí teorií regionální rovnováhy, jež si kladou za cíl vysvětlit prostorové uspořádání ekonomiky jako celku. Opírá se o geografickou zákonitost poklesu počtu či velikosti středisek v závislosti na jejich významu. Christallerovým cílem bylo vysvětlit rozmístění a velikost sídel. Předpokládal ovšem racionální chování zákazníků a majitelů obchodu a soustředil se především na maloobchodní funkci měst (Blažek, Uhlíř, 2002, s. 60).

Své modely konstruoval na základě dvou parametrů. Prvním je maximální vzdálenost, kterou je zákazník ochoten pro zboží do obchodu dojet a druhým je minimální velikost trhu nutná pro udržení obchodu. Základním motivem pro umístění obchodu je podle W. Christallera minimalizace cestovních nákladů zákazníka a z toho vyplývající vhodnost lokalizace obchodu do centra spádového regionu. Zároveň W. Christaller předpokládá, že střediska vyššího řádu plní i všechny funkce center nižšího řádu (Blažek, Uhlíř, 2002, s. 61).

Podle A. Lösch je, oproti přístupu W. Christallera, hlavním lokalizačním motivem zisk obchodu, resp. jeho maximalizace. A. Lösch opustil některé předpoklady W. Christallera, jako např., že středisko vyššího řádu plní všechny funkce jako střediska řádu nižšího, čímž umožnil vysvětlení poměrně plynulého přechodu velikosti měst (Christallerova teorie předpokládala skokové velikostní rozdíly). Dále A. Lösch rozšířil svůj pohled, a kromě maloobchodu se soustředil i na průmysl. (Blažek, Uhlíř, 2002, s. 61).

na sektorovou příslušnost a mechanismus úspor je založený např. na sdílení institucí, infrastruktury a trhu práce (Blažek, Uhlíř, 2002, s. 59).

Přesto, že tato metoda předpokládá, že sídelní systém se nachází v homogenní rovině, je statická a převádí tak více méně neoklasický model ekonomiky² do ideálního prostoru a je tedy velmi vzdálena realitě, navázal na ni W. Isard, zakladatel regionální vědy, který se snažil propojit ekonomii, geografii a prostorové plánování v exaktní vědu. Kritice bylo podrobena zejména použití zjednodušujících neoklasických přístupů, zkoumání pouze prostorových aspektů a opomíjení vlivů institucionálních a behaviorálních. Navzdory uvedenému byla částečně regionální věda tohoto směru oživena v 90. letech ve formě nové ekonomické geografie (Blažek, Uhlíř, 2002, s. 61).

Nedostatečná pro řešení praktických problémů byla nejen všeobecnost, a tedy i jistá neurčitost těchto koncepcí, ale i koncepce rozpracovanější, které byly ale zároveň jednostranné a schematizující. Ač jim R. Wokoun přiznává zásadní význam a přínos pro teorii regionu, přesto upozorňuje, že zaměření prací např. autorů W. Christallera a A. Lösche na jednotlivá dílčí hlediska spolu s absolutizací těchto hledisek a schematickým chápáním v podstatě znamená nemožnost přijetí těchto koncepcí. V případě A. Lösche a W. Christallera se jedná o významné opomenutí geografické rozmanitosti krajiny a zaměření se v případě A. Lösche především na vztah výroba – trh a v případě W. Christallera na význam středisek z hlediska administrace a obslužnosti vytyčeného regionu. Přes tyto teoretické nedostatky, které se projevují i u následovníků směru prostorové ekonomie, je kvantifikace geografických metod velkým přínosem (Wokoun et al., 2004, s. 67).

Koncepty týkající se lokalizačních faktorů jsou součástí i dnešního výzkumu a používají se především ve spojitosti s výběrem lokalit pro nové zahraniční investice a např. při výběru lokalit pro hypermarkety či logistická centra. Další významnou součástí teorií regionálního rozvoje zůstává systematické studium aglomeračních efektů. (Blažek, Uhlíř, 2002, s. 61).

3.1.2 Typologie regionů na základě jejich struktury

Rozdělení regionů podle struktury se obvykle provádí na dva základní typy. Prvním je region geograficky homogenní, tedy se stejnorodými vlastnostmi a druhým je region nehomogenní, tedy vnitřně různorodý, přesto funkčně integrovaný. Regionalizace na

² „...nedostatky neoklasické mikroekonomické teorie, totiž metodologický individualismus, který nebere v potaz vlivy, které stojí mimo jedince, ale přesto ovlivňují jeho chování, a dále pak předpoklad o maximalizačním úsilí aktérů, byť omezený a modifikovaný procesem vnímání a interpretace informací.“ (Blažek, Uhlíř, 2002, s. 60).

základě homogenity využívá různá kritéria a obvykle přihlíží i k typům vazeb mezi složkami krajinné sféry. Počítá se s tím, že homogenita regionu není absolutní a regiony lze považovat za homogenní v hranicích definovaného kritéria, neboť výskyt určitých odchylek je přirozený. Nehomogenní regiony, či též funkční regiony, mají středisko, či více středisek a na ně navázané, pomocí drah a toků, periferie. Důležitá je intenzita působení a síla vazeb mezi střediskem a periferií, která je i hranicí funkčního regionu, protože hranice vede tam, kde vazby periferie ke středisku mizí na úkor síly vztahu k vnějšímu středisku. Příklad funkčního regionu je např. spádový region. Právě pohyb obyvatelstva, zboží, doprava a přesuny obecně jsou hlavním rysem funkčního regionu (Wokoun et al., 2004, s. 67).

3.1.3 Hierarchie regionů

Hierarchií středisek se zabýval např. W. Christaller, který provedl také klasifikaci středisek do 4 stupňů. Vymezil střediska vyššího, nižšího a nejnižšího řádu a tzv. střediska pomocná. Ve středisku vyššího řádu je vždy širší nabídka produktů a služeb, než se nachází ve středisku řádu nižšího, kterých je ale logicky více. Region, pro které středisko poskytuje služby, označuje W. Christaller jako zázemí centrálních míst (Wokoun et al., 2004, s. 70).

V praxi označujeme regiony různě a dle aktuální potřeby podle řádu. Jedná se např. o mikroregion, mezoregion, makroregion či subregion a v rámci těchto řádů můžeme dále rozlišovat stupně regionu, např. mikroregion 1. či 2. stupně (Wokoun et al., 2004, s. 71).

3.1.4 Regionalizace

Činnost směřující k vymezení regionu nazýváme regionalizací. Zpravidla používáme dvě hlediska, na základě kterých regiony vydělujeme z přirozené krajinné či administrativní struktury. Prvním je objektivní hledisko, které se zaměřuje na pevnost vazeb uvnitř regionu a druhým je subjektivní hledisko, které zohledňuje cíl výzkumu. Regionalizaci nalezneme ve všech prostorových vědách a využívá různé metody. Může postupovat buď shora dolů, nebo zdola nahoru. Regionalizace si klade za cíl ukázat charakteristické rysy regionu na základě procesů, vývoje a vazeb. Jak uvádí R. Wokoun regionalizace většinou používá geografickou srovnávací metodu (Wokoun et al., 2004, s. 71).

Administrativní regiony mohou být vytvářeny rozčleňováním tedy decentralizací území, v případě České republiky uvádí jako příklad V. Kupka vznik krajů, nebo

seskupováním (integrací). Zde uvádí jako příklad vznik regionů soudržnosti (klasifikace CZ-NUTS2). Takto se rozlišuje charakter vzniku regionu (Kupka et al., 2012, s. 55).

3.2 Regionální rozvoj

Definice regionálního rozvoje není ustálená. Nicméně je možné ho chápat na základě dvou vymezení, která jsou vzájemně propojená. Jak uvádí M. Damborský jeden z přístupů můžeme označit jako regionalistiku, jež se pomocí aplikace výzkumu, a to zejména geografického, ekonomického a sociologického, zabývá existujícími jevy ve specifickém a vymezeném prostoru a odkrývá příčinné zákonitosti definující charakter území (např. nerovnoměrné osídlení), což má vést k nalezení vhodných nástrojů pro ovlivnění těchto procesů a zároveň k odhalení ovlivnitelných a neovlivnitelných faktorů působících na daném území. To je podle M. Damborského typické pro zkoumání regionálního rozvoje akademickou sférou. Druhý přístup se zabývá vším z oblasti praktického působení regionálního rozvoje. Tento přístup je zaměřen na maximalizaci využití potenciálu prostoru (Wokoun et al., 2008, s. 11).

Spojením praktického a akademického přístupu, tedy aplikováním poznatků s cílem maximalizovat potenciál regionu, je vytvářena konkrétní regionální politika. Regionální politika ovlivňuje na základě poznatků regionální rozvoj a ten zpětně působí na regionální politiku, která používá socioekonomické nástroje, aby ovlivnila rozmístění socioekonomických zdrojů. Cílem je harmonický rozvoj regionů (tamtéž, s. 12).

Definici harmonického rozvoje regionů můžeme hledat např. ve výroku P. Krugmana, který jej označuje jako ekonomickou prosperitu zemí či regionů na základě své schopnosti generovat, nebo přitahovat ekonomické aktivity, které mohou růst díky dobrým výsledkům trhu. Míra konkurenceschopnosti je tedy to, co nám ukazuje, o jaké podmínky musí firmy, ale i regiony a státy usilovat, aby „přežily“. Toto pojetí se stalo velmi oblíbeným v podnikatelské sféře a u tvůrců veřejných politik. Vlažněji bylo přijato v odborných kruzích. R. Reich dokonce označuje myšlenku národní konkurenceschopnosti za nesmyslnou. Nicméně M. Porter k tomu dodává, že ekonomickým cílem státu je vysoká a zvyšující se životní úroveň občanů. Což podle M. Portera sice přímo nezávisí na konkurenceschopnosti státu, ale na efektivitě využívání zdrojů národa, tedy práce a kapitálu. Za jediný smysluplný koncept konkurenceschopnosti v národním měřítku považuje M. Porter národní produktivitu (Porter 1990 in. Maskell, Eskelinen, Hannibalsson, Malmberg and Vatne, 2002, str. 12). Na

základě výše uvedeného považuje autorka DP harmonický rozvoj regionů, za výsledek realizace rozvojových programů vytvořených na míru stavu, specifickým podmínkám a připravenosti regionů s cílem v předem definovaném časovém horizontu vyrovnat měřitelné ukazatele životní úrovně obyvatel mezi jednotlivými regiony, včetně technologických ukazatelů tzv. digitálního věku.

Tomuto tématu se věnuje M. Pělucha a E. Kasabov, kteří upozorňují, že venkovské oblasti nestihly dostatečně pružně reagovat na vlivy globalizace a na nový technologický rozvoj, především zdokonalením informačních a komunikačních technologií v tzv. 4. průmyslové revoluci. Také již neplatí, že obyvatelé venkovských oblastí se věnují především zemědělství, a tedy zemědělská politika se již nerovná regionální politice vhodné pro venkov. Čím dál více je potřeba rozvíjet nezemědělské aktivity v zemědělských oblastech, aby se snižovaly disparity i zde. To může ovlivnit i trend pracovat ve městě, ale trvale žít na venkově, k čemuž dopomohlo např. snížení přepravních nákladů. Zároveň je ovšem nutné zajistit rozvoj „smart“ přístupů, na které jsou obyvatelé měst, díky běžně dostupnému vysokorychlostnímu internetu, zvyklí (M. Pělucha, E. Kasabov, str. 16; str. 42).

3.3 Vybrané teorie regionálního rozvoje

Za účelem doplnění rámce znalostí budou uvedeny pouze teorie regionálního rozvoje, které se dotýkají předmětu této DP. Jak uvádí J. Blažek, obecný vhled je nutný pro vytváření vhodné regionální politiky anebo rozvojové strategie. Teorie regionálního rozvoje by měly identifikovat vývojové tendence regionálního rozvoje, podchytit jeho mechanismy, objasnit role hlavních aktérů a míry jejich autonomie, vazeb a pozice, ze které nahlíží společenskou realitu (Wokoun et al., 2008, s. 220). Klasifikaci teorií regionálního rozvoje převezme autorka DP od J. Blažka, který za klíč považuje hlavní ekonomický směr, který vznik dané teorie inspiroval.

Teorie regionálního rozvoje mají dvě základní tendence. Jedná se o teorie konvergenční, předpokládající jako přirozenou tendenci snižování rozdílů mezi regiony a teorie divergenční, tedy teorie přirozené regionální nerovnováhy. Rozdíl je v tom, zda jednotlivé teorie považují za převažující nivelizační, či diferenciací mechanismy. Výsledek zkoumání těchto základních tendencí považuje J. Blažek za nejednoznačný, protože záleží na mnoha proměnných, včetně samotného chápání pojmů divergence a konvergence jednotlivými badateli. Složitost regionálního rozvoje tkví v mnohostranné podmíněnosti

faktorů, mechanismů i subjektů regionálního rozvoje, což odráží integrální povahu vývoje společnosti v prostředí (Wokoun et al., 2008, s. 223).

Autorkou vybrané teorie je možné zaměřit na potenciál rozvoje regionu ve vztahu k jeho specifickým vlastnostem. Pracují s efektivním nakládáním se zdroji a kapitálem jimiž konkrétní region disponuje. Pokoušejí se o komplexní pohled na něj, o vnímání regionu jako živoucího organismu svébytně reagujícího na vnější podněty. To je dáno nejen neměnnými charakteristikami, např. přírodními podmínkami, nebo geografickou lokací v rámci vyššího celku, ale zejména unikátním lidským kapitálem. Tyto teorie tedy pracují nejen s úzce ekonomickými faktory, ale také s neekonomickými faktory růstu. Jedná se zejména o socio-ekonomické přístupy k teorii růstu nabývající na popularitě zejm. od 80. let 20. století.

3.3.1 Neoklasické a neoliberalní teorie regionálního rozvoje

Neoklasická teorie, která je mikroekonomickou teorií, je založena zejména na analýze chování jednotlivých aktérů působících na trhu, především jednotlivců, domácností a firem. Opírá se o do určité míry nerealistické a zjednodušující předpoklady, jako je racionalita chování jednotlivých aktérů a jejich dokonalá informovanost, dokonalá mobilita a dělitelnost výrobních faktorů, dokonalá soutěž apod. Chronickou nezaměstnanost vysvětlují neoklasické teorie např. nízkou mobilitou pracovních sil (J. Blažek in Wokoun et al., 2008, s. 224).

3.3.1.1 Lokalizační teorie a lokalizační faktory

Lokalizační teorie budované v rámci neoklasické školy považované za předchůdce teorií regionálního rozvoje, byly představeny již v podkapitole 3.1.1 Lokalizační teorie a teorie centrálních míst. Nyní bude doplněn výčet současných lokalizačních faktorů jejichž znalost může ovlivnit samotný regionální rozvoj. Na národní úrovni jsou to především makroekonomická a politická stabilita, celková úroveň vyspělosti, výše cenové hladiny, tržní potenciál a pracovněprávní prostředí (tamtéž, s. 228). Na úrovni regionální jsou zásadními lokalizačními faktory přírodní podmínky – opět nabývající na významu, např. z hlediska znečištění životního prostředí; dostupnost výrobních faktorů – půdy, pracovních sil a kapitálu; dostupnost zdrojů vstupů do výroby a přístupu na trhy; prostorové rozmístění zdrojů a dopravní infrastruktura; úroveň technického pokroku; přítomnost velkých a nadnárodních firem; aglomerační efekty z koncentrace podniků a sídel; úroveň technické a

institucionální infrastruktury a veřejných služeb; regionální klima přispívající k vytváření a růstu firem, k inovacím a ke komunikačním sítím; přítomnost kvalifikované pracovní síly, sítě dodavatelů a služeb; měkké – soft lokalizační faktory, jako jsou sociální prostředí, atraktivnost podmínek pro bydlení, aktivity volného času apod. (Skokan, s. 16).

Pokud je motivem zahraničního investora snaha o minimalizaci nákladů, pak je vhodné připravit a nabídnout k takové investici např. periferní regiony státu, či obecně méně vyspělé, které nabízejí nízkou cenu práce a pozemků. Tyto investice směřují především k rozšíření výroby. Druhým motivem podle J. H. Dunninga je snaha proniknout na nový trh, kdy se především jedná o sektor služeb a lokalitou bývá region s vysokým tržním potenciálem často metropolitní region. Třetím motivem je získání specifického know-how. Důležitým lokalizačním faktorem je v tomto případě vysoká odbornost pracovní síly a image regionu, případně jeho navázání na vědecko-výzkumné základny (J. H. Dunning in Blažek, Uhlíř, 2020, s. 40).

3.3.1.2 Nová teorie (endogenního) růstu

Ve druhé pol. 80. let 20. století přicházejí P. Romer a R. Lucase s tvrzením, že investice do lidského kapitálu přinášejí široké pozitivní externality. Pokud jedna firma získá výhody díky investicím do výzkumu a vývoje a do kvalifikace svých pracovníků, což povede k novým nebo inovovaným produktům, či technologiím a výrobním procesům, pak se časem tyto pozitivní efekty rozšíří do dalších firem a k dalším pracovníkům. Externality z investování do fixního a lidského kapitálu jsou v modelech endogenního růstu zejména rostoucí výnosy z rozsahu, které mají zásadní dopad na udržitelný ekonomický růst. Dopady zvýšení míry úspor mohou vyústit v neustálý růst průměrné produktivity práce, neboť inovace vyžadují vysokou míru úspor. Z toho vyplývá, že existuje trvalá souvislost mezi mírou úspor a tempem ekonomického růstu. Koncept rostoucích výnosů z rozsahu znamená, že vyspělé země nadále bohatnou, zatímco nevýhody rozvojových zemí jsou trvalejšího rázu. Nová teorie růstu tím popírá neoklasickou myšlenku konvergence (Kouba, s. 253).

Nová teorie růstu, se zabývá především významem informací, znalostí, technologií a inovací pro ekonomický růst. Jako klíčový faktor pro ekonomický růst a konkurenceschopnost označuje lidský kapitál, znalosti, inovace a technologie a s jejich rozvojem a šířením spojuje rostoucí výnosy. Nová teorie růstu přiznává důležitou roli institucím, v širokém pojetí, např. vzdělávacím, ochranně duševního vlastnictví apod.,

protože ty utvářejí prostředí, kde nové poznatky vznikají a kde jsou aplikovány. Název endogenní je odvozen od faktu, že tato teorie považuje lidský kapitál a technologie za endogenní faktor, který je potřeba produkovat s využitím zdrojů. Jeho objevení není náhodné. K tradičním výrobním faktorům práci a kapitálu, přibývá ještě lidský kapitál, který zvyšuje produktivitu původních dvou faktorů, což převáží, v původních neoklasických modelech předpokládaný, mechanismus klesajících výnosů kapitálu (Blažek, Uhlíř, 2020, s. 58). Růst je podle této teorie spoluutvářený rozhodnutími jednotlivých ekonomických aktérů, a tak stát i regiony přispívají ke svému ekonomickému směřování (Blažek, Uhlíř, 2020, s. 61).

Teorie připouští regionální konvergenci, či divergenci, která se musí testovat. Na základě empirického zkoumání popsal Sala-i-Martin tři důležité typy konvergencí. První je případ, kdy zaostalejší region/regiony rostou rychleji než ty vyspělejší (tzv. absolutní beta-konvergence). Druhým typem označuje situaci, kdy dochází k poklesu variability mezi regiony (tzv. sigma-konvergence). Třetím zásadním typem je tzv. podmíněná beta-konvergence, kdy Sala-i-Martin uznává, že každý region, tedy i stát, má jiný stav rovnováhy, ke kterému směřuje. Ten vychází z rozdílu v technologickém pokroku a z obecných charakteristik, např. míry úspor a populačního růstu. Zavedl termín konvergenční klub, tedy soubor států nebo regionů, které díky podobným strukturálním charakteristikám směřují ke stejnému stavu rovnováhy. Jako příklad jsou uváděny členské státy EU a přirozené regiony uvnitř jednoho státu, protože sdílejí legislativní a institucionální rámec, mají podobnou míru dostupnosti technologií apod. Tempo růstu vykazuje pozitivní korelaci, pokud dojde k tomu, že regiony či státy, které se nalézají dále od svého centra rovnováhy rostou rychleji, než regiony/státy nalézající se blíže svému centru rovnováhy (Sala-i-Martin in Blažek, Uhlíř, 2020, s. 59).

3.3.1.3 Asociativní model regionálního rozvoje

Pro doplnění vývoje paradigmatu klasické regionální politiky k moderní, bude nyní uvedena základní charakteristika asociativního modelu regionálního rozvoje, který doplňuje, jako třetí cesta, pojetí exogenního nebo endogenního regionálního rozvoje. Asociativní model vychází z potřeby opřít regionální rozvojové strategie o tzv. měkkou dimenzi ekonomiky. Do té patří procesy spolupráce a tvorby norem a hodnot, které ovlivňují chování aktérů v regionálním rozvoji. Procesy výstavby institucí, které regionální a lokální aktéry

přitahují k sobě, a tak zvyšují obecnou kapacitu pro přípravu ekonomických strategií a konkrétních akcí pro jejich realizaci. Příkladem asociativního modelu je např. existence klastrů, podnikových sítí a různých iniciativ pro růst inovací. Mezi základní procesy, které podporují asociativní model v regionálním rozvoji, patří procesy spolupráce (networking), procesy budování důvěry mezi partnery (sociální kapitál) a změnu územních struktur správy (volené orgány i nevolené instituce). Asociativní model ale nemá být pouhým zlepšením mechanismu komunikace mezi firmami a institucemi v regionu, ale má vést k tomu, aby celá regionální komunita participovala na hospodářském úspěchu místních firem (Skokan, s. 21).

3.3.2 Institucionální směry

Institucionální teorie kladou větší důraz na neekonomické faktory. Zabývají se rolemi technologií a inovací, principy fungování firem a institucí, včetně legislativy, institucionalizovanými praktikami, zvyklostmi a hodnotami. Negativně se staví ke všeobecným teoriím opomíjejícím jedinečnost a evoluční charakter změn v socioekonomické organizaci společnosti. Výrazněji se tyto teorie prosazují od konce 70. let 20. století a dnes jsou nejdynamičtější se rozvíjejícími teoriemi, které v sobě nesou poznatky institucionální ekonomie, ekonomické sociologie, kulturní teorie a kognitivní psychologie. Důraz kladou na význam znalostí a inovací, jakožto nutného faktoru pro vznik a udržení konkurenční výhody (Blažek, Uhlíř, 2020, s. 144).

3.3.2.1 Klastry

Teoretické práce zabývající se klastrovým konceptem se objevují od konce 19. století, kdy se A. Marshall začal zabývat otázkou územní koncentrace průmyslových odvětví. Popsal tehdy značné výhody takového uspořádání v podobě přínosů z externalit. Mezi hlavní důvody vzniku takovýchto průmyslových okrsků (předstupňů klastrů) jsou zahrnuty nejen geografické podmínky, ale také zvláštní atmosféra konkrétního odvětví utvořená specifickými formálními a neformálními kontakty, sociálními hodnotami, pracovními postupy, zvyky a tradicemi (Pavelková a kol., s. 17).

Klastry mají z pohledu konceptů regionálního rozvoje jeden z nejvýraznějších dopadů. Staly se součástí průmyslových politik vyspělých států a je na ně navázána podpora z evropských strukturálních fondů. Nicméně odborníci i podpůrné politiky chápou možnosti využívání konceptu klastru velmi odlišně. V prvním pojetí je klastr chápán jako objektivní

danost, tedy existence koncentrace oborově spřízněných podniků. Na druhé straně se jedná o tzv. klastrovou iniciativu či organizaci, tedy nástroj regionální politiky, který deklaruje záměr veřejno-soukromých intervencí vedoucích k dosažení takových forem spolupráce mezi firmami, které podpoří jejich konkurenceschopnost. Firmy nemusí být ze stejného odvětví, ale mohou sdílet např. dodavatelský řetězec, zdroje či poznatky (Blažek, Uhlíř, 2020, s. 158).

Popularizátorem konceptu se stal M. Porter, který se věnoval konkurenceschopnosti firem a definoval oblasti, které ji spoluvytváří. Jedná se o firemní strategii a charakter komunikace, o kvalitu a cenu vstupů, o náročnost trhů a zákazníků a o kvalitu navázaných podpůrných odvětví. Produktivita firem je vyšší, když jsou vazby mezi jednotlivými oblastmi rozvinutější. Úspěch firem nezáleží pouze na nich samotných, ale do značné míry na prostředí, ve kterém podnikají. Pokud jsou firmy koncentrovány na jednom území, dochází k posílení vazeb mezi jednotlivými oblastmi a k posílení jednotlivých aktérů. Základem pro definování klastru je existence vazeb a geografická blízkost. Na tomto základě rozpracoval M. Porter aplikaci konceptu klastru jako firemní strategii pro konkurenceschopnost, tak jako strategii konkurenceschopnosti samotných klastrů, které zásadně ovlivňují regionální dimenzi (tamtéž, s. 159).

V bílé knize klastrových politik uvádějí její autoři sedm základních prvků definujících klastry. Neznamena ovšem, že každý klaster musí zahrnovat všechny tyto prvky. Jedná se o místní koncentraci; klíčovou aktivitu, která spojuje účastníky; účastníky klastru, včetně institucí veřejné správy a akademické sféry; dynamiky a vazeb v klastru; kritického množství subjektů kvůli vnitřní dynamice; životní cyklus klastru a inovace (Anderson T. a kol. in Pavelková a kol., s. 20).

3.3.2.2 Teorie učících se regionů

Teorie učících se regionů se řadí k teoriím regionálního rozvoje, které se formují v posledních desetiletích dvacátého století. Většina z nich považuje za základní tendenci regionálního rozvoje divergenci. Příčiny meziregionálních rozdílů spatřuje v rozdílných kulturních rámcích pro organizaci výroby a chování, anebo v sociokulturních a institucionálních rozdílech. Autoři konceptu učících se regionů zdůrazňují úlohu výzkumu a vývoje, vytváření znalostí a inovací. Obecnými cíli je zvyšování konkurenceschopnosti a blahobytu zvyšováním kvalifikační úrovně různých regionálních organizací a vytvářením

kooperativního modelu chování. Předpokladem je, že konkurenceschopnost je založena na vyšší schopnosti se dále učit. Proto také sociokulturní a institucionální rozdíly zapříčiňují meziregionální rozdíly. Hlavní aglomerační mechanismus spatřuje A. Malmberg v silné schopnosti akumulace znalostí v daném regionu a vytváření podmínek pro vznik nových. Aglomeračními výhodami jsou tedy již výhody i v oblasti sociokulturní (Kulhánek, s. 482).

Klíčové procesy učících se regionů, je možné rozdělit do třech kategorií. První obsahuje vytváření a zvyšování úrovně know-how na individuální, organizační a regionální úrovni. Druhá zahrnuje kooperaci regionálních subjektů a difúzi lidského kapitálu a know-how v organizacích a mezi organizacemi. Třetí je transfer lidského kapitálu a nového know-how do praxe, což způsobí rostoucí HDP a zaměstnanost, vyšší kvalitu služeb a blahobytu v regionu (Kulhánek, s. 484).

3.3.2.3 Triple helix

Teorie trojité šroubovice si získala pozornost na začátku 21. století. Podle autorů H. Etzkowitz a L. Leydesdorffa se jedná o nástroj vhodný k analýze organizačního a institucionálního uspořádání klíčových aktérů podmiňujících konkurenceschopnost regionů i státu. Základní otázka, kterou se tato teorie zabývá, se týká faktorů pohánějící vývoj společnosti. Nalezenou odpovědí je, že motorem je vzájemná interakce mezi aktéry, a i subsystemy společnosti, kterými jsou firmy, univerzity a veřejná správa. Implikací do regionálního rozvoje je přesvědčení, že tyto vzájemné interakce pomáhají tvorbě inovací, jež jsou nezbytné pro regionální rozvoj (Blažek, Uhlíř, 2020, s. 190).

Model trojité šroubovice se vyznačuje třemi hlavními dimenzemi. První je vnitřní transformace (např. vytváření nových vazeb mezi firmami, v podobě strategických aliancí zaměřených na výzkum a vývoj), druhou je ovlivňování zbývajících subsystemů/aktérů/šroubovic (např. změna legislativy v oblasti duševního vlastnictví, či podpora mobility vědeckých pracovníků) a třetí je vytvoření sítě vztahů a organizací s cílem tvorby inovativních myšlenek a technologií. Pro správné fungování šroubovice, je nutný vzájemný respekt aktérů, uvědomění si komplementarity a překrývání aktérů, např. zakládání univerzitních firem v podobě vědeckých inkubátorů, silná podpora dalšího vzdělávání zaměstnanců firmami a účast veřejné správy ve fondech rizikového kapitálu s cílem podpořit znalostní ekonomiku (tamtéž, s. 191).

Trojité šroubovice umožňuje analyzovat v čem spolupráce subsystémů společnosti funguje a v čem nikoli. Tím netvoří konkrétní rozvojovou strategii, ale ukazuje, jaké mechanismy mohou v dané situaci dobře fungovat. Důležité je upozornění vyplývající z této teorie. Univerzity kromě tradičních dvou rolí, výuky a výzkumu, již plní tuto třetí roli. Firmy se střetávají s vysokou mírou konkurence a musí inovativně reagovat. Veřejná správa ovšem ve transformačních procesech pokulhává. Je tedy potřeba zaměřit se nyní především na pro-inovační veřejnou správu orientovanou na učení a management změn (tamtéž, s. 195).

3.3.2.4 Quadruple helix

Pro tuto DP považuje autorka za důležité zmínit trend posunu z původního konceptu teorie triple helix ke quadruple helix tzv. „čtyř šroubovici“. Ta odráží obecný trend důležitosti přístupu bottom-up. Jak uvedla ve svém příspěvku na konferenci Region v rozvoji společnosti, pořádané Mendelovou univerzitou v Brně, L. Dobrucká, quadruple helix přijímá do partnerství dalšího aktéra v podobě neziskového sektoru, či veřejnosti obecně. Důležitým je posun v chápání vzniku a šíření inovací a znalostí, kdy klíčová role nespočívá pouze na univerzitách, ale mohou ji mít i ostatní aktéři, na základě svých dosavadních zkušeností, kvality lídrů apod. Celkově nové chápání zdůrazňuje roli měkkých faktorů spolupráce, kdy se z „pouhé“ spolupráce (co-operation) stává spolutvorba (co-creation). Také na rozdíl od triple helix, která se stala východiskem pro chápání znalostní ekonomiky, směřuje quadruple helix ke znalostní společnosti. Neziskový sektor jako reprezentant občanské společnosti, se stává středobodem současného přístupu regionálního rozvoje (Dobrucká, 2017).

3.4 Regionální rozvoj v ČR

Regionální rozvoj je v České republice právně ukotven v zákonu č. 248/2000 Sb., což je Zákon o podpoře regionálního rozvoje, podle kterého: „cílem ... je zajistit dynamický a vyvážený rozvoj území České republiky se zřetelem na kvalitu života a životního prostředí, přispět ke snižování regionálních rozdílů a zároveň umožnit využití místního potenciálu pro zvýšení hospodářské a sociální úrovně jednotlivých regionů“ (248/2000 Sb. č.II. §3).

Zákon o podpoře regionálního rozvoje ustanovuje pouze rámec pro tuto podporu. Její konkrétní podoba je vymezena ve Strategii regionálního rozvoje České republiky a na krajské úrovni jsou tvořeny strategie rozvoje územního obvodu kraje. Oba typy strategií jsou vždy zpracovány pro aktuální programové období Evropské unie (248/2000 Sb. č.II. §3).

V současné době se nacházíme v programovém období 2021-2027, což je pro ČR již čtvrté období, kdy může přijímat finanční transfery z EU. Prvním bylo končící období 2000-2006, poté co ČR v roce 2004 vstoupila do EU. Již před svým vstupem ale v tomto období čerpala pomocí předvstupních nástrojů z fondů PHARE a ISPA a ze Speciálního předvstupního programu pro zemědělství a rozvoj venkova (SAPARD). Druhé období bylo mezi lety 2007-2013, ve kterém bylo čerpání kvůli velkému množství programů (24 OP) a existencí 18 řídicích orgánů problematické. Tento stav byl kritizován i Evropskou komisí. Třetím obdobím byla doba mezi lety 2014-2020. V tomto období již došlo ke snížení počtu OP a k vytvoření jednoho Integrovaného regionálního operačního programu (IROP). Také došlo k většímu propojení kohezní politiky EU se Strategií Evropa 2020, jež se zaměřovala na ochranu klimatu, stárnutí populace či migrace. Častěji také docházelo k využívání jiných finančních nástrojů než klasických dotací, např. revolvingových³ úvěrů.⁴

3.4.1 Regionální struktura v ČR

Regionální struktura v ČR vychází za prvé z geografických podmínek území a za druhé z administrativních potřeb státu.

Geograficky přirozené rozdělení na 3 makroregiony kopíruje povodí hlavních řek. Z tohoto pohledu můžeme dělit Česko na makroregion polabský (Čechy), podunajský (Morava) a pooderský (české Slezsko). Z pohledu historického a socioekonomického rozdělujeme Česko na dva makroregiony (dříve toto rozdělení odpovídalo také správnímu členění na země) a to na Čechy a Moravu s českým Slezskem. Hierarchicky označujeme tyto dva regiony jako makroregiony nižšího řádu, neboť makroregionem vyššího řádu je celá Česká republika (Wokoun et al., 2004, s. 74).

Dále členíme území makroregionů na mezoregiony a mikroregiony. Stupeň integrace u mezoregionů je nižší než v případě makroregionů. Důležitá je především nedenní dojíždka za prací a za hierarchicky vyššími zařízeními a službami a migrace obyvatel. Důležité je

³ Jedná se o krátkodobé financování provozního kapitálu poskytované na několik měsíců, což není, podle odpovědi Komise na Zvláštní zprávu č. 20/2017, pro malé a střední podniky dostatečně užitečné, protože ty potřebují delší horizont plánování. Nástroj pro úvěrové záruky a záruky InnovFin proto umožňují podporovat různé finanční produkty se splatností min. 12 měsíců (Evropský účetní dvůr. Nástroje pro úvěrové záruky financované EU 20/2017. In: EUROPA.eu [online] [cit. 01.10.2022]. Dostupné: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/smeg-20-2017/cs/#chapter6>).

⁴ (Úřad vlády České republiky, Odbor komunikace o evropských záležitostech. ČR a strukturální fondy. In: EUROSOP.cz. [online] [cit. 01.10.2022]. Dostupné: <https://europosop.cz/ja-a-eu/fondy/prehledfonde/strukturalni-fondy/cr-a-strukturalni-fondy/>.)

postavení meziregionálních center pro socioekonomické aktivity. Území mezoregionů pokrývá zhruba 40 % - 60 % území Česka. Oproti tomu mikroregion je definován především denní dojížděkou do zaměstnání a za základními službami, tedy zde probíhají nejintenzivnější regionální procesy. Mikroregiony zahrnují cca 90 % - 95 % území Česka. V současnosti odpovídají územím mikroregionů nejvíce obvody ORP (Wokoun et al., 2004, s. 75).

Základním územím správní struktury České republiky je území vyššího územně správního celku neboli kraje. Vymezení VÚSC proběhlo na základě několika kritérií. Mezi těmito byla i kritéria přihlížející k historickému vývoji i k fyzicko-geografickým aspektům. Definováno bylo 12 přirozeně spádových center, které odpovídají metropolím a meziregionálním centrům. Jedná se o Prahu, Brno, Ostravu, Plzeň, Olomouc, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Ústí nad Labem, České Budějovice, Zlín a Karlovy Vary. K těmto centrům přibyla ještě Jihlava, jakožto výrazné mikroregionální centrum, a na základě jejich spádového území bylo vytvořeno ústavním zákonem č. 347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona ČNR č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, 14 VÚSC (Wokoun et al., 2004, s. 78).

3.4.2 Vztah územního plánování k regionálnímu rozvoji

Dle M. Damborského si speciální pozornost zasluhuje územní plánování. To se komplexně věnuje účelnému využití prostorového uspořádání, s cílem sladit veřejné a soukromé zájmy při rozvoji území. Klíčovým pro zvyšování potenciálu regionů z hlediska územního plánování je regulace stavební činnosti podle principů udržitelného rozvoje, respektování ekonomické, sociální a ekologické situace regionů a dalších cílů veřejných politik (Wokoun et al., 2008, s. 14).

Hlavním dokumentem definujícím územní plánování na celostátní úrovni je Politika územního rozvoje České republiky. Nynější čtvrtá aktualizace je pro územní rozvoj a plánování závazná od 1.9.2021⁵. PÚR ČR vydává Ministerstvo pro místní rozvoj ČR jako nástroj územního plánování, který konkretizuje rámce a požadavky úkolů územního plánování obecně formulované v zákonu o územním plánování a stavebním řádu účinném

⁵ PÚR ČR je závazná pro územní rozvojový plán, zásady územního rozvoje, územní plány a regulační plány a pro další územní rozhodování v souladu s § 31 odst. 4 stavebního zákona (MMR ČR. Úplné znění Politiky územního rozvoje České republiky a závaznost Aktualizace č. 4. In: MMR.cz [online] [cit. 13.01.2023]. Dostupné: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/stavebni-pravo/koncepce-a-strategie/politika-uzemniho-rozvoje-ceske-republiky/uplne-zneni-politiky-uzemniho-rozvoje-ceske-republ>).

od 1.1.2007 č. 183/2006 Sb. (stavební zákon). Přihlíží k republikovým, přeshraničním a mezinárodním souvislostem s důrazem na udržitelný rozvoj. Jejím účelem je koordinace územně plánovacích aktivit krajů a obcí a odvětvových a meziodvětvových politik. PÚR ČR vychází ze SRR ČR. Podklady pro aktualizaci čerpá z územně analytických dat krajů a obcí, podnětů ministerstev a jiných ústředních správních úřadů a záměrů, vyplývajících z celostátních rozvojových dokumentů. Aktualizace posuzují platnost rozvojových záměrů a aktuální potřebu případného vzniku nových (PÚR ČR, úplné znění závazné od 1.9.2021).

PÚR ČR stanovuje republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území. Na základě republikové a mezinárodní důležitosti definuje vhodné rozvojové a specifické oblasti, koridory a plochy dopravní a technické infrastruktury, další úkoly pro ministerstva a jiné ústřední správní úřady (tamtéž).

Cíle regionálního rozvoje definované v konkrétní regionální politice jsou tedy do značné míry identické s cíli územního plánování. Rozdíl najdeme v používaných nástrojích. Zatímco regionální politika se zaměřuje zejména na podporu a rozvoj dotacemi či daňovými úlevami, používá nástroje iniciační, nástroje územního plánování jsou převážně regulační. Další odlišnou charakteristikou územního plánování je, že ačkoli má také interdisciplinární charakter, využívá především poznatků z technických oborů (Wokoun et al., 2008, s. 15).

M. Jetmar upozorňuje, že přestože je v českém prostředí územní plánování stále považováno za nástroj technického charakteru pro definici využití území, v kontextu zemí EU, se dá hovořit o komplexnější roli, jež má za cíl nastavení limitů využití území, které umožní nejen zachování současných územních kvalit (např. přírodních, architektonických či urbanistických), ale také přispět k vytváření nových. Má aktivně pomoci vzniku územních struktur, které budou zohledňovat socioekonomické jevy, procesy a tendence území, a tak splňovat moderní požadavky na kvalitu života. Tomu podobné přístupy mohou být označeny jako prostorové plánování (J. Peková, M. Jetmar, P. Toth, 2019, s. 728).

Problematika územního plánování není součástí politik Evropské unie. Nicméně prohlubující se integrace sebou přináší větší potřebu koordinace územních politik členských států a stejně tak potřebu vážit dopady jednotlivých politik EU na území. Z této potřeby vznikla Územní agenda EU, které má umožnit koordinaci bez ohledu na vývoj primárního práva, přispět k územní soudržnosti, akcentovat potřebu dostupnosti, přístupnosti a dosažitelnosti služeb obecného zájmu, zajištění rovnosti přístupu k infrastruktuře a znalostem, řešit vliv klimatických a dopadů demografických změn apod. V současnosti se

tímto zabývá Stav a perspektivy území EU 2011 a Územní agenda 2020 (J. Peková, M. Jetmar, P. Toth, 2019, s. 731).

3.5 Regionální politika

Definice regionální politiky není pevně ukotvená. Je možné ji popsat jako součást státní politiky, která ovlivňuje rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit v zemi, zaměřuje se na lokality, které nemají přirozený hospodářský růst a kontroluje oblasti s nadměrným růstem. Představuje opatření a veřejné zásahy vedoucí k optimálnímu geografickému rozložení ekonomických aktivit a usiluje o nápravu prostorových důsledků tržní ekonomiky. Její nástroje vedou ke zmírnění či odstranění regionálních disparit. Konkrétní náplň odráží aktuální sociálně-ekonomickou situaci státu a jeho hospodářskou a sociální politiku (Wokoun et al., 2011, s. 93).

Regionální politiku v moderním pojetí, identifikujeme od přelomu 20. a 30. let 20. století, především ve Velké Británii. Byla inspirována neoklasickými přístupy, podle kterých způsobila vysokou nezaměstnanost některých regionů nízká mobilita pracovních sil. Panoval názor, že zatímco kapitál přetékal do lokalit a oborů s novými příležitostmi, obyvatelstvo zůstalo fixováno. To vedlo k opatřením zaměřeným na podporu mobility pracovních sil, podle hesla „dělníci za práci“. Jednalo se např. o podporu dojíždějícím, jednorázový příspěvek při stěhování, podporu zajištění bydlení v regionu s nižší mírou nezaměstnanosti, či rekvalifikaci na profesi v tomto regionu poptávanou apod. (Blažek, Uhlíř, 2020, s. 61).

Byla to forma pasivní podpory hospodářsky a sociálně slabých regionů, která vedla k dalšímu zeslabování lidského kapitálu, k podvazování poptávky a zvýšení relativních nákladů na zajištění infrastruktury v regionu. Tato regionální politika se nezabývala příčinami ani řešením problémů v zaostalých regionech. Pouze cílila na zmírnění jejich dopadů. Pozitivní dopady by měla, pokud by existoval výrazný rozdíl na trhu práce, což nebyla situace v době obecně vysoké míry nezaměstnanosti (Blažek, Uhlíř, 2020, s. 62).

Od 40. letech 20. století se začíná rozvíjet regionální politika v Itálii, která má za úkol řešit především ekonomické rozdíly mezi severní a jižní částí. Po 2. světové válce se regionální politika rozvíjí nejprve ve Francii, která měla extrémní rozdíly mezi pařížským regionem a zbytkem země. V 50. a 60. letech se začíná rozvíjet regionální politika ve většině zemí západní Evropy. Německo podporuje restrukturalizaci tradičních průmyslových regionů. Skandinávské země se vyrovnávají s existencí extrémně řídké osídlených oblastí.

V postkomunistických zemích se skutečná regionální politika začíná realizovat až na konci 80. let 20. století. V současné době je zaměřena především na zmírnění regionálních rozdílů v míře nezaměstnanosti (Postránecký in Wokoun et al., 2011, s. 95).

Neoliberální směry se výrazně regionální politikou nezabývají, ale je možné uvést dva nástroje, které jsou jím inspirované. Jedná se o podporu malého a středního podnikání a o tzv. deregulační opatření. V případě malých a středních podniků i liberální teoretici připouštějí, že jsou na trhu před velkými korporacemi znevýhodněny. Základem dobrého fungování ekonomiky je z hlediska liberálního přístupu zachování zdravého konkurenčního prostředí, a proto je potřeba podpořit malé a rozvíjející se podnikatelské aktivity. Tato podpora má často celoplošný charakter ve formě celostátní sektorové politiky na podporu podnikání, může však být vymezena i regionálně (Blažek, Uhlíř, 2020, s. 62).

Pro regionální politiku mají malé firmy význam ve tvorbě nových pracovních míst. Mají schopnost měnit podnikatelské prostředí v regionu a být podhoubím pro vznik velkých firem. Typickou podporou neoliberálního přístupu je usnadnění získání kapitálu formou výhodných půjček, kvalifikovaným poradenstvím a podpůrnými programy (tamtéž, s. 63).

Regionální dimenzí neoliberálních nástrojů jsou deregulační opatření. Ačkoli je regionální politika obecně chápána jako intervence státu do ekonomiky, deregulační opatření vytvářejí prostor pro podnikání, kde je regulační rámec společnosti omezen. Jedná se např. o zjednodušené územní plánování a zrychlené stavební řízení, které má za cíl oživit zchátralý průmyslový areál, tzv. brownfield, nebo přilákat přímou zahraniční investici. Deregulační opatření jsou snahou regionální politiky zaměřit se na nejhorší a teritoriálně podmíněné problémy. Jedná se o posun z regionální úrovně na úroveň lokální (tamtéž, s. 65).

Regionální politika inspirovaná teoriemi jádro-periferie se prosazuje od 50. let 20. století do zhruba 80. let 20. století. 60. léta jsou označována za zlatý věk regionální politiky, protože v této době bylo do regionálního rozvoje alokováno velké množství finančních prostředků. Regionální problémy byly vnímány jako dlouhodobý stav, řešený ve smyslu hesla „práce za dělníky. To vedlo k podcenění integrální povahy problémů v regionech, jejichž řešení vyžaduje změny v sociální, ekonomické i institucionální oblasti (tamtéž, s. 91).

Velkými nedostatky tohoto druhého období regionální politiky je velká finanční náročnost na veřejné rozpočty (investiční dotace, výhodné úvěry, daňové úlevy, zrychlené odpisy, relokace státních institucí a podniků), narušování volné soutěže, demotivace místních aktérů spoléháním na pomoc shora a nerespektováním místních specifíků. Tato

regionální politika byla jednostranně zaměřena na přilákání investic v době konjunktury, v době snížení poptávky docházelo k uzavírání těchto nově vzniklých závodů. Proti smyslu využívání takových nástrojů je nástup globalizace, která umožnila přesun výrob do rozvojových regionů, kterým nákladově nemohou periferní regiony rozvinutých států konkurovat. To přimělo regionální politiku zaměřit se na sociální a ekonomický rozvoj regionů, podporou endogenního potenciálu a aktivit místních aktérů (tamtéž, s. 96).

3.5.1 Nástroje regionální politiky

Základní členění nástrojů regionální politiky je podle jejich povahy na makroekonomické nebo mikroekonomické. Používají se i nástroje neekonomické povahy. Makroekonomické nástroje a jejich užití závisí na ostatních národohospodářských cílech státu, zejména na udržení inflace, vyrovnanosti platební bilance a realizaci cílů např. průmyslové a agrární politiky. Jsou jimi fiskální politika (meziregionální přerozdělování skrze státní rozpočet), monetární politika (možnost zvýhodnění v přístupu k úvěrům apod.) a protekcionismus (např. státní ovlivňování dovozů k podpoře domácí produkce). Mikroekonomické nástroje cílí na ovlivnění rozhodování ekonomických subjektů ohledně jejich prostorové lokalizace, a to buď nástroji ovlivňující prostorový pohyb pracovních sil, anebo nástroji ovlivňující prostorový pohyb kapitálu. Jedná se o účelně poskytnuté finanční částky. Pokud plynou ze státního rozpočtu, jedná se o konkretizaci fiskální politiky. Mezi mikroekonomické nástroje se řadí poskytování prostředků z regionálních či lokálních rozpočtů. Cílem použití mikroekonomických nástrojů je obnova rovnováhy na regionálním trhu práce ovlivňováním vztahu práce a kapitálu (Wokoun et al., 2011, s. 100).

V minulosti byly také jako nástroje regionální politiky použity administrativní nástroje, které měly represivní charakter. Správní orgán přikázal zastavit ekonomickou činnost, která nevyhovovala potřebám rozvoje území, např. kvůli zhoršování kvality životního prostředí, nebo přetížení infrastruktury (tamtéž, s. 104).

3.5.2 Regionální politika 21. století

Od konce 70. let 20. století nastává třetí období regionální politiky, které je značně eklektické ovšem výrazněji jsou zastoupeny institucionální přístupy. Regionální politika se vyznačuje podporou a rozvojem lokálního, endogenního rozvojového potenciálu, např. lidského potenciálu, kulturního a přírodního dědictví a také znalostí a kontaktů. Používají se

nástroje založené na spolupráci soukromého a veřejného sektoru a tzv. širší přístupy, které si kladou za cíl řešit příčiny regionálních problémů, nejen jejich následky. Regionální politika má směřovat do budoucnosti a má nabízet strategii udržení konkurenceschopnosti v globalizované ekonomice. To odráží trend decentralizace veřejné správy a s tím související přesun kompetencí i finančních zdrojů na regionální úroveň (Blažek, Uhlíř, 2020, s. 264).

Jako hlavní rysy můžeme uvést důraz partnerských vazeb, networking a vznik platform pro komunikaci a koordinaci jednotlivých partnerů. Cílem je identifikace nových podnikatelských příležitostí, rozvíjení místních firem, vytváření dlouhodobých partnerských vztahů, a tedy celková kultivace lokálního inovačního systému. Nástroji jsou poskytování volných prostorů, vysoce odborného poradenství a mentoringu i zajištění technické a sociální infrastruktury, zejména co se týče rozvoje lidských zdrojů (podpora školství, rekvalifikací apod.). Dalším důležitým nástrojem je regionální marketing (tamtéž s. 265).

Výše uvedené vedlo ke shodě, že vhodnější rozvojovou strategií, než byla koncepce exogenního rozvoje, založená na daňových úlevách, dotacích, nízkých mzdách apod., představuje rozvoj endogenní, využívající místní zdroje a schopnosti. Endogenní přístup má vést ke změně institucionálního rámce regionu. Má vytvořit podmínky pro učení, participaci a začleňování aktérů, vzbudit pozitivní očekávání a zvýšit sebedůvěru. Vznikne síť pro-inovačních aktérů, základního zdroje konkurenceschopnosti (tamtéž s. 288).

3.5.3 Regionální politika EU

Regionální politika EU byla spolu se sociální politikou EU a částí zemědělské politiky EU v roce 1989 propojena, a byla vytvořena společná politika hospodářské a sociální soudržnosti EU. To ukazuje na obecný trend provazování regionální politiky s dalšími podpůrnými politikami a zároveň je reakcí na nezamýšlené dopady sektorových politik na regionální rozvoj. Sektorová politika zohledňující regionální politiku a reagující na regionální rozdíly a specifika, umožňuje dosažení větších synergických efektů mezi oběma politikami, což vede k větší podpoře regionálního rozvoje, než by došlo realizací samotné regionální politiky (Blažek, Uhlíř, 2020, s. 271).

Rozvojem venkovských oblastí se také zabývá Společná zemědělská politika EU. V roce 2003 proběhla konference v Salzburgu, která konstatovala že Společná zemědělská politika EU má multifunkční úlohu v podobě dohledu nad krajinou a tržně orientovanými výrobci, včetně znevýhodněných či odlehklých regionů EU. Mezi principy shrnující závěry

konference, je pro nás zajímavý 6. princip, který tvrdí, že politika rozvoje venkova by měla být realizována v partnerství veřejných a soukromých organizací a občanskou společností v souladu s prvky subsidiarity. Zdůrazňuje nutnost stálého dialogu mezi obyvateli venkova při navrhování, realizaci, monitorování a hodnocení programů rozvoje jejich území, aby bylo možné reagovat efektivně na místní a regionální požadavky. Politiky jednotlivých podpor mají být tvořeny přístupem zdola-nahoru a mají využívat poznatků získaných iniciativou LEADER. Také je potřeba zachovat prostor pro použití nových či inovačních přístupů na místní úrovni (Pělucha et. al., 2012, s. 90).

Společná regionální politika je prvkem evropské solidarity a má význam pro posilování soudržnosti a společné identity. V celosvětovém měřítku je nadnárodní fungující regionální politika ojedinělá (Wokoun et al., 2011, s. 107).

Mezi důvody existence společné regionální politiky EU můžeme řadit, vzhledem k rozsáhlosti území EU a rozdílnému stupni rozvoje členských států, rozdíly v závažnosti regionálních problémů a schopnosti se s nimi vyrovnat, snahu o prohloubení hospodářské a měnové unie, požadavek na kompenzaci regionálních dopadů některých politik EU, např. společné zemědělské či vědecko-technické politiky EU a problémy s poskytováním národních dotací. EU přesouvá prostředky vytvořené bohatými regiony do chudších regionů s cílem podpořit jejich rozvoj, aby dosáhly úrovně zbytku EU (tamtéž s. 106).

3.5.3.1 Hospodářská, sociální a územní soudržnost EU

Politika soudržnosti je hlavní investiční politikou EU. Jejím cílem je podpořit harmonický rozvoj omezením rozdílů v úrovni rozvoje regionů. Speciální pozornost je věnována venkovským regionům a regionům zasaženým průmyslovou transformací nebo silným znevýhodněním kvůli přírodním či demografickým podmínkám. V Evropském společenství existovaly vždy velké rozdíly týkající se území a demografie, jež představovaly potenciální překážku pro integraci a rozvoj. Z tohoto důvodu zavádí již Římská smlouva v roce 1957 solidární mechanismus v podobě zřízení dvou fondů: Evropského sociálního fondu (ESF) a Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu. V roce 2003 byl Fischlerovou reformou Společné zemědělské politiky EU rozdělen na Evropský zemědělský záruční fond (EAGF) a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD) (Pělucha

et. al., 2012, s.89). Regionální aspekty jsou zohledněny v roce 1975 vytvořením Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF). V roce 1994 byl vytvořen Fond soudržnosti.⁶

Pravomocí Evropského společenství je hospodářská a sociální soudržnost od přijetí Jednotného evropského aktu v roce 1986. V roce 2008 byl zaveden Lisabonskou smlouvou třetí rozměr soudržnosti EU, kterým je územní soudržnost. Tyto tři rozměry podporuje politika soudržnosti strukturálními a investičními fondy (ESF, ERDF, Fond soudržnosti, Evropský námořní a rybářský fond (EMMF) a také Fond pro spravedlivou transformaci.⁷

V období 2021–2027 má politika soudržnosti pět politických cílů pro ERDF, ESF+, Fond soudržnosti a EMMF. Jsou jimi: inteligentnější Evropa (inovativní a inteligentní ekonomická transformace); zelenější a nízkouhlíková Evropa; propojenější Evropa – mobilita a regionální propojení IKT (informačních technologií používaných pro komunikaci a informatiku); sociálněji Evropa; Evropa bližší občanům – udržitelný a integrovaný rozvoj městských, venkovských a pobřežních oblastí prostřednictvím místních iniciativ.

3.5.4 Regionální politika ČR

Po vzniku České republiky nehrála regionální politika významnou roli. Pozornost byla věnována transformaci státu a problémům s makroekonomickou podstatou zasahující celé území. Také počáteční socioekonomické meziregionální diference nebyly tak rozsáhlé, jako v zemích EU a prohlubovat se začaly především v druhé polovině 90. let, kdy je patrná např. zvyšující se míra regionální nezaměstnanosti. Zlom přinesla potřeba vytvořit systém na přípravu čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU (Wokoun et al., 2011, s. 139).

Zásady regionální politiky přijala vláda ČR v roce 1998 svým usnesením č. 235. Definovala v něm i přípravné úkoly v legislativní, institucionální a programové oblasti. Základní legislativní rámec byl vytvořen v roce 2000 spolu se schválením souboru zákonů zavádějící krajské zřízení v ČR. Klíčovými jsou zákony č. 129/2000 Sb., o krajích, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích a zákonem o hlavním městě Praze. Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, stanoví regionální politiku jako snahu státu, regionálních a místních orgánů o harmonický rozvoj jednotlivých regionů ČR.

⁶ (Evropský parlament. Hospodářská, sociální a územní soudržnost. In: EURO PARL.EUROPA.eu [online] [cit. 02.7.2023]. Dostupné: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/93/hospodarska-socialni-a-uzemni-soudrznost>.)

⁷ (tamtéž)

Cílem je proporcionalní rozvoj celého státu a jednotlivých regionů, který bude nekrizový a bude vytvářet šance na plnohodnotné využívání demografického, přírodního, hospodářského, sociálního a kulturního potenciálu jednotlivých regionů (tamtéž, s. 140).

Zákon o podpoře regionálního rozvoje zavedl do české regionální politiky již všechny principy regionální politiky EU⁸. Také specifikuje institucionální zázemí regionální politiky, ale i politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Zajišťuje základní komptabilitu českých politik a unijní regionální politiky a politiky soudržnosti (tamtéž).

Základním dokumentem regionálního rozvoje je SRR ČR, poprvé schválena v roce 2000 usnesením vlády č. 682. Obsahuje analýzu rozvoje území, vymezení slabých a silných stránek jednotlivých regionů, odvětví či sektorů, strategii dalšího rozvoje včetně vymezení priorit a opatření a také obsahuje úkoly uložené vládou ústředním správním úřadům. Její význam spočívá ve vytvoření rámce fungování regionální politiky ČR komplementárně s regionální politikou EU (tamtéž, s. 142).

3.5.4.1 SRR ČR v programovém období 2021-2027

Cílem Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ je definice státní regionální politiky v horizontu 7 let. Regionální politika má dle SRR21+ usměrňovat sektorové politiky tak, aby zohledňovaly specifika jednotlivých typů území státu, které sama definuje a také používá vlastní nástroje k dosažení svých cílů. SRR21+ identifikuje tematické oblasti, ve kterých má smysl postupovat podle územně specifického přístupu. Navrhuje, jaké intervence mají být na těchto územích realizovány tak, aby byla zvyšována konkurenceschopnost území, snižovány regionální disparity a podporován celkový udržitelný rozvoj.⁹

SRR21+ není výčtem státních priorit v programovém období 2021-2027, tímto dokumentem je Národní koncepce realizace politiky soudržnosti po roce 2020. SRR21+ také není nadřazena ostatním strategickým státním dokumentům, i přesto že do nich vstupuje min. definováním územní dimenze. SRR21+ vychází ze Strategického rámce ČR 2030, který zastřešuje regionální rozvoj ČR. Ze SRR21+ mají vycházet krajské rozvojové plány, které strategie ze SRR21+ dále rozpracovávají podle svých územních specifík. Realizace SRR21+

⁸ R. Wokoun vyjmenovává základní principy společné pro strukturální politiku a politiku soudržnosti následovně: princip soudržnosti, koncentrace, partnerství, programování, doplňkovosti, hodnocení a monitorování, koordinace a harmonizace, integrace, konvergence a princip solidarity (Wokoun et al., 2011, s. 119).

⁹ (MMR ČR, Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+. In: MMR.cz [online] [cit. 02.10.2022]. Dostupné: <https://mmr.cz/getmedia/58c57a22-202d-4374-f5dcdb8f9454adb/SRR21.pdf.aspx?ext=.pdf>.)

probíhá pomocí opatření a aktivit rozepsaných v akčních plánech SRR21+¹⁰ a v Souhrnném akčním plánu Strategie restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje 2021 (tamtéž).

SRR21+ obsahuje analýzu stavu regionálního rozvoje se zaměřením na situaci jednotlivých územních celků, strategické cíle, prioritizaci kritérií pro cílenou státní podporu a obsahuje doporučení pro kraje. Její součástí je rovněž popis své implementace, monitoringu a evaluace. Formuluje významná témata a aspekty a zahrnuje je do regionálních dimenzí politik. SRR21+ představuje strategickou orientaci budoucích programů rozvoje na centrální i regionální úrovni. Není dokumentem, na jehož základě dochází k přerozdělování prostředků, ale je východiskem pro zaměření programů, včetně operačních programů strukturálních fondů (J. Peková, M. Jetmar, P. Toth, 2019, s. 699).

Konkrétními příklady zaměření aktivit rozepsaných v Akčním plánu strategie regionálního rozvoje ČR 2023–2024 je např. podpora území metropolí a aglomerací při navýšení kapacit základních škol, výsadby zeleně, či hospodaření s vodou a podpora sociálních služeb pro seniory; v městech bude např. podpořena dopravní dostupnost a výstavba bytů; v hospodářsky a sociálně ohrožených územích bude podpora zaměřena především na zvýšení zaměstnanosti¹¹.

Cíle SRR21+ jsou realizovány podle principu subsidiarity na místní, regionální nebo resortní úrovni prostřednictvím národních rozvojových programů, či operačními programy využívající prostředků z evropských strukturálních a investičních fondů. Počítá tak se všemi možnými zásahy na úrovni obcí, krajů, regionů soudržnosti, nebo odpovědných ministerstev, s odpovídajícím dopadem na RR (J. Peková, M. Jetmar, P. Toth, 2019, s. 699).

¹⁰ Nyní platí Akční plán Strategie regionálního rozvoje ČR 2023–2024, který cílí zejména na témata nutná řešit z národní úrovně s přihlédnutím k územním specifikům a různým územním dopadům. V rámci implementace Akčního plánu bude snaha flexibilně reagovat na aktuální geopolitické vlivy, rostoucí ceny energií i celkovou inflaci a také na dlouhodobé globální změny týkající se např. změny klimatu či pokračující digitalizace. Počátek programového období EU 2021+ měl zpoždění, a tak se v roce 2023 a 2024 očekává vyšší množství postupně realizovaných aktivit. (MMR ČR. Akční plán Strategie regionálního rozvoje ČR 2023–2024 je schválen, 15.12.2022. In: MMR.cz [online] [cit. 14.01.2023]. Dostupné: <https://mmr.cz/cs/microsites/uzemnidimenze/novinky/mmr-akcni-plan-strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2>).

¹¹ (MMR ČR. Akční plán Strategie regionálního rozvoje ČR 2023–2024 je schválen, 15.12.2022. In: MMR.cz [online] [cit. 14.01.2023]. Dostupné: <https://mmr.cz/cs/microsites/uzemnidimenze/novinky/mmr-akcni-plan-strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2>.)

3.5.4.2 Územní dimenze definované SRR21+

Geograficky vymezuje SRR21+ na území ČR 5 specifických územních dimenzí. První je dimenze Metropolitního území, jež by měla být podle SSR21+ globálně atraktivní a konkurenceschopná, s kvalitním dopravním spojením nejen s českými regiony, ale také s evropskými metropolemi a efektivně využívající prostor pro svůj rozvoj. Druhou dimenzí jsou Aglomerace, jež mají být prosperujícími krajskými centry, dopravně napojené na blízká i vzdálená sídla, adaptovaná na změnu klimatu. Třetí dimenzí jsou regionální centra s venkovským zázemím, která mají vytvářet podmínky pro rozvoj ekonomiky, mají být dopravně dostupná, kvalitně vybavená a pečující o prostředí obce a udržitelný rozvoj krajiny. Strukturálně postižené kraje jsou čtvrtou územní dimenzí, která by se měla proměnit v hospodářsky oživená s dostatkem pracovních míst, bez nevyužitých průmyslových ploch nebo území po těžbě. Opatření pro tuto dimenzi jsou řešena v Souhrnném akčním plánu strategie restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje (program RE:START). Poslední dimenzí jsou Hospodářsky a sociálně ohrožená území, která by se měla zaměřit na vytváření podmínek pro rozvoj inovativních podniků, dopravní dostupnost a vybavenost základními službami, komunitní život a vazbu obyvatel na území.¹²

Územní dimenze je klíčem pro implementaci SRR21+, neboť úspěšná může být jen taková intervence, při jejíž realizaci veřejnou politikou, jsou respektovány specifika a potřeby jednotlivých typů území. Implementačními dokumenty SRR21+ jsou Akční plány SRR21+, jež jsou vytvářeny v gesci MMR na období dvou let. Na opatření naváží konkrétní aktivity s popisem a zdůvodněním, indikátorem, vazbami, nositeli, realizátory a formou financování. Akční plány SRR21+ jsou zároveň prováděcími dokumenty Koncepce rozvoje venkova, jež se zabývá aktivitami potřebnými pro rozvoj českého venkova a také dávají návod pro integrované nástroje: Integrované územní investice, Komunitně vedený místní rozvoj a regionální akční plány.¹³

Převážná část realizace SSR21+ je hrazena fondy EU prostřednictvím následujících nástrojů: zakomponování územních dimenzí do OP, výzvy řídicích orgánů zaměřené na konkrétní typ území, bonifikace projektů určitého typu území, vyčlenění prostředků pro

¹² (MMR ČR. Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+, pro lepší regiony. In: MMR.cz [online] [cit. 14.01.2023]. Dostupné: https://mmr.cz/getmedia/fd06e279-4f0b-4f0f-8a432653598b5602/SRR21-brozuraA5-tisk-10_10_2019.pdf.aspx?ext=.pdf.)

¹³ (tamtéž)

implementaci Integrované územní investice a Komunitně vedeného místního rozvoje implementovaného místními akčními skupinami (J. Peková, M. Jetmar, P. Toth, 2019, s. 702) a stanovení podílů pro typ území v regionálních akčních plánech. V případě národních zdrojů budou použity tyto nástroje: výzva pro určitý typ území, bonifikace projektů, vyšší míra spolufinancování pro určitou územní dimenzi, spolufinancování státem pro projekty v krajských výzvách, společné výzvy kraje a státu. Při spolufinancování se předpokládá použití vlastních zdrojů příjemců.¹⁴

3.5.4.3 Podpora udržitelného rozvoje

V posledních dvaceti letech je součástí strategických rozvojových dokumentů téma udržitelného rozvoje. Do praxe jej zahrnuje EU i jednotlivé členské státy. V současné době neexistuje jednoznačná definice udržitelného rozvoje, ani univerzální shoda na tom, jak jej dosáhnout. V zásadě se jedná o takový způsob života, který negativně nevymezí život budoucím generacím. Vzhledem k rozsáhlosti tohoto tématu je problematické ho monitorovat, měřit a posléze hodnotit (M. Pavlík et al., 2014, s. 103).

V České republice je udržitelný rozvoj sledován a vyhodnocován na národní, regionální a lokální úrovni. Každé dva roky je publikována sada 48 indikátorů (např. HDP na osobu, míra zaměstnanosti starších pracovníků, podíl ekologického zemědělství apod.) v Situační zprávě ke Strategickému rámci udržitelného rozvoje ČR, který slouží k hodnocení udržitelného rozvoje na národní úrovni. Na regionální a lokální úrovni je toto upraveno zákonem č. 183/2006 Sb. (stavebním zákonem) a návaznou vyhláškou č. 500/2006 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti. Tím je uloženo správním celkům sledovat a vyhodnocovat udržitelný rozvoj území v procesu územního plánování (M. Pavlík et al., 2014, s. 105).

3.6 Komunitní přístupy a partnerství v rozvojových procesech

Teoretický rámec komunitních přístupů souvisí s proměnou vnímání role státu, trhu a občanské společnosti v rozvojových procesech. Od 90. let probíhá proměna ekonomických i regionalistických paradigmat, která přinesla změnu v chápání rozvoje území. Do popředí se dostala kromě ekonomických ukazatelů také sociální podmíněnost rozvoje. Jedná se o

¹⁴ (tamtéž)

schopnost jednotlivých územních společenství definovat a prosazovat vlastní priority a realizovat aktivity v případech, kdy stát či trh selhávají. Pro nastavení rozvojových procesů je klíčová podoba a způsob, jakým jsou místní komunity schopny vstupovat do vztahů se zástupci veřejné správy i soukromého sektoru, propagovat své zájmy a realizovat své aktivity. Míra schopnosti různých aktérů, nebo jednotlivých občanů vstupovat do rozvojových procesů, úměrně ovlivňuje typ a dopady rozvojových aktivit na změnu kvality života v daném území (Z. Khendriche Trhlínová, s. 131).

3.6.1 Role partnerství v regionálním rozvoji

Význam partnerství v rozvoji regionu je předmětem výzkumu několika vědních oborů. Především veřejné správy a ekonomie, práva, sociologie, geografie a vědy regionální a politické. Význam partnerství v rozvojovém procesu chápe nejen každý vědní obor jinak, ale liší se i mezi odborníky v rámci jednotlivých oborů (Z. Khendriche Trhlínová, s. 115).

Rozlišit můžeme tři základní myšlenkové proudy, které definují partnerství na základě podmínek a faktorů nezbytných k jeho vytváření a rozvoji. Mezi základní koncepty řadíme ekonomické teorie, které se zabývají především motivací různých ekonomických subjektů a toho, co jejich motivaci ovlivňuje. Druhou kategorií jsou teorie řízení a manažerské, či také technicko-organizační přístupy, jež kladou důraz zejména na hodnocení partnerství z pohledu institucionálních a organizačních struktur veřejné správy. Třetí kategorií jsou komunitní přístupy. Ty kladou důraz na roli partnerství v přístupu k procesu tvorby a realizace veřejných politik. Rozhodující je postoj občanů a dalších aktérů regionálního rozvoje a normy a tradice, jež toto určují (tamtéž s. 116).

3.6.2 Partnerství v kontextu komunitního přístupu a komunitní plánování

Role partnerství v komunitním přístupu je závislá na ochotě společnosti aktivně budovat partnerství a podílet se tak na veřejném řízení. Existence formy spolupráce, která umožňuje zapojení různých aktérů do rozhodování o veřejných věcech, také zvyšuje důvěru a akceptaci k aktivitám a rozhodnutím místních a regionálních samospráv. Nutným předpokladem pro zapojení konceptu partnerství do veřejných politik a celého systému řízení, je přijetí ho, jako přirozeného prvku nejen občany, ale především veřejnou správou. Pro tu to znamená zejména změnu technik řízení. Občané a další aktéři musí nalézt chuť a motivaci do rozvojových procesů vstupovat a dlouhodobě v nich setrvat, a tak ovlivňovat

efektivitu a transparentnost řízení. To předpokládá společenské prostředí považující účast na správě věcí veřejných za přirozenou součást života. Podle Z. Khendriche Trhlínové nejsou ovšem stále občanské svobody dostatečně využívány a zájem obyvatel většinou nadále směřuje pouze na tzv. soukromé problémy. Pasivní přístup obyvatel se daří jen málo ovlivňovat a aktivní bývají stále titíž aktéři, ať už jednotlivci či skupiny. Pro rozvoj partnerství je nutná sociální změna založená na posunu vnímání role jednotlivců a skupin ve vztahu ke společenské organizaci a správě věcí veřejných (tamtéž s. 130).

K důvodům takového nastavení společenských vztahů se vyjadřuje např. M. Illner, který upozorňuje, že lokální prvky byly v totalitním systému potlačované, protože uplatňování místních zájmů přinášelo nežádoucí riziko pluralizace. Socialistická společnost se řídila dogmatem o nadřazenosti celospolečenských zájmů nad lokálními. V institucionální poloze byla tato monolitnost zajištěna rozhodující rolí stranického aparátu při rozhodování o místních otázkách, zrušením místní samosprávy, degradací místních voleb, zrušením obecního vlastnictví a začlenění obecních financí do státního rozpočtu. Úloha územního prvku sociální organizace byla narušována kromě centralismu také silnou pozicí sektorově uspořádaných ekonomických organizací, především průmyslových podniků. Ty přejímaly řadu funkcí patřící obcím, zejména v oblasti služeb a sociální infrastruktury. M. Illner s jistou mírou nadsázky tvrdí, že systém založený na ekonomických organizacích a vztazích, byl obyvatelům vnucován jako alternativní princip organizace společnosti (Illner, s. 482).

Současné komunitní přístupy pracují různými formami na podpoře zájmu jednotlivců o věci veřejné. Jsou označovány jako metody a nástroje tzv. komunitní práce, která podporuje změny místních společenství a rozvoj stávajícího lidského potenciálu dané komunity. Velmi využívaným nástrojem je komunitní plánování, jež zahrnuje do řešení rozvojových problémů nebo definování potřeb rozvoje území všechny dotčené aktéry, především obyvatele a subjekty na daném území působící (Z. Khendriche Trhlínová, s. 132).

Komunitní přístupy se neomezují pouze na zjišťování a analýzu ekonomických a sociálních potřeb v území, na plánování a případnou realizaci s partnery, ale také na evaluaci dopadů těchto aktivit na zvyšování kvality života zájmových skupin. Integrace evaluace do metod plánování má umožnit lépe předvídat rizika a potenciální limity partnerství při řešení rozvojových otázek. Potenciál komunitních přístupů tkví v možné integraci různých sociálních skupin, a to i takových, které se kvůli svým specifickým důvodům, do jiných forem společenského života nijak nezapojují. Např. se jedná o nízkopříjmové domácnosti,

kteře věnují svou pozornost zejména zajištění svých základních životních potřeb. Postoj jednotlivců k partnerství a ochota se zapojit do veřejných aktivit záleží do značné míry na vnímání vlastního zařazení do komunity, tedy jakéhosi pocitu členství a vnímání svého významu pro její fungování. Komunitní přístupy rozvíjející partnerství se na tyto vazby zaměřují, posilují je a motivují aktéry zapojit se do řešení problémů zdola. Tím mají pomáhat k celkovému lepšímu fungování komunity (tamtéž, s. 135).

Hlavními faktory vzniku a rozvoje partnerství jsou socio-ekonomické faktory (identita obyvatel, historie, kultura, sociální vztahy a sítě), legislativní a ekonomické faktory (normy, životní úroveň), manažerské vlivy veřejné správy (profesionalita, schopnost komunikace, odbornost a vstřícnost, image, transparentnost či korupce) a institucionální faktory (rodina, občanská společnost, média, sociální odpovědnost firem). Z toho vyplývá, že integrace principu partnerství do realizace veřejných politik není legislativně vynutitelná a omezuje se pouze na metodická doporučení. Nicméně můžeme tvorbu a rozvoj partnerství podpořit různými technikami a nástroji řízení doporučených v institucionálních teoriích, v komunitních a moderních manažerských konceptech (tamtéž, s. 136).

3.7 Přehled základních typů partnerství v regionálním rozvoji

Partnerství vznikají častěji tzv. iniciativou zdola (princip „bottom-up“), tedy rozhodnutím jednotlivých místních aktérů, ale mohou být iniciovány i shora (princip „top-down“). Příklad „top-down“ principu může být vládní záměr podpořit řešení vybraných problémů, nebo rozšířit zajištění veřejných služeb, konkrétně např. podpora vzniku a rozvoje MAS, za účelem podpory rozvoje venkova (tamtéž, s. 137).

Partnerství můžeme definovat na základě očekávaných výstupů a významu partnerství, dále podle formy spolupráce (např. neformální, či institucionalizovaná), podle mechanismů spolupráce, typu zapojených aktérů, metod či nástrojů spolupráce. Dalším možným rozdělením vhodným pro regionální a lokální rozvoj je dělení na základě úrovně spolupráce, a to úrovně mezinárodní, národní, regionální, nebo lokální. Může docházet i k prolínání úrovní např. při přeshraniční spolupráci měst a obcí. Mezi aktéry vstupující do partnerství patří především instituce a organizace státní správy, nebo územní samosprávy, občani a občanské organizace, podnikatelský sektor, stejně jako vzdělávací či bankovní instituce. Vztahy mezi jednotlivými složkami státní správy, či územní samosprávy jsou

nazývány spíše jako koordinace, neboť jejich cílem je zamezit vzniku rozporu při plnění úkolů subjekty státní správy či územní samosprávy (tamtéž, s. 138).

Ačkoli není vytvořena ucelená teorie partnerství, autoři závěrečné zprávy Hodnocení implementace principu partnerství v OP navrhuji následující charakteristické znaky hodnotového partnerství, jimiž se odlišuje od spolupráce či odběratelsko-dodavatelského vztahu. Partnerství musí být veřejně prospěšné; vzájemně výhodné; dlouhodobé; partneři vyjadřují společný cíl vytvořením projektu; plně akceptují obsah a formu spolupráce; mají rovnoprávné postavení; každý partner přispívá něčím, co by jinak chybělo, bez čeho by se výsledek nedosáhl; partnerství má synergický efekt¹⁵.

3.7.1 Mezinárodní úroveň partnerství

Na mezinárodní úrovni vznikají různé typy partnerství, což odráží trend globalizace a integrace ve veřejných politikách. Cílem je efektivně řešit problémy podobného charakteru přenosem zkušeností a sdílením příkladů dobré praxe. Mezi společně řešené problémy patří např. odpadové hospodářství a zavádění e-governmentu (Z. Khendriche Trhlínová, s. 139).

Struktury mezinárodní spolupráce reflektují aktuální zaměření evropské regionální politiky, především evropské územní spolupráce. Podpora z EFRR na programy Evropské územní spolupráce se zaměřuje na určitý počet tematických cílů odpovídajícím prioritám této strategie. Cílem je maximalizovat dopady politiky soudržnosti a přispět k cílům strategie Evropa 2020. Mezi čtyři základní formy mezinárodního partnerství, podle nařízení o zvláštních ustanoveních týkajících se cílů Evropské územní spolupráce (Interreg) v PO 2021-2027, patří nadnárodní spolupráce (Interreg B), přeshraniční spolupráce (Interreg A), meziregionální spolupráce (Interreg C) a spolupráce s nejvzdálenějšími regiony (Interreg D). V nařízení byly stanoveny dva specifické cíle. Lepší řízení spolupráce a bezpečnější a lépe chráněná Evropa. Na priority strategie Evropské územní spolupráce bylo vyčleněno 8 miliard EUR. Evropský parlament prosazoval podporu malých a občanských projektů (tzv. people-to-people), větší zaměření na otázky změny klimatu a na sociální otázky.¹⁶

Přeshraniční spolupráce definuje formalizované struktury sousedské spolupráce v příhraničních regionech států EU. Je na ní alokována většina prostředků směřujících na

¹⁵ (MPSV ČR. Hodnocení implementace principu partnerství v OP LZZ, Závěrečná evaluační zpráva. In: ESFR.cz [online] [cit. 25.01.2023]. Dostupné: <https://www.esfer.cz/file/8120>.)

¹⁶ (Evropský parlament. Evropská územní spolupráce, 3/2022. In: EUROPARL.EUROPA.eu [online] [cit. 29.01.2023]. Dostupné: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/98/evropska-uzemni-spoluprace>.)

podporu EÚS, konkrétně 72,2 % (tedy celkem 5 812 790 000 EUR). Typickou prioritní oblastí podpory je podpora udržitelných a kvalitních pracovních míst, podpora mobility pracovních sil pomocí integrace přeshraničních trhů práce a podpory sociálního začleňování a přeshraniční integrace komunit. Dále dochází k vypracování a uskutečňování společných programů vzdělávání, odborné přípravy, školení apod.¹⁷ Jedná se většinou o periferní oblasti s podobnými problémy, např. vysokou nezaměstnaností, horší dopravní obslužností, nízkou nabídkou pracovních příležitostí a méně rozvinutými službami¹⁸ (Z. Khendriche Trhlínová, s. 144).

3.7.2 Národní úroveň partnerství

Národní úroveň partnerství označuje spolupráci jednotlivých organizačních složek státu, zejména ministerstev a jiných ústředních institucí. Jedná se o spolupráci v rámci jednotlivých organizací, mezi jednotlivými organizacemi, nebo mezi ústředními orgány a jinými subjekty (např. zástupci podnikatelského, neziskového či občanského sektoru, zástupci mezinárodních institucí, či různými experty). Tento typ partnerství má podpořit vhodná řešení komplexních otázek, procházejících různými sektorovými politikami. Široce koncipovaná partnerství, za účasti svazů podnikatelů, hospodářských a agrárních komor, neziskových organizací, zástupců vysokých škol, odborných pracovišť apod., mají přispět k lepšímu formulování, realizaci, prezentaci i zachování kontinuity příslušné veřejné politiky (Z. Khendriche Trhlínová, s. 150).

V rámci podpory místního a regionálního rozvoje spolupracují s ústředními orgány na národní úrovni organizace jako Svaz měst a obcí ČR (zaměřuje se např. na dopravu, energetiku, cestovní ruch, rovné příležitosti, nebo sociální začleňování, také řeší financování obcí a měst a pomáhá k rozvoji či zapojení do spolupráce v rámci EU; deleguje také zástupce samospráv do Výboru regionů), Sdružení místních samospráv (orientuje se především na rozvoj venkova a menších obcí, včetně problematiky rozpočtového určení daní), Národní síť zdravých měst (sdružuje právnické osoby různých typů, jejichž aktivity navazují na projekt WHO Zdravá města; součástí metodiky je podpora participačního

¹⁷ (tamtéž)

¹⁸ Mikroregionu zkoumaného v této DP se týká Program spolupráce Sasko – Česko 2021-2027 (MMR ČR. Programy 2021-2027. In: DOTACEEU.cz [online] [cit. 29.01.2023]. Dostupné: <https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/programy>).

principu v rozhodování; aktivně spolupracují se slovenskou, švýcarskou a izraelskou sítí) a Asociace krajů, která metodicky podporuje kraje v oblasti strategického řízení, plánování, realizace rozvojových projektů a rozvíjení spolupráce v ČR i EU. Jako Svaz měst a obcí ČR deleguje zástupce do Výboru regionů (tamtéž, s. 152).

3.7.3 Regionální úroveň partnerství

Pro regionální úroveň partnerství je klíčová role krajských samospráv, mezi jejíž hlavní úlohy patří dlouhodobé plánování rozvoje svého území. Hlavní cíle oblasti podpory zpracovávají kraje do programů rozvoje územního obvodu kraje. Cílem těchto strategií je koordinace zájmů i vymezení nástrojů v souladu s principy udržitelného regionálního rozvoje s ohledem na specifické potřeby území kraje. Krajské strategie se obvykle věnují oblastem podpory podnikání, rozvoje venkova a cestovního ruchu, dopravní obslužnosti a ochrany životního prostředí, lidským zdrojům a kulturnímu dědictví (tamtéž, s. 153).

Podobu partnerství na regionální úrovni ovlivňují vztahy aktérů k území, sociální kapitál i institucionální podpora partnerství ze strany krajů. Výběr projektů a zacílení podpory může být ovlivněno osobními či politickými vazbami i neformálními vazbami mezi aktéry. Tyto nesystémové vazby ztrácejí na důležitosti, pokud vzroste zájem občanů a posílí občanská kontrola (Z. Khendriche Trhlínová, s. 156).

Kraje vytvářejí institucionální partnerství také v Asociaci krajů. Před nedávnem ještě existovalo krajské partnerství v tzv. regionech soudržnosti, které byly účelově vymezeny kvůli administraci a čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU prostřednictvím regionálních operačních programů (ROP). Spolupráce byla soustředěna v regionálních radách a jejich výborech. Kraje, které se nemusely díky své vlastní velikosti slučovat s jinými kraji, protože sami splňují požadavky na velikost obvodu NUTS2, jsou Hlavní město Praha, Středočeský a Moravskoslezský kraj (tamtéž, s. 157). Zákon č. 251/2021 Sb., ze dne 17. června 2021 upravil znění zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Uplynutím dne 31. prosince 2021 byla zrušena existence regionálních rad regionů soudržnosti a jejich právním nástupcem se stala Česká republika.

3.7.4 Mikroregionální úroveň partnerství

Mikroregionální úroveň partnerství vzniká na úrovni měst a obcí, ale má širší význam, než kdyby se jednalo o partnerství čistě lokálního charakteru. Tato partnerství tvoří

mezistupeň mezi partnerstvími uzavíranými na úrovni obcí a měst a partnerstvími uzavíranými na krajských úrovních (tamtéž, s. 158).

3.7.4.1 Dobrovolná sdružení měst a obcí

Dobrovolná spolupráce obcí ve formě dobrovolných svazků měst a obcí náleží v současné době mezi nejrozšířenější formy spolupráce lokálního a regionálního rozvoje. Jednotlivé územní samosprávy se dobrovolně zavazují společně řešit vybrané problémy. Tato spolupráce je nejčastěji realizována na úrovni mikroregionů či euroregionů a může být realizována podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, pokud se jedná o dlouhodobou spolupráci s širokou škálou společně řešených témat, nebo na základě občanského zákoníku. Obce a města mohou vytvořit zájmové sdružení právnických osob i kvůli jednorázové realizaci projektu, či opatření. Spolupráce v mikroregionu mohou být účelové kvůli zisku dotací pro konkrétně stanovený účel, např. stavbu čističky či cyklostezky a po dokončení společného projektu může spolupráce skončit. Nicméně řada obcí udržuje spolupráci i po oficiálním skončení partnerství. Následná spolupráce většinou spočívá ve vzájemné výměně informací, v setkávání představitelů obcí, při pořádání společných kulturních a sportovních akcí, ale také při přípravě dlouhodobých strategických dokumentů rozvoje území zapojených obcí (tamtéž, s. 158).

Pokud vzniká spolupráce na úrovni obcí zdola-nahoru, tedy tzv. bottom-up principem, má častěji komplexnější charakter, a dokonce se může objevit záměr přenést část výkonu správy na mikroregionální úroveň, a to při zachování vlastní samosprávy. Obec se nevzdává svých demokratických prvků fungování, ale umožní vznikem takovéto funkční správy lépe ekonomicky hospodařit při zajišťování některých veřejných služeb. Často se jedná o spolupráci při dopravě dětí do škol, nebo o snížení investic do technické infrastruktury. Jednat se při tom může jak o horizontální spolupráci, tak o vertikální, pokud se jedná o dohodu mezi centrem a spádovou oblastí. Takováto partnerství mohou být řešením proti tlaku na slučování obcí shora (tamtéž, s. 159).

3.7.4.2 Místní akční skupiny

MAS jsou institucionalizovaná mezisektorová partnerství, jež mají za cíl podporovat rozvoj venkova. Členy MAS jsou zástupci veřejné správy, podnikatelského i neziskového sektoru a jednotliví občané. Společně mají prosazovat aktivity vedoucí k dlouhodobému

zvýšení životní úrovně obyvatel. Klíčem k identifikaci a úspěšné implementaci projektů podporujících dlouhodobý a udržitelný rozvoj má pomoci získávání podnětů přirozeně, skrze působení a život svých členů. Předpokládá se lepší schopnost vysvětlit realizované projekty a získat tak pro ně přízeň obyvatel. MAS realizují přístup regionálního rozvoje zdola-nahoru a podporují aktivní občanský život a zájem o dění v příslušném území. Podílejí se aktivně na kultivaci lidského kapitálu, čímž zvyšují endogenní potenciál území (tamtéž, s. 160).

3.8 Vnitřní kapacity komunity (endogenní rozvojové potenciály)

Endogenní potenciál lokality a sociální uskupení jejích obyvatel výrazně ovlivňuje možnost rozvoje území. Rozvíjení endogenního rozvojového potenciálu se dá označit jako budování vnitřní kapacity komunity, která se skládá z existujícího kapitálu a schopnosti jej mobilizovat (Bernard, s. 13). Definice kapacity komunity zní např. jako: *„kolektivní schopnost komunity kombinovat různé formy kapitálů v rámci institucionálních a vztahových kontextů pro dosažení žádoucích výsledků“* (Beckley et al. 2008, in Bernard, s. 21).

Mezi základní typy kapitálů řadíme: ekonomický, přírodní, lidský a sociální kapitál, kulturní kapitál (hodnotové postoje), politický kapitál, který ovlivňuje distribuci zdrojů uvnitř sociální jednotky a infrastrukturní kapitál. Vyšší míra kapacity komunity je spojena s vyšší mírou existence potřebných kapitálů. Různé typy se mohou aktivizovat v rámci tržních či byrokratických vztahů, asociativních vztahů či vztahů založených na sdílené identitě (tamtéž, s. 21). Možnost komunity ovlivnit vlastní rozvoj závisí na schopnosti adaptace na ekonomickou a sociální restrukturalizaci, která může být nutná v důsledku globalizačních tendencí, kdy se některá území musí vyrovnat s makrostrukturálními změnami, často spojenými s odlivem kapitálu z území (Bernard, s. 13).

4 MAS Sokolovsko o.p.s.

4.1 MAS a metoda LEADER

Příkladem formalizované formy partnerství jsou Místní akční skupiny, jež by měly napomáhat k vytváření dlouhodobých partnerských vztahů mezi veřejným, občanským a podnikatelským sektorem, založených na formálních i neformálních institucích. Tato partnerství mohou být podporována všemi typy úrovní správy, tedy místní, krajskou, národní i mezinárodní (Khendriche Trhlínová, s. 60).

Označení MAS, tedy Místní akční skupina, pochází z původně anglického názvu Local Actions Group (LAG), které podle Pavlíka a kol. přesně vystihuje podstatu její činnosti jakožto skupiny pro místní akce. Metoda LEADER je zkratkou z francouzského *označení Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale*, což znamená propojování místních akcí rozvíjejících venkovskou ekonomiku. Z iniciativy LEADER se postupně stal hlavní proud podpory rozvoje venkova, a to i přes to, že prostřednictvím MAS na venkov nesměřují největší objemy peněz. Jak uvádí Pavlík a kol. význam MAS je především v roli ideového akcelératoru. Jako inovativní označují už samotný vznik MAS, kdy je tento neziskový subjekt složený ze třech sektorů příslušného regionu. Jsou jimi veřejná správa, podnikatelská a nezisková sféra. Tímto partnerstvím vznikají různorodé a navzájem odlišné organizace, protože v každé MAS může převládat vliv jiného sektoru. Rozdíly jsou způsobeny i lidským faktorem, protože jednotlivé MAS mají kvalitně odlišný management od vizionářů po administrátory dotací (Pavlík et al., 2016, s. 74).

Základním parametrem MAS je, že musí být založena na geograficky homogenním území, s počtem obyvatel od 10.000 do 100.000 vyjma měst s vyšším počtem obyvatel, než je 25.000. Veřejná správa může být v MAS zastoupena maximálně 50 % včetně řídicího orgánu. Zbytek zástupců je tvořen z řad podnikatelů a neziskového sektoru. MAS může existovat v podobě obecně prospěšné společnosti, občanského sdružení/spolku, zájmového sdružení právnických osob nebo ústavu. Každá MAS musí být registrována u MV ČR, musí mít stanovy, organizační řád i strukturu. Musí projednat a schválit rozvojovou strategii pro dané území a fungovat podle metody LEADER (tamtéž).

Podstata metody LEADER spočívá v iniciativě občanů a lokálních organizací při tvorbě námětů a realizaci projektů. Jedná se o metodu tzv. zdola, kdy se předpokládá, že lokální komunita důkladně zná své problémy a potřeby a je schopná sama navrhnout řešení. Není

tedy nutné, aby zaměření projektů bylo nařízeno shora, z pozice krajské či státní moci. Z toho vyplývá, že čím větší je zapojení místních aktérů do činnosti MAS, tím se generuje větší množství nápadů, z kterých je možné vybrat ty nejkvalitnější. Široké zapojení do činnosti zároveň přispívá k transparentnímu působení MAS (Pavlík et al., 2016, s. 75).

4.1.1 MAS

Z výše uvedeného vyplývá, že MAS má být apolitická a nezávislá organizace podporující zlepšení kvality života místní komunity, životního prostředí a podnikání ve venkovských lokalitách získáváním financí z podpor EU či národních programů. Kromě aktivního získávání a rozdělování dotačních prostředků, také připravuje vlastní projekty, při kterých aktivizuje občany, podporuje dobrovolnickou činnost, či jakoukoli aktivitu prospěšnou pro lepší fungování a oživení života a hospodářství na svém území (tamtéž).

Jak upozorňuje Z. Khendriche Trhlínová vznik MAS byl, přes svůj princip fungování bottom-up, od počátku iniciován především ze strany MZ ČR a MMR ČR, které se inspirovaly mezinárodními komunitně orientovanými rozvojovými iniciativami, které se staly součástí metodik finančních nástrojů EU zaměřených na podporu venkova. Jedná se o metodu LEADER, kterou začala ČR uplatňovat v souvislosti se vstupem do EU. První MAS vznikají v ČR po roce 2002, ve větším počtu jsou zakládány po roce 2004 (Khendriche Trhlínová, s. 161).

4.1.2 LEADER a komunitně vedený místní rozvoj

Dotační programy a cíle EU se zabývají od počátku svého fungování vhodnou formou podpory a intervencí pro rozvoj venkovských oblastí. Od 80. let 20. století sledujeme v politice rozvoje venkova EU přesun od důrazu na exogenní sektorovou rozvojovou pomoc, věnující se především podpoře zemědělství, k rozvoji založeném na endogenních zdrojích, jenž vyjednávají a vedou lokální aktéři. Tato tendence vykryštovala v roce 1991, kdy byla spuštěna pilotní iniciativa LEADER I. Tato iniciativa měla sloužit jako program integrované podpory pro rozvoj venkovských oblastí s výrazně decentralizovanou strukturou, která využívá lokální uskupení rozvojových aktérů (místní akční skupiny) při rozhodování o alokaci rozvojových prostředků. V roce 1996 byla přijata Corkská deklarace, která zdůrazňuje potřebu rozvoje venkova, který není založen pouze na podpoře intenzivního zemědělství, ale klade si za cíl dlouhodobě udržitelný rozvoj, diverzifikaci ekonomické

činnosti a podporou malých a středních podniků. Corkská deklarace také volá po silné decentralizaci a držení se principu subsidiarity s využitím potenciálů lokálních komunit. Přechod k integrovanému rozvoji venkova je završen jeho zařazením do druhého pilíře společné zemědělské politiky EU v roce 2000. V roce 2007 se program LEADER stává součástí rozvojových programů celé EU (Bernard, s. 14).

Iniciativa LEADER se stala jednou z nejúspěšnějších celoevropských iniciativ. Jako první umožnila místním komunitám, mít hlavní slovo v oblasti rozhodování o rozvojových strategiích a jednotlivých realizovaných projektech na svém území. V současné době se princip LEADER využívá i mimo venkovské oblasti. V podobě komunitně vedeného místního rozvoje (dále CLLD) se stal součástí tří fondů EU – regionálního, sociálního a námořního, což principy LEADERu umožnilo použít i ve městech a pobřežních oblastech a také při řešení důležitých sociálních otázek. Principy LEADERu odrážejí potřeby, výzvy a možnosti moderního světa. Formulované v sedmi bodech obsahují: přístup zdola nahoru, územní dimenzi a místní partnerství, integrovanou a více odvětvovou místní rozvojovou strategii, síťování, inovace a spolupráci.¹⁹

Na základě principů LEADERu, CLLD a udržitelného rozvoje generují jednotlivé MAS střednědobé Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro správní obvody své územní působnosti.²⁰

Díky respektování metody LEADER, resp. CLLD má vést činnost MAS ke zvýšení absorpční kapacity území. MAS má přerozdělovat rozvojové prostředky i do odlehlých míst a žadatelům, kteří by na administrativně vyšší úroveň dotací nedosáhli. Vytváření sítí a rozvoj partnerství v území mezi veřejným a soukromým sektorem buduje mezisektorovou důvěru a pomáhá zvyšovat sociální kapitál v území. Také to umožňuje využívání synergických efektů např. při financování z národních a krajských fondů společně se zdroji soukromého sektoru. Znalost území nejen že napomáhá k větší smysluplnosti a udržitelnosti projektů, ale také k identifikování nových, nebo dosud nenaplněných potřeb území.²¹

¹⁹ (Evropská síť rozvoje venkova (ENRD). Úspěchy LEADERu. In: EU Rural Review č. 29., 2020. ISSN 1831-5267 [online] [cit. 07.10.2023]. Dostupné: https://ec.europa.eu/enrd/sites/default/files/enrd_publications/uspechy_leaderu_eu_rural_review_c29_pro_we_b.pdf.)

²⁰ (MAS Mezi Hradky. Strategie SCLLD. In: MEZIHRAKY.cz [online] [cit. 30.10.2023]. Dostupné: <https://www.mezihradky.cz/o-nas/dokumenty/strategie-sclld/>.)

²¹ (NS MAS ČR. Výroční zpráva o činnosti a hospodaření spolku NS MAS 2022. In: NSMASCR.cz [online] [cit. 12.11.2023]. Dostupné: https://www.nsmascr.cz/modules/file_storage/download.php?file=94bdce6d%7C2455&inline=1.)

Pro zajištění optimálních podmínek „ideového akcelérátoru“ v území, je potřeba široká síť „spolutvůrců“, neboli obyvatel, kteří věří, že jejich aktivita a zapojení, např. jen vyplněním dotazníkového šetření, které MAS Sokolovsko sama při tvorbě své SCLLD realizovala, má smysl a nejde pouze o formální dodržení principů fungování organizace. Tento základní princip nemůže být dle autorky realizován, pokud by o činnosti MAS Sokolovsko byla informována jen úzká skupina partnerů ze samosprávy a podnikatelů. Autorka předpokládá, že předstupněm zapojení se do aktivit MAS, a tím i vlastní oživení aktivit občanské společnosti, je znalost aktérů regionálního rozvoje, resp. místní MASky, která by měla být obyvatelům nejbližší, nejvíce otevřená a přístupná. Pokud je smyslem činnosti MAS přispět pomocí regionálního rozvoje ke zvýšení kvality života v území, je nutné, aby byly realizované projekty obyvateli území přijímány, aby nebyly považovány za nepotřebné, neúčelné či dokonce pro území škodlivé.

4.1.2.1 Příklad špatné praxe: odmítnutý „Aquapark“

Příkladem špatné praxe z mikroregionu Sokolovsko, kdy byl obyvatelům nevhodně představen projekt regionálního rozvoje, který měl podpořit cestovní ruch a zároveň přinést do malé obce jinak nerealizovatelné investice, které ovšem nebyly dostatečně efektivně komunikovány, je projekt „Víceúčelového zařízení“ v obci Bublava. Projekt vycházel z představy, že obyvatelé obce stojí o podporu cestovního ruchu, neboť obec Bublava je vyhledávaným turistickým cílem nejen kvůli nabídce zimních sportů, ale i pro jarní a letní pěší či cyklistickou turistiku. Co obci chybí, je alternativní program pro nepříznivé počasí. Tato představa ovšem nebyla opřena o žádný výzkum a odrážela potřeby malé podnikající části obyvatel obce, anebo cizích podnikajících subjektů, kteří se domnívali, že rozšíření nabídek pracovních míst a rozvoj infrastruktury budou všeobecně podporovány. Z obce projekt podporoval především tehdejší starosta, který pro jeho prosazení nevyjednal ani podporu místního zastupitelstva. Klíčovou smlouvu starosta podepsal sám a zastupitelstvo ji pouze vzalo na vědomí²². Významu role starosty v rozvoji zejména malých obcí se věnuje např. příspěvek J. Čopíka, R. Kopřivy a J. Čmejrků: „Územní samospráva obcí a rozhodování jako faktor rozvoje“, kde autoři představují výsledky dotazníkového šetření

²² (ČT24. Skanska musí Bublavě vrátit 57 milionů za nedostavěný aquapark, 2014. In: CT24.CESKATELEVI ZE.cz [online] [cit. 13.01.2023]. Dostupné: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/skanska-musi-bublava-vratit-57-milionu-za-nedostaveny-aquapark-327489>.)

„Rozhodování o investicích 2016“, kterým potvrdili, že v případě malých obcí bez rady je starosta rozhodujícím aktérem přinášejícím a prosazujícím rozvojové impulsy.²³

Projekt „Aquaparku“ se setkal s velkým nepochopením až odporem. V současnosti si již téměř nikdo nepamatuje, co vše měl nabízet (kurty na squash, volejbal, bazén s tobogánem a později měla být vybudována také sedačková lanovka na vrch Aschberg), ani co se v souvislosti s ním v obci, s tehdy přibližně 350 trvale žijícími obyvateli, vybuvovalo (kanalizace, vodovod ze SRN, čistírna odpadních vod, hraniční přechod se SRN byl přebudován tak, aby jej mohla využívat osobní auta a obec byla plynofikována). Neúspěšný projekt získal zjednodušené označení „Aquapark“ a po jednom volebním období byl rozestavěný po příchodu nového zastupitelstva pod heslem: „nedělejte nám z toho tady Špindl“ zcela zastaven. Neúčelně vynaložené prostředky ze Státního rozpočtu se obec zavázala vrátit a díky své předluženosti se Bublava stala předmětem zkoumání např. J. Horneka a P. Jüptnera zabývajících se třemi malými a kriticky zadluženými obcemi v ČR.²⁴

Tato událost, která měla mnohaleté dopady do rozpočtu obce Bublava, je v mikroregionu všeobecně známá a nepochybně ovlivňuje i dnešní přístup místních aktérů k rozvojovým projektům. Zároveň to odráží sílu komunity, která si nenechala „vnutit“ projekt o který nestála, přestože tím zastavila možnost jakéhokoli rozvoje obce na více než desetiletí, protože obec Bublava se zavázala splatit státu prostředky spotřebované na výstavbu „aquaparku“ ve výši desítek milionů. Ačkoli vedlejší projekty byly dokončeny a obyvatelé obce je využívají, samotný aquapark nebyl nikdy dostavěn a nyní jeho ruina v centru obce připomíná, jaký následek může mít podceněná komunikace a neporozumění místním potřebám. Desítky milionů veřejných prostředků byly zbytečně neúčelně a neehospodárně vynaloženy, jak potvrzuje kontrola vedená NKÚ²⁵.

Tato událost se autorky jako obyvatelky obce Bublava osobně dotýká a je hlavním důvodem, proč si ke studiu vybrala problematiku místního rozvoje.

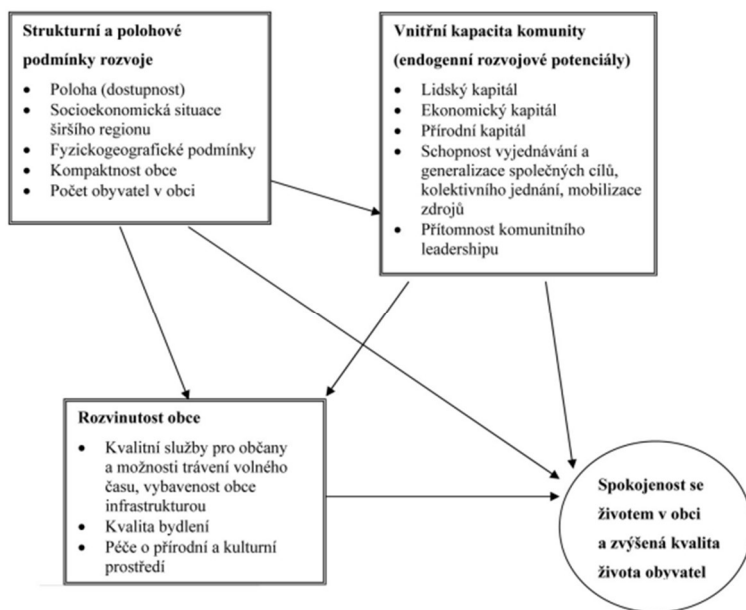
²³ (Čopík J., Kopřiva R., Čmejrek J. Územní samospráva obcí a rozhodování jako faktor rozvoje. In: Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Region v rozvoji společnosti, pp. 139-146, Mendelova univerzita v Brně, 2017. In: ICABR.com [online] [cit. 13.01.2024]. Dostupné: http://www.icabr.com/respo/RESPO_2017.pdf.)

²⁴ (Více in.: Hornek J., Jüptner P. Endangered Municipalities? Case Study of Three Small and Critically Indebted Czech Municipalities. In: The NISPAcee Journal of Public Administration and Policy, Vol. XIII, No. 1, 2020. [online] [cit. 13.01.2023]. Dostupné: https://www.researchgate.net/publication/341976334_Endangered_Municipalities_Case_Study_of_Three_Small_and_Critically_Indebted_Czech_Municipalities.)

²⁵ (MFCR. Materiály na jednání vlády 16.března 2005. Bod. č. 15: Stanovisko ke kontrolnímu závěru nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce 04/14 "Financování výstavby víceúčelového zařízení v obci Bublava". In: MFCR.cz [online] [cit. 13.01.2023]. Dostupné: <https://www.mfer.cz/cs/ministerstvo/media/materialy-na-jednani-vlady/1-ctvrtleti-05/materialy-na-jednani-vlady-16-03-05-2972>.)

4.2 Základní údaje o mikroregionu Sokolovsko

Jak uvádí M. Damborský, potenciál regionu můžeme měřit pomocí různých ukazatelů např. míry vzdělanosti, průměrné mzdy, ale i znečištěním ovzduší a vod, jakožto přírodně-geografického potenciálu (Wokoun et al., 2008, s. 11). Možnosti rozvoje území v několika úrovních z pohledu teorie rozvoje komunit vizuálně ilustruje obr. č. 1. viz. níže.



Obr. č. 1. Teoretický model rozvoje malých obcí z pohledu teorie rozvoje komunit. Zdroj: Bernard, 2010, s. 22.

Mikroregion Sokolovsko, bývalý okres Sokolov, je dnes složen ze správních obvodů ORP Sokolov a ORP Kraslice. Obě území jsou evidována jako hospodářsky a sociálně ohrožená území a ačkoli jsou příčiny tohoto stavu odlišné, brzdí hospodářský růst oblasti. Mikroregion Sokolovsko je součástí Karlovarského kraje, na nějž se jako na celek spolu s Ústeckým a Moravskoslezským krajem zaměřuje hospodářská restrukturalizační strategie RE:START v rámci programu Spravedlivé transformace. V prosinci 2022 byl vládou ČR schválen Souhrnný akční plán Strategie restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje 2023–2024 (již 5. Akční plán).²⁶

4.2.1 ORP Sokolov

Je území tradičně zaměřené na těžbu hnědého uhlí a v minulosti také rud, především cínových. Dále zde má tradici chemický průmysl, textilní výroba, výroba skla, keramiky a

²⁶ (MMR ČR. RE:START, 2016. [online] [cit. 20.10.2023]. Dostupné: <https://mmr.gov.cz/cs/microsites/restart-regionu/uvod>.)

porcelánu a také strojírenský průmysl. Tento správní obvod má nejvyšší koncentraci průmyslu v celém karlovarském kraji a zároveň nejhorší životní prostředí, které je postiženo zejména vyšší koncentrací polévatvého prachu a popílku, oxidu siřičitého, oxidů dusíku, oxidu uhelnatého a uhlovodíků. Díky těžbě a nemožnosti rychlého uvedení krajiny do původního stavu po těžbě je také negativně zasažen cestovní ruch, protože oblast obvodu není vhodná pro rekreaci. S rozlohou 489,20 km² je ORP Sokolov třetím největším obvodem kraje a s počtem cca 72.000 obyvatel je druhým nejlidnatějším. Zároveň je prvním v hustotě osídlení, která činí 148 obyvatel na km².²⁷ Do správního obvodu spadá 30 obcí. Jsou to: Březová, Bukovany, Citice, Dasnice, Dolní Nivy, Dolní Rychnov, Habartov, Horní Slavkov, Chlum Svaté Maří, Chodov, Josefov, Kaceřov, Krajková, Královské Poříčí, Krásno, Kynšperk nad Ohří, Libavské Údolí, Loket, Lomnice, Nová Ves, Nové Sedlo, Rovná, Sokolov, Staré Sedlo, Svatava, Šabina, Tatrovice, Těšovice, Vintřřov a Vřesová.²⁸

4.2.2 ORP Kraslice

Je území zaměřené na tradiční průmyslové obory, které zaznamenaly po roce 1989 útlum. Jedná se především o textilní průmysl a výrobu hudebních nástrojů. Tradičním oborem byla i těžba mědi, která zde probíhala ještě po Druhé světové válce. Kraslicko vykazuje nízkou míru vzdělanosti a vzhledem k blízkosti hraničního přechodu se SRN trpí odlivem pracovní síly do přeshraničního regionu. Obvod má rozlohu 264,54 km², což z něj činí druhý nejmenší v Karlovarském kraji a v roce 2022 měl cca 13.000 obyvatel, což je nejméně v rámci obvodů karlovarského kraje. Hustota zalidnění je jen 50 obyvatel na km².²⁹

Předností ORP Kraslice je vysoká kvalita životního prostředí. Je zde vysoký podíl lesních porostů a nízký podíl zemědělské půdy. Kraslicko je tradiční rekreační oblastí. Dříve se tu nacházely podnikové rekreační objekty a objekty pro školy v přírodě. Dodnes je v obci Bublava využíván objekt Policie ČR pro rekreace i školení. V obci Bublava, Stříbrná a Kraslice se také nacházejí lyžařské areály a vedou tu udržované běžecké trasy. V letních

²⁷ (ČSÚ. Správní obvod Sokolov – charakteristika, 2023. In: CZSO.cz [online] [cit. 22.10.2023]. Dostupné: https://www.czso.cz/csu/xk/spravni_obvod_sokolov_charakteristika.)

²⁸ (MMR ČR. Případová studie ORP Sokolov, 2022. In: MMR.gov.cz [online] [cit. 20.10.2023]. Dostupné: [https://mmr.gov.cz/getmedia/9ba842d4-252e-4597-a4be-a1b672b08474/Pripadova-studie-ORP-Sokolov-finalni-verze-\(1\).pdf.aspx?ext=.pdf](https://mmr.gov.cz/getmedia/9ba842d4-252e-4597-a4be-a1b672b08474/Pripadova-studie-ORP-Sokolov-finalni-verze-(1).pdf.aspx?ext=.pdf).)

²⁹ Celorepublikový průměr hustoty osídlení je 133 obyvatel/km², a i v rámci Karlovarského kraje se jedná o podprůměrnou hodnotu, jelikož průměrná hodnota krajské hustoty osídlení je 86 obyvatel/km² (Regionální informační servis. Srovnání kraje s Českou republikou – Základní geografické údaje krajů k 1. 1. 2022. In: RISY.cz [online] [cit. 20.10.2023]. Dostupné: <https://www.risy.cz/cs/krajske-ris/pardubicky-kraj/kraj>).

měsících je oblast vyhledávána cyklisty a pro pěší turistiku. Do správního obvodu ORP Kraslice náleží následujících 8 obcí a jejich částí: Bublava, Jindřichovice (Háj), Kraslice (Černá, Čirá, Hraničná, Kámen, Kostelní, Krásná, Liboc, Mlýnská, Počátky, Sklená, Sněžná, Tisová, Valtěrov, Zelená Hora), Oloví (Hory, Nové Domy, Studenec), Přebuz, Rotava (Smolná), Stříbrná, Šindelová (Krásná Lípa, Obora). Zajímavostí je město Přebuz, které je díky svému nízkému počtu obyvatel (79) nejmenším městem v ČR.³⁰



Obr. č. 2. Mapa administrativního členění Karlovarského kraje. Zdroj: Karlovarský kraj, 2017.

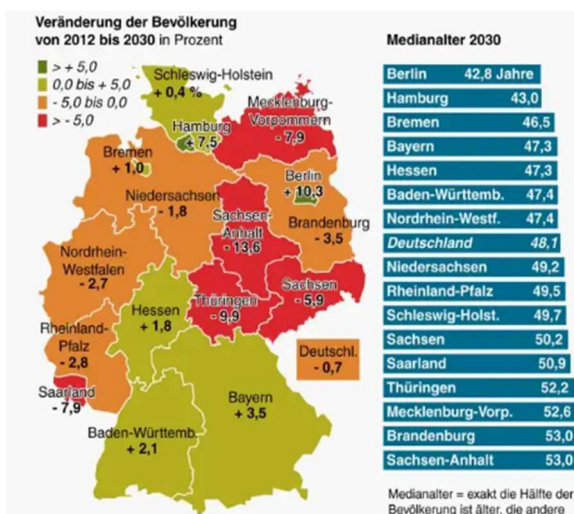
4.2.3 Mikroregion Sokolovsko jako součást Karlovarského kraje

Do poloviny 90. let 20. století patřil Karlovarský kraj mezi hospodářsky nejsilnější regiony ČR. V letech 2002-2007, kdy ostatní kraje rostly, začal výrazně zaostávat. Součástí ekonomických problémů kraje je nízká atraktivita pro život a podnikání a omezená nabídka pracovních příležitostí pro kvalifikované odborníky s vysokoškolským vzděláním. Tyto faktory nejsilněji působí v periferních oblastech kraje, ale jejich negativní dopady se projevují v celém kraji. Kraj se tradičně specializoval na odvětví těžby, energetiky a výroby nekovových minerálních výrobků (např. sklo, porcelán a stavební hmoty) a paliv, které se vyznačují vysokou surovinovou a energetickou náročností. Zaměstnanci pracovali v

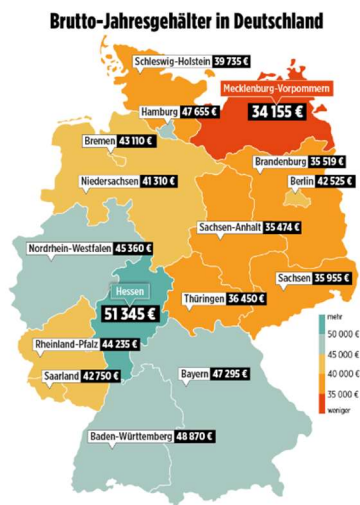
³⁰ (Regionální stálá konference Karlovarského kraje. Případová studie ORP Kraslice, 2022. In: RSKKVK.cz [online] [cit. 20.10.2023]. Dostupné: <https://www.rskkvk.cz/assets/uploads/167747812413248871008724424081864701714.pdf>.)

náročných pracovních podmínkách a se specifickou kvalifikací. Tomu odpovídala i strategická rozhodnutí např. v oblasti školství dopadající na celý kraj.³¹

Karlovarský kraj sousedí se dvěma německými spolkovými republikami, a to se Saskem a Bavorskem. Autorka DP považuje sousedství Bavorska u ORP Cheb za jednu z příčin ekonomického rozvoje Chebu. ORP Cheb se nachází v blízkosti relativně silné bavorské ekonomiky a část obyvatel si „přiváží“ vysoký plat, který utrácí za služby v místě bydliště. Pracující dojíždějí do Saska (nejblíže pro obyvatele ORP Kraslice), mají nižší platy, než by dosáhli v Bavorsku, protože Sasko je ekonomicky slabší a stejně jako Karlovarský kraj se potýká např. s klesajícím počtem obyvatel a jejich zvyšujícím se věkem viz. obr. č. 3 níže. Sasko je jednou ze zemí bývalé Německé demokratické republiky, též zvanou „Východní Německo“, která byla součástí tzv. Východního bloku. Z mapy na obr. č. 4 níže vyplývá, že hrubý roční příjem v roce 2018 byl v Sasku o 11.340 EUR nižší než v sousedním Bavorsku.



Obr. č. 3. Mapa přírůstku obyvatel v SRN v % a předpokládaný věkový medián v roce 2030. Zdroj: Frankfurter Allgemeine, 2015.



Obr. č. 4. Mapa hrubého ročního příjmu v roce 2018 podle jednotlivých zemí SRN. Zdroj: Die Stimme Berlins, 2019.

Karlovarský kraj nemá dosud dostatečnou dopravní infrastrukturu. Kraji např. chybí přímé napojení na českou či německou dálniční síť, což je důležitý faktor pro přilákání investic do kraje (Karlovarská agentura rozvoje podnikání, 2020 s. 11).

Shrme-li si karlovarská „nej“ jedná se o třetí nejmenší kraj z České republiky s nejnižším počtem obyvatel, je tu nejnižší průměrná roční teplota a také nejnižší podíl orné

³¹ (MMR ČR. Případová studie ORP Sokolov, 2022. In: MMR.gov.cz [online] [cit. 20.10.2023]. Dostupné: [https://mmr.gov.cz/getmedia/9ba842d4-252e-4597-a4be-a1b672b08474/Pripadova-studie-ORP-Sokolov-finalni-verze-\(1\).pdf.aspx?ext=.pdf](https://mmr.gov.cz/getmedia/9ba842d4-252e-4597-a4be-a1b672b08474/Pripadova-studie-ORP-Sokolov-finalni-verze-(1).pdf.aspx?ext=.pdf).)

půdy. Dlouhodobě je tu nejvyšší nárůst populace 65+. Karlovarský kraj má nejnižší HDP na obyvatele a nejnižší dlouhodobý ekonomický růst. Zaměstnanci tu dostávají nejnižší průměrné mzdy a je zde nejnižší podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním.³²

4.2.3.1 Území Karlovarského kraje z pohledu SRR21+

V SRR21+ je Karlovarský kraj, společně s krajem Ústeckým a Moravskoslezským, zařazen do dimenze Strukturálně postižených krajů, jež jsou definovány jako kraje, které se v minulosti orientovaly např. na těžební průmysl, nyní mají pomalý ekonomický růst a v různých oblastech významně zaostávají za ostatními regiony ČR. Součástí jejich problémů je nízká atraktivita pro život a podnikání. Kvůli vysoké koncentraci sociálních, ekonomických i environmentálních problémů je rozvoj těchto krajů samostatně rozpracován ve Strategickém rámci hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje (program RE:START).³³

Krajské město Karlovy Vary jsou aglomerací. Regionálních center vyššího řádu má Karlovarský kraj pět, jedná se o Cheb, Sokolov, Aš, Mariánské Lázně a Ostrov. Do kategorie hospodářsky a sociálně ohrožených území spadaly v rámci Karlovarského kraje správní obvody ORP Kraslice, ORP Sokolov a ORP Ostrov. Tato území označovaná také jako periferie, splňují následující charakteristiky: středně velké podniky jsou zde často dominantním zaměstnavatelem, je zde špatná dostupnost veřejných služeb a veřejné dopravy (zejména o víkendech), probíhá zde menší bytová výstavba, dlouhodobě je tu záporný přirozený přírůstek, jsou zde nejvyšší hodnoty indexu stáří, což napovídá o vylidňování obvodů kvůli odchodu mladších obyvatel a také je tu horší dostupnost vysokorychlostního internetu.³⁴

Podle aktualizovaných dat MMR ČR prezentovaných v Případové studii ORP Sokolov, by nyní byly zařazeny do kategorie hospodářsky a sociálně ohrožených území

³² (ČSÚ. Česko v číslech 2021. Zajímavosti Česka. In: CZSO.cz [online] [cit. 14.01.2024]. Dostupné: <https://www.czso.cz/csu/czso/cesko-v-cislech-2021>.)

³³ (MMR ČR. Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+. In: MMR.cz [online] [cit. 02.10.2022]. Dostupné: <https://mmr.cz/getmedia/58c57a22-202d-4374f5dcdb8f9454adb/SRR21.pdf.aspx?ext=.pdf>.)

³⁴ (MMR ČR. Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+. In: MMR.cz [online] [cit. 02.10.2022]. Dostupné: <https://mmr.cz/getmedia/58c57a22-202d-4374f5dcdb8f9454adb/SRR21.pdf.aspx?ext=.pdf>.)

všechny ORP v kraji s výjimkou ORP Cheb. Výrazně se zhoršil stav správního obvodu ORP Aš, který nyní dosahuje ještě horších výsledků než původní tři HSOÚ.³⁵

4.2.3.2 Strategie rozvoje územního obvodu Karlovarského kraje

V rámci Strategie územního rozvoje Karlovarského kraje, je pro tuto DP zajímavé vymezení obvodu ORP Kraslice a dvou částí ORP Sokolov, Krajková a Tatrovice, jako specifických oblastí, ve kterých se mají rozvíjet funkční a prostorové vazby, např. přeshraniční vazba Kraslice – Klingenthal (SRN). Na jižním a východním kraji města Sokolov mají být vymezeny lokality pro průmyslové zóny. Dále mají být vytvářeny územní podmínky pro posílení stability osídlení spádových center Kraslic a Rotavy ve formě podpory obytné a pracovní funkce, rozvoje občanské vybavenosti a zkvalitněním dopravní a technické infrastruktury. V obvodu Bublavy, Kraslic a Stříbrné mají být rozvíjeny sportovně rekreační aktivity a související vybavenost nadmístního významu s vazbou na blízká centra na německé straně města Klingenthal a Schöneck. Nutné je zkvalitnění dopravní dostupnosti přirozených spádových center, tak jako sídelních a rekreačních center v příhraničních oblastech.³⁶

Při hodnocení uplatňování zásad územního rozvoje Karlovarského kraje v roce 2022 poukázal tým řešitelů mj. na důležitou změnu týkající se Sokolovska na základě Aktualizace č. 4 Politiky územního rozvoje České republiky, která toto území označila jako území, ohrožené suchem.³⁷

4.2.4 Obecná charakteristika Sokolovska

Povrch Sokolovska je především kopcovitý. Severní částí prochází masiv Krušných hor a pahorkatiny Slavkovského lesa. Nejvyšším bodem je vrch Špičák nacházející se poblíž obce Stříbrná, jež má nadmořskou výšku 991 m. Největším vodním tokem je řeka Ohře. Klimatické podmínky jsou poměrně drsné s nízkými průměrnými teplotami a krátkou dobou

³⁵ (MMR ČR. Případová studie ORP Sokolov, 2022. In: MMR.gov.cz [online] [cit. 20.10.2023]. Dostupné: [https://mmr.gov.cz/getmedia/9ba842d4-252e-4597-a4be-a1b672b08474/Pripadova-studie-ORP-Sokolov-finalni-verze-\(1\).pdf.aspx?ext=.pdf](https://mmr.gov.cz/getmedia/9ba842d4-252e-4597-a4be-a1b672b08474/Pripadova-studie-ORP-Sokolov-finalni-verze-(1).pdf.aspx?ext=.pdf))

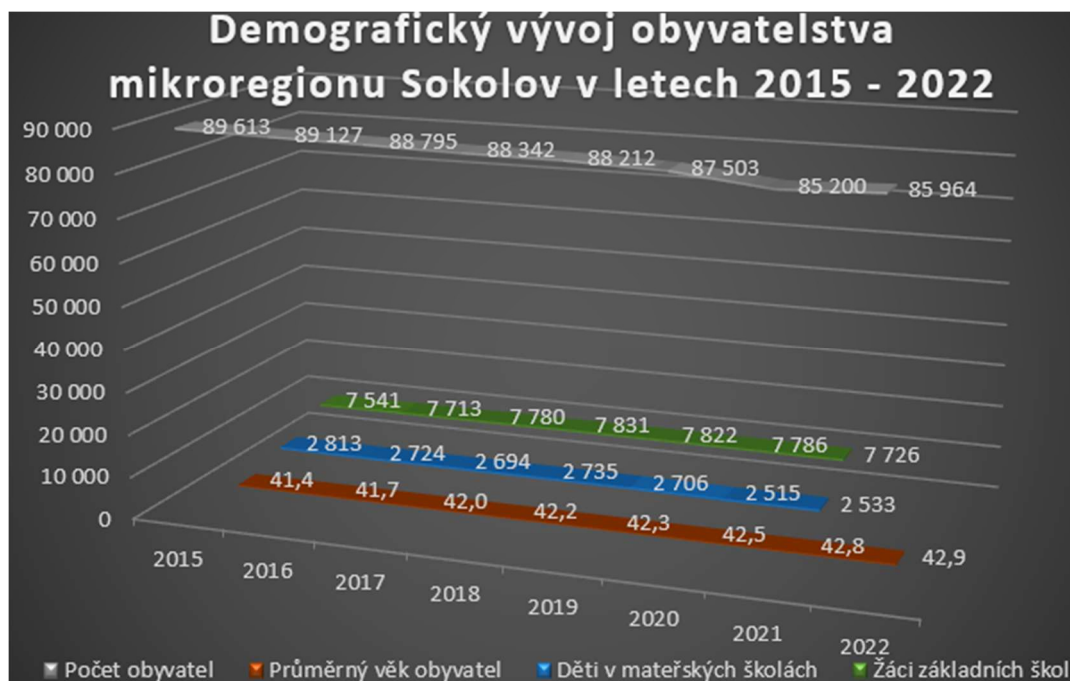
³⁶ (Karlovarský kraj. Úplné znění zásad územního rozvoje Karlovarského kraje po vydání Aktualizace č. 1, 2018. In: KR-KARLOVARSKY.cz [online] [cit. 15.01.2023]. Dostupné: https://webmap.kr-karlovarsky.cz/upd/A1_ZUR_KK_2018/I_UZ_ZUR_KK_poA1_2018/UZ_textova_cast_vyroku_poA1.pdf.)

³⁷ (Karlovarský kraj. Zpráva o uplatňování Zásad územního rozvoje Karlovarského kraje v období 2018–2022, 2022. In: KR-KARLOVARSKY.cz [online] [cit. 15.01.2023]. Dostupné: https://www.kr-karlovarsky.cz/region/uzem_plan/Documents/A_ZUR/Navrh_Zpravy_o_uplatnovani_ZUR_KK_2018_2022_FINAL.pdf.)

slunečního svitu. Oblast má vysoký podíl nezemědělské půdy. Více než polovinu okresu zabírá lesní půda.³⁸

4.2.5 Obyvatelstvo Sokolovska

Z dat Českého statistického úřadu viz. graf č. 1 níže vyplývá, že počet celkového obyvatelstva „okresu“ se kontinuálně snižuje, průměrný věk obyvatel se pomalu zvyšuje (z 41,4 let v roce 2015 na 42,8 let v roce 2022) a snižuje se také počet dětí v mateřských a základních školách. V roce 2022 sice došlo k nárůstu obyvatel z 85.200 v roce 2021 na 85.964, to lze ale dle autorky DP přičíst na vrub uprchlické vlně z Ukrajiny kvůli ruské agresi zahájené v únoru 2022, neboť přistěhovalých obyvatel bylo v roce 2022 o cca 1.000 více než v předchozích letech.³⁹ Data o národní příslušnosti přistěhovaných osob, či podíl národní příslušnosti cizinců žijících v území k 31.12.2022 nebyl během psaní této DP k dispozici.



Graf č. 1. Graf prostorový spojnicový: Demografický vývoj obyvatelstva mikroregionu Sokolov v letech 2015-2022. Zdroj: ČSÚ, Časové řady – okresy, 2023. Zpracování: vlastní.

³⁸ (ČSÚ. Charakteristika okresu Sokolov, 2023. In: CZSO.cz [online] [cit. 21.10.2023]. Dostupné: https://www.czso.cz/csu/xk/charakteristika_okresu_sokolov.)

³⁹ (ČSÚ. Časové řady – okresy, 2023. In: CZSO.cz [online] [cit. 21.10.2023]. Dostupné: https://www.czso.cz/csu/xk/casove_rady_okresy.)

4.2.6 Nezaměstnanost na Sokolovsku

Důležitým ukazatelem hospodářské kondice je nezaměstnanost. Z tab. č. 1 níže je patrné, že v rámci Karlovarského kraje, který má jako celek vyšší nezaměstnanost, než je průměr v ČR, má oblast Sokolovska nejvyšší podíl nezaměstnaných osob. Ve srovnání s dalšími dvěma strukturálně postiženými kraji, především ve srovnání s Ústeckým krajem, není průměrná hodnota nezaměstnanosti v Karlovarském kraji jako celku alarmující.

Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a podíl nezaměstnaných osob - územní srovnání k 31.12.2022				
	Uchazeči o zaměstnání	Podíl nezaměstnaných osob (%)		
	celkem	celkem	muži	ženy
Česká republika	271 803	3,72	3,37	4,1
Karlovarský kraj	8 429	4,24	3,66	4,85
Cheb	1 908	3,11	2,62	3,63
Karlovy Vary	3 533	4,6	4	5,23
Sokolov	2 988	4,95	4,3	5,65
Ústecký kraj	30 740	5,54	4,7	6,43
Moravskoslezský kraj	41 902	5,12	5,02	5,23

Tab. č. 1. Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a podíl nezaměstnaných osob. Územní srovnání k 31.12.2022. Zdroj: MPSV ČR, 2023. Zpracování: vlastní.

Pozici Karlovarského kraje ovšem výrazně posiluje oblast okresu Cheb, která by měla být inspirací pro celý kraj, neboť Chebsko má dokonce nižší nezaměstnanost, než je celorepublikový průměr. V důsledku toho trpí např. průmyslová zóna v Chebu nedostatkem pracovních sil, což řeší např. spol. DHL Supply Chain, s.r.o. „dovážením“ zahraničních pracovníků. Podíl cizinců v roce 2022 dosáhl na Chebsku 17,1 %, což je o více než 7 % vyšší podíl, než je celorepublikový průměr⁴⁰. V tabulce č. 2 je přehledně znázorněno, že na území okresu Cheb je zaměstnán největší počet zahraničních pracovníků v Karlovarském kraji.

Kraj, okresy	Zaměstnaní cizinci	
	celkem	z toho ženy
Karlovarský kraj	23 715	11 441
Cheb	11 538	5 663
Karlovy Vary	9 911	4 836
Sokolov	2 266	942

Tab. č. 2. Zaměstnaní cizinci podle okresů k 31. 12. 2022. Zdroj: MPSV ČR a MPO ČR, 2023. Zpracování: vlastní.

⁴⁰ Celorepublikový podíl cizinců ze třetích zemí legálně žijících na našem území byl v srpnu 2021 3,9 %. Podíl všech cizinců, včetně těch pocházejících z EU, byl v srpnu 2021 cca 6 %. V roce 2022 dosáhl podíl všech cizinců již 10 %. „Okres“ Cheb má podíl cizinců 17,1 % (Mahdalová, Škop, 2023).

Otevřenou a pro autorku znepokojivou otázkou zůstává, proč nezaměstnaní obyvatelé Sokolovska nemohou vykrýt poptávku po zaměstnancích v sousedním „okrese“. Téměř 5% podíl nezaměstnaných na území okresu Sokolov je zarážející a neúměrný nízké hodnotě nezaměstnanosti v okreseu Cheb. Minimálně dojíždka do zaměstnání autem, je mezi okresy v Karlovarském kraji usnadněna páteří dálniční komunikací D6 spojující všechny tři okresy (zatím bez napojení na SRN či Prahu). Zatím ještě není tento úsek D6 ani zpoplatněn.⁴¹

4.2.7 Průměrná mzda na Sokolovsku

Průměrná hrubá mzda celého Karlovarského kraje byla v roce 2022 nejnižší v ČR, což znázorňuje tab. č. 3. Za republikovým průměrem zaostávala o cca 5.000 Kč. Podle názoru autorky DP to nicméně odpovídá celkově nižší vzdělanosti obyvatel, než je republikový průměr a odráží to malou nabídku lépe placené kvalifikované práce pro vysokoškolsky vzdělané obyvatele. Jak bylo již výše zmíněno, v kraji byla tradičně největší poptávka po pracovnících v dělnických profesích. Situaci nepomáhá ani fakt, že v Karlovarském kraji chybí vědecká, vývojová a inovační centra a je zde patrně i nízká konkurence mezi zaměstnavateli, jelikož zájemci o práci, pokud nechtějí za prací dojíždět, mají jen velmi omezený výběr.

Konkrétní data po okresech anebo městech se autorce DP bohužel nepodařilo dohledat. Na obrázku č. 6 jsou ale data pro ORP Sokolov a pro ORP Kraslice označující procento žáků z rodin, které čerpají příspěvek na dítě, který je příjmově testovanou dávkou nezaopatřeného dítěte žijícího v rodině s nižším příjmem. Nárok na příspěvek má nezaopatřené dítě, jestliže čistý příjem v rodině je nižší než 3,4násobek životního minima rodiny⁴². Což je např. v případě rodiče samoživitele s jedním dítětem ve věku v rozmezí 6-15 let 25.568 Kč čistého⁴³, což v tomto případě odpovídá hrubé mzdě ve výši 29.373 Kč, což je o více než o 4.000 Kč měsíčně méně, než je medián mezd v Karlovarském kraji, ale bohužel jen o málo nižší, než je medián mezd žen (31.600 Kč).

⁴¹ (SFDI ČR. Mapa zpoplatněných úseků. In: EDALNICE.cz [online] [cit. 14.01.2024]. Dostupné: https://edalnice.cz/kde-plati/index.html#/road_map.)

⁴² (MPSV ČR. Příspěvek na dítě. In: MPSV.cz [online] [cit. 14.01.2024]. Dostupné: <https://www.mpsv.cz/-/pridavek-na-dite>.)

⁴³ (Životní minimum 2023 – online kalkulačka. In: KURZY.cz [online] [cit. 14.01.2024]. Dostupné: <https://www.kurzy.cz/kalkulacka/zivotni-minimum-2023/>.)

Národní průměr dětí z rodin čerpající přídavek na dítě je 7,6 %. ORP Sokolov dosahuje vyššího podílu i ve srovnání s obdobně zatíženými ORP (14,3 %) a to 15,1 %, situace v ORP Kraslice je o něco příznivější, než je tomu v sociálně podobných ORP (14,7 %) a dosahuje hodnoty 14,3 %. Pro srovnání uvedeme, že v ORP Karlovy Vary je procento dětí z rodin čerpající přídavek na dítě 9,1 %, v ORP Cheb 11,3 %, v ORP Ostrov 9,0 %, v ORP Mariánské Lázně 8,1 % a v ORP Aš pouze 1,3 %⁴⁴.

ORP Sokolov a ORP Kraslice dosahují řádově vyššího podílu rodin čerpající přídavek na dítě, než je tomu v ostatních ORP kraje (s výjimkou Chebska). Z toho se dá usuzovat, že je zde i vyšší podíl nízkopříjmových rodin, než je ve zbytku Karlovarského kraje.

Kraje	Medián mezd			Průměrná mzda		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Hl. m. Praha	43 950	47 844	40 841	54 015	60 160	47 186
Středočeský	38 431	41 574	34 926	43 536	47 459	38 447
Jihomoravský	37 733	40 331	34 792	43 071	47 237	38 055
Plzeňský	37 500	40 001	34 774	41 436	44 355	37 924
Královéhradecký	36 734	39 751	33 447	41 187	45 043	36 532
Ústecký	36 133	38 722	33 071	40 223	43 230	36 717
Vysočina	36 078	38 421	32 860	39 864	42 849	36 043
Liberecký	35 643	38 011	33 356	39 746	42 504	36 435
Jihočeský	35 267	38 106	32 316	39 728	43 204	35 855
Moravskoslezský	35 723	38 350	32 457	39 631	42 616	36 085
Olomoucký	35 107	37 412	32 486	39 079	41 966	35 699
Zlínský	34 968	37 968	31 431	38 869	42 215	34 782
Pardubický	35 357	37 531	32 942	38 866	41 579	35 428
Karlovarský	33 679	35 767	31 600	37 512	39 594	35 185

Tab. č. 3. Mediány hrubých měsíčních mezd a průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců podle pohlaví a krajů v roce 2022. Zdroj: MPSV ČR, 2023. Zpracování: vlastní.

4.2.8 Sociální problémy na Sokolovsku

ORP Sokolov a ORP Kraslice mají velké problémy s destabilizující chudobou, jež se odráží v míře postižení exekucemi, bytovou nouzí a životem v sociálně vyloučených lokalitách. ORP Sokolov má vyšší destabilizující chudobu než 98 % ORP v ČR⁴⁵. Ukazatel

⁴⁴ (PAQ Research. Analytické zprávy pro ORP. In: MAPAVZDELAVANI.cz [online] [cit. 14.01.2023]. Dostupné: <https://www.mapavzdelavani.cz/analyticke-zpravy-pro-orp?orp=540>.)

⁴⁵ (PAQ Research. ORP Sokolov: Výzvy, možnosti zlepšení a doporučení pro vzdělávání a sociální situaci v regionu. In: MAPAVZDELAVANI.cz [online] [cit. 28.10.2023]. Dostupné: <https://www.mapavzdelavani.cz/analyticke-zpravy-pro-orp?orp=671>.)

u ORP Kraslice dosahuje 100 %⁴⁶, ORP Kraslice tedy patří mezi vůbec nejzasáženější ORP v ČR. Dále mají obě ORP velmi vysokou míru obecného socioekonomického znevýhodnění (vysoká nezaměstnanost, vzdělanostní struktura a nízké ekonomické příležitosti) a také vzdělávací neúspěšnosti, čímž je myšleno nedokončení ZŠ, vysoké absence a propadání. ORP Sokolov má vyšší vzdělávací neúspěšnost než 95 % ORP⁴⁷ v ČR a ORP Kraslice vyšší než 96 % ORP v ČR a v rámci karlovarského kraje dokonce nejvyšší. Vzdělávací neúspěšnost odráží sociální situaci žáků.⁴⁸

		Jak je ukazatel obecně důležitý	ORP Sokolov	ORP Kraslice	Průměr ČR
Destabilizující chudoba	Rodiče v exekuci (odhad 2022)	Velmi	28,8 %	34,0 %	13,2 %
	Mnohočetné exekuce (2017)	Středně	11,7 %	13,3 %	5,5 %
	Děti v bytové nouzi	Velmi	1,6 %	1,3 %	1,0 %
	Vyloučené lokality		4,3 %	6,9 %	1,0 %
Sociální znevýhodnění	Nezaměstnanost 2018		4,2 %	3,3 %	3,0 %
	Lidé bez středního vzdělání		20,0 %	20,1 %	13,2 %

Obr. č. 5. Přehled sociálních problémů v ORP Sokolov a ORP Kraslice.
Zdroj: PAQ Research, 2023.

4.2.9 Školství na Sokolovsku

Jak uvádí ve své zprávě z roku 2020 Česká školní inspekce, socioekonomický status žáků (především zatížení destabilizující chudobou) a nízký sociální kapitál obyvatel výrazně ovlivňuje školní výsledky. Index socioekonomického statusu, zahrnující nezaměstnanost, podíl osob v exekuci, podíl vysokoškoláků, rozvodovost, výši hrubé mzdy apod. je v Karlovarském kraji podprůměrný (ČŠI, s. 21).

⁴⁶ (PAQ Research. ORP Kraslice: Výzvy, možnosti zlepšení a doporučení pro vzdělávání a sociální situaci v regionu. In: MAPAVZDELAVANI.cz [online] [cit. 28.10.2023]. Dostupné: <https://www.mapavzdelavani.cz/analyticke-zpravy-pro-orp?orp=663>.)

⁴⁷ (PAQ Research. ORP Sokolov: Výzvy, možnosti zlepšení a doporučení pro vzdělávání a sociální situaci v regionu. In: MAPAVZDELAVANI.cz [online] [cit. 28.10.2023]. Dostupné: <https://www.mapavzdelavani.cz/analyticke-zpravy-pro-orp?orp=671>.)

⁴⁸ (PAQ Research. ORP Kraslice: Výzvy, možnosti zlepšení a doporučení pro vzdělávání a sociální situaci v regionu. In: MAPAVZDELAVANI.cz [online] [cit. 28.10.2023]. Dostupné: <https://www.mapavzdelavani.cz/analyticke-zpravy-pro-orp?orp=663>.)

Zhruba čtvrtina žáků v Karlovarském kraji pod 15 let podle zjištění ČŠI nezvládá základní dovednosti v matematice a čtení. To ČŠI spojuje i s vysokým podílem exekucí, protože finanční gramotnost je úzce provázána se základní matematickou gramotností. Orientaci v současném ději, filtrování a zacházení s různými informacemi pak neumožňuje nízká čtenářská gramotnost. Karlovarský kraj má bohužel druhý nejvyšší podíl předčasných odchodů ze základního vzdělávání. Velmi podprůměrné je i používání digitálních technologií během výuky, což pravděpodobně souvisí s celkovými horšími materiálními podmínkami základních škol. Gymnázia a střední odborné školy poukazují na nedostatečné vybavení laboratoří a odborných učeben, odborné školy mají potíže i s nedostatečným množstvím učebních pomůcek (ČŠI, s. 86).

		Jak je ukazatel obecně důležitý	ORP Sokolov	ORP Kraslice	Průměr ČR
Sociální podpora	Přídavek na děti	Středně	15,1 %	14,3 %	7,6 %
	Doplatek na bydlení	Středně	3,0 %	2,5 %	1,4 %
	Příspěvek na bydlení	Středně	3,0 %	2,3 %	1,8 %
Včasná péče	Účast v předškolním vzdělávání (3-5 let)	Velmi	84,6 %	72,6 %	89,8 %
	Odhad podílu dvouletých dětí v MŠ	Nepříliš	40,8 %	24,2 %	29,0 %
	Odklady	Nepříliš	17,3 %	11,4 %	20,5 %
Společné vzdělávání	Podpora sociálně znevýhodněných žáků skrze SVP (kžv)	Velmi	3,7 %	3,9 %	1,8 %
	Podíl žáků ve speciálních třídách	Středně	4,2 %	5,3 %	2,8 %
	Odchody na víceletá gymnázia		4,8 %	0,0 %	9,0 %
	Podíl žáků-cizinců		1,6 %	2,1 %	3,2 %
Personální zajištění	Podíl nequalifikované výuky	Velmi	18,2 %	25,4 %	8,9 %
	Žáci na 1 asistenta	Středně	52	43	66
	Podíl škol bez psychologa nebo spec. pedagoga	Velmi	76,9 %	60,0 %	68,1 %
Financování škol	Finance od státu	Středně	42 771 Kč	47 087 Kč	42 829 Kč
	Finance od zřizovatele	Velmi	13 166 Kč	17 797 Kč	11 455 Kč

Obr. č. 6. Faktory zaostávání vzdělávání za sociální situací v ORP Sokolov a ORP Kraslice. Zdroj: PAQ Research, 2023.

Šest ze sedmi ORP v kraji patří mezi 20 % ORP v ČR nejvíce zasažené vzdělávacím neúspěchem. Celý kraj dosahuje nadprůměrných zameškaných hodin na jednoho žáka za rok. Všechny „okresy“ karlovarského kraje mají průměrně více než 100 zameškaných hodin, přičemž celorepublikový průměr je 87,5 hodin. „Okres“ Sokolov má průměr na jednoho žáka dokonce 114,3 h/rok. Alarmující je počet žáků s nedokončením základním vzděláním. Podíl v „okresu“ Sokolov je přibližně 8 %, což výrazně převyšuje celorepublikových 4,2 %. Z ORP v kraji je nejvyšší podíl žáků s nedokončením základním vzděláním v ORP Kraslice a to 13,8 %. V ORP Kraslice je také nejvyšší podíl dětí, které musí opakovat ročník na prvním stupni ZŠ, který dosahuje 2,9 %, přičemž republikový podíl je 0,7 % (Masarykův ústav vyšších studií ČVUT v Praze, s. 28).

ČŠI navrhuje podpořit studium žáků především v maturitních oborech a vyjmenovává skupiny oborů, jejichž podpora by měla vést ke zvyšování potenciálu kraje. Jsou jimi např. pedagogika, učitelství a sociální péče nebo inženýrské obory (ČŠI, s. 86).



Graf č. 2. Graf prostorový sloupcový: Podíl osob s vysokoškolským vzděláním v roce 2021. Zdroj: ČSÚ, Sčítání 2021, 2023. Zpracování: vlastní.

Na vyrovnání se se sociálním znevýhodněním žáků reaguje cílové opatření Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ (dále STRATEGIE 2030+), které se přímo orientuje na zvýšení kvality vzdělávání ve strukturálně postižených krajích. Jednotlivá opatření se týkají především zvýšení účasti dětí v předškolním vzdělávání a metodické podpory škol vzdělávající vysoký podíl sociálně znevýhodněných žáků a jejich zřizovatelů (STRATEGIE 2030+, s. 112).

4.3 Výčet nejpalčivějších problémů mikroregionu Sokolovsko

Z výše uvedeného vyplývá, že Sokolovsko se potýká s vysokou nezaměstnaností, dlouhodobým úbytkem obyvatelstva a stárnutím populace. Zdejší obyvatelé dostávají nejnižší mzdu z celé České republiky a bydlí zde nejméně vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. To vytváří „začarovaný kruh“, který pomáhá udržovat společnost v současném neuspokojivém stavu. Část vzdělané populace se trvale přesouvá mimo region (zůstává v místě studia) a nestává se nositeli „pokroku“ a inovací na Sokolovsku. Zároveň podnikatelské aktivity, které ke svému růstu potřebují vysokoškolsky vzdělané odborníky mohou jen obtížně rozvíjet v kraji své aktivity, protože zde těžko hledají dostatek pracovní síly. Nižší průměrné mzdy znamenají nižší kupní sílu obyvatel, což přímo ovlivňuje nabídku a kvalitu služeb v regionu. To přispívá k dalšímu prohloubení již snížené atraktivity území z hlediska cestovního ruchu.

Vlastní kapitolou je skupina obyvatel tzv. „pendlerů“, kteří denně dojíždějí za prací do sousední SRN. Tato většinou odborně kvalifikovaná či vysokoškolsky vzdělaná pracovní síla z tohoto důvodu v mikroregionu chybí. „Pendleři“ ovšem disponují vyššími platy, než je v regionu běžné a pomáhají tak udržovat nabídku služeb v místě svého bydliště.

Problematikou selektivní migrace do Německa, ale i nejbližších českých ekonomických center Plzně a Prahy, se zabývá také Regionální inovační strategie Karlovarského kraje (dále RIS3). Jako příčinu uvádí slabou poptávku po vysokoškolsky vzdělané pracovní síle a nízkou celkovou atraktivitu regionu pro vysoce vzdělané obyvatele (Karlovarská agentura rozvoje podnikání, 2020 s. 15).

Za nejzávažnější problém mikroregionu Sokolovska považuje autorka DP výše zmíněné nedostačující výsledky školství, které brzdí možnou změnu a transformaci společnosti. Jak zmiňuje první strategický cíl STRATEGIE 2030+, školství musí reagovat na změny související s tzv. čtvrtou průmyslovou revolucí, která rychle mění potřebné dovednosti a kompetence dětí i dospělých pro jejich úspěšný osobní, občanský i pracovní život.⁴⁹ Potřebu změny v kvalifikační struktuře osob na trhu práce v Karlovarském kraji vyzdvihuje také RIS3, která nízkou vzdělanostní úroveň považuje za danou společensko-ekonomickou situaci způsobenou několika desetiletími trvající centrálně podporovanou orientací na těžbu, energetiku a těžkou chemii, kde se využívala především méně vzdělaná

⁴⁹ (Více in: STRATEGIE 2030+, s. 16.)

pracovní síla (Karlovarská agentura rozvoje podnikání, 2020 s. 11). Bez proměny vzdělanostní a kvalifikační struktury není možné „nastartovat“ ekonomický růst oblasti.

Zpráva ČŠI shrnuje, že nízká sociální úroveň obyvatel omezuje možnosti socio-ekonomického růstu oblasti (ČŠI, s. 86). To potvrzují i slova starosty Habartova P. Janury a starostky Svatavy E. Třískové, kteří při příležitosti setkání se zástupci mezinárodní organizace ICLEI EUROPE, která má zajišťovat technickou podporu evropským uhelným regionům v rámci spravedlivé územní transformace, označili za hlavní problémy Sokolovska sociální skladbu obyvatel, nedostatek praktických lékařů a nedobudovanou infrastrukturu⁵⁰.

Za zdůraznění stojí i údaj zobrazený na obr. č. 6, konkrétně to, že v ORP Kraslice dosahuje podíl nekvalifikované výuky více než 25 %, v ORP Sokolov více než 18 % přičemž celorepubliková hodnota dosahuje necelých 9 %.

4.4 Vlastní působení MAS Sokolovsko o.p.s.

MAS Sokolovsko o.p.s. byla založena zakládací smlouvou dne 21.7.2006. Jedná se o obecně prospěšnou společnost, která v současnosti funguje na základě páté aktualizace zakládací smlouvy z 16.6.2020. Jedná se o významného aktéra místního rozvoje pracujícího metodou LEADER, viz. kap. 4.1. V zakládací smlouvě jsou ustanoveny následující orgány společnosti: valná hromada zakladatelů, správní rada, dozorčí rada a ředitel (složení těchto orgánů je vymezeno zakládací smlouvou). Dále je ustanoven vedoucí manažer, kancelář MAS a také orgány, které jsou tvořeny především ze zástupců subjektů, s nimiž má MAS Sokolovsko o.p.s. uzavřenou Rámcovou smlouvu o partnerství a vzájemné spolupráci. Jsou jimi valná hromada partnerů, programový výbor, výběrová komise a monitorovací výbor. Poslední aktualizace Statutu MAS Sokolovsko o.p.s. byla učiněna v souladu s Metodickým stanoviskem ministryně pro místní rozvoj č. 12 k Metodickému pokynu pro využití integrovaných nástrojů v PO 2021–2027. CLLD provádí MAS na základě vlastní SCLLD. Zakládací smlouva ukládá, že veřejný sektor nesmí mít více 49 % hlasovacích práv.⁵¹

⁵⁰ (Město Sokolov. Na plánu spravedlivé územní transformace spolupracuje se Sokolovskem organizace ICLEI EUROPE, 2023. In: SOKOLOV.cz [online] [cit. 13.01.2024]. Dostupné: https://www.sokolov.cz/novinky/aktuality_mu/na-planu-spravedlive-uzemni-transformace-spolupracuje-se-sokolovskem-organizace-iclei-europe-56376.)

⁵¹ (MAS Sokolovsko. Statut 6/2020. In: MAS-SOKOLOVSKO.eu [online] [cit. 30.10.2023]. Dostupné: <https://www.mas-sokolovsko.eu/mas/dokumenty-ops/>.)

Území MAS Sokolovsko odpovídá správním obvodům ORP Sokolov a ORP Kraslice a je doplněno o tři obce z ORP Karlovy Vary: Jenišov (1.041 obyvatel v roce 2021), Mírová (326 obyvatel v roce 2021) a Hory (375 obyvatel v roce 2021).⁵² Celkem MAS Sokolovsko sdružuje 38 obcí, které jsou znázorněny na obr. č. 7. Zahrnuje území s 86.111 obyvatel, přičemž nejlidnatějším je město Sokolov (22.097 obyvatel), s výrazným odskokem následuje město Chodov (12.683), město Kraslice (6.537) a město Horní Slavkov (5.208). Tyto čtyři města tvoří více než polovinu obyvatel mikroregionu. 21 Obcí z mikroregionu nedosahuje hranice 1.000 obyvatel. Počet obyvatel v jednotlivých městech území MAS Sokolovsko obsahuje příloha č. 3.



Obr. č. 7. Mapa územní působnosti MAS Sokolovsko. Zdroj: <https://www.mas-sokolovsko.eu/mas/>

MAS Sokolovsko je členem Národní sítě MAS ČR (dále NS MAS). To definuje činnost MAS jako politicky nezávislé společenství občanů, neziskových organizací, podnikatelské sféry a veřejné správy, které spolupracuje na rozvoji venkovských oblastí získáváním finanční podpory z EU a z národních programů. Cílem je zlepšit kvalitu života a životního prostředí svého území.⁵³

⁵² (Regionální informační servis. Území – ČR. In: RISY.cz [online] [cit. 30.10.2023]. Dostupné: <https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/uzemi>.)

⁵³ (NS MAS. Databáze členů Národní sítě místních akčních skupin ČR. In: DATABAZE.NSMASCR.cz [online] [cit. 30.10.2023]. Dostupné: <http://databaze.nsmascr.cz/index.php>.)

Partnery z neziskového sektoru jsou: Hartenberg z.s., KČT (odbor Krušné hory Sokolov), Tradiční řemesla Bernard z.s., Pomoc v nouzi o.p.s., Srdce a čin o.p.s., Agentura osobní asistence a sociálního poradenství o.p.s., Římskokatolická farnost Loket, Kotec o.p.s., Denní centrum Mateřídouška o.p.s., Tělocvičná jednota Sokol Kraslice, Rytířský řád Křižovníků s červenou hvězdou.⁵⁴ 32 partnerů ze soukromého sektoru má MAS Sokolovsko na počátku roku 2024. Členství v MAS je vázáno jednorázovým vstupním poplatkem a také s pravidelným ročním poplatkem všech partnerů.⁵⁵

MAS Sokolovsko se v obecné rovině věnuje dvěma typům činností. Prvním je poradenství a administrace projektů, které přes ni realizují jednotliví žadatelé z území, kteří reagují na výzvy vyhlášené MAS. Druhým je vytváření vlastních projektových aktivit v území. Data, která má autorka DP k dispozici od MAS Sokolovsko, jsou rozdělena podle této logiky. V roce 2023 přibylo k činnosti MAS bezplatné poradenství k projektům v programu Nová zelená úsporám Light⁵⁶.

Cílem zkoumání MAS Sokolovsko je zjistit, zda zaměření projektů podporovaných MAS Sokolovsko o.p.s. reaguje na významné problémy mikroregionu Sokolovska a zda je metoda LEADER skutečně realizována v praxi. Na základě tohoto autorka DP negativně definovala dvě hypotézy, které svým výzkumem buď potvrdí či vyvrátí.

První hypotéza, týkající se zaměření projektů, zní: „Zaměření vlastních projektů MAS Sokolovsko nereaguje na hlavní problémy mikroregionu“. Tuto hypotézu autorka potvrdí či vyvrátí na základě analýzy dat činnosti MAS Sokolovsko ve sledovaném období. K tomu využije především dat přímo získaných od ředitelky MAS paní Ing. Ivany Jágrikové a také z webových stránek, kde MAS prezentuje svoji činnost. To porovná s vlastním zjištěním, získaným analýzou dat především ČSÚ, které je shrnuto v podkapitole 4.3. Výčet nejpalčivějších problémů mikroregionu Sokolovsko. Tato hypotéza vychází především z faktu, že OP a jednotlivé priority jsou stále určovány tzv. shora. Nesnadné zapojení

⁵⁴ (MAS Sokolovsko. Partneři z neziskového sektoru. In: MAS-SOKOLOVSKO.eu [online] [cit. 21.01.2024]. Dostupné: <https://www.mas-sokolovsko.eu/mas/partneri/seznam-partneru/partneri-z-neziskoveho-sektoru/>.)

⁵⁵ (MAS Sokolovsko. Přístup nových členů: MAS Sokolovsko je otevřena všem příznivcům rozvoje venkova. In: MAS-SOKOLOVSKO.eu [online] [cit. 21.01.2024]. <https://www.mas-sokolovsko.eu/mas/partneri/partnerstvi/>.)

⁵⁶ (SFŽP ČR. Pomoc s vyřízením dotace, 10.2.2023. In: NOVAZELENAUSPORAM.cz [online] [cit. 31.10.2023]. Dostupné: <https://novazelenausporam.cz/pomoc-s-vyrozenim-dotace-z-nove-zelene-usporam-ligt-je-zcela-zdarma/>.)

partnerů v rámci platform pro přípravu výzev je shrnuto např. v kapitole Evaluace platform pro přípravu výzev ESI fondů v ČR v období 2014–2020⁵⁷.

Druhá hypotéza se zabývá užitím metody LEADER v praxi a zní: „Metoda LEADER zatím není v území plně využívána“. Ověření platnosti této hypotézy provede autorka pomocí dotazníkového šetření, kde ji bude především zajímat, jaký je podíl obyvatel Sokolovska (od 18 let), který je obeznámen s existencí a činností MAS Sokolovsko. Obyvatelstvo Sokolovska zastoupí respondenti z území kopírující území MAS Sokolovsko.

Autorku bude také zajímat, zda je možné vysledovat vztah mezi aktivním občanským životem a povědomím o MAS Sokolovsko. Autorka předpokládá, že respondenti, kteří se aktivně podílejí na veřejném životě, budou mít větší povědomí o činnosti MAS než respondenti, kteří sami veřejné dění neutvářejí. Šetření očístí autorka o odpovědi respondentů, kteří uvedli svůj věk 17 let a méně. Tato hranice je stanovena pro potvrzení správnosti rozdělení respondentů na občansky aktivní a občansky neaktivní. Autorka předpokládá, že skupina občansky aktivních respondentů má vyšší podíl voličů do místního zastupitelstva, než má skupina občansky neaktivních respondentů.

4.4.1 Programové období 2014–2020

Sledované období spadá do PO 2014–2020 a následujícího přechodového období. Na základě českou vládou vymezených a schválených programových priorit schválila a podepsala EK 26.8.2014 tzv. Dohodu o partnerství. Tím bylo završeno vyjednávání o čerpání finančních prostředků z Evropských strukturálních a investičních fondů. Programové priority byly definovány na základě širokého partnerství, které zahrnovalo nejen zástupce resortů, regionálních a místních samospráv, zaměstnavatelských a zaměstnaneckých svazů, ale i neziskového sektoru, akademické sféry apod⁵⁸. Přehled jednotlivých OP a priorit je zobrazen na obr. č. 8 a č. 9.

Ve snaze o partnerský přístup ze strany MMR ČR spatřuje autorka více než jen pokus o spolupráci mezi různými aktéry, ale již snahu zapojit různé aktéry do spolutvorby, tedy o posílení role aktérů znalých problémů z území nebo expertů na úkor ŘO. Autorka oceňuje

⁵⁷ (MMR-NOK. Hlavní zjištění z evaluací: Výsledky vybraných evaluací realizovaných v programovém období 2014–2020. In: IROZHLAS.cz [online] [cit. 11.11.2023]. Dostupné: https://www.dotaceeu.cz/getmedia/d790d0c3-b307-47bf-98c2-3f106ae145c3/Shrnuti-z-evaluaci_201910.pdf.aspx?ext=.pdf.)

⁵⁸ (MMR ČR. Evropské strukturální a investiční fondy 2014–2020 v kostce, 2017. In: DOTACE EU.cz [online] [cit. 10.11.2023]. Dostupné: <https://www.dotaceeu.cz/getmedia/52360afb-7485-4bba-9e83-862f62e72c12/ESI-fondy-v-kostce-3-vyd-web.pdf.aspx?ext=.pdf>.)

tuto snahu, byť je zatím provázena mnoha komplikacemi⁵⁹. Trendu přechodu od spolupráce ke spolupovorbě se stručně věnuje podkapitola 3.3.2.4 Quadruple helix.

program	řídící orgán	fond	tematické cíle	alokace v €
OP D – Operační program Doprava	MD	EFRR, FS	7	4 622 006 803
IROP – Integrovaný regionální operační program	MMR	EFRR	2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11	4 640 699 371
OP PIK – Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	MPO	EFRR	1, 2, 3, 4, 7	4 331 062 617
OP VVV – Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání	MŠMT	EFRR, ESF	1, 9, 10	2 768 062 110
OP ŽP – Operační program Životní prostředí	MŽP	EFRR, FS	4, 5, 6	2 710 355 496
PRV – Program rozvoje venkova	MZe	EZFRV	1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10	2 305 673 996
OP Z – Operační program Zaměstnanost	MPSV	ESF	8, 9, 11	2 145 737 492
OP TP – Operační program Technická pomoc	MMR	FS	-	223 704 582
OP PPR – Operační program Praha – pól růstu	MHMP	EFRR, ESF	1, 4, 8, 9, 10	201 590 104
OP R – Operační program Rybářství	MZe	ENRF	3, 6	31 108 015
Programy Evropské územní spolupráce (EÚS)	MMR / zahraniční instituce	EFRR	-	339 668 268

Obr. č. 8. ESIF 2014–2020 v kostce. Přehled OP ESIF v PO 2014-2020. Zdroj: MMR ČR, 2017.

	Fondy					(O)P	Alokace
	EFRR	ENRF	EZFRV	ESF	FS		
1. Posilování výzkumu, technologického rozvoje a inovací	●		●			OP PIK OP VVV OP PPR PRV	2,51 mld. EUR
2. Zlepšení přístupu k ICT, využití a kvality ICT	●					OP PIK IROP	1,07 mld. EUR
3. Zvyšování konkurenceschopnosti malých a středních podniků	●	●	●			OP PIK OP R PRV	1,42 mld. EUR
4. Podpora posunu směrem k nízkouhlíkovému hospodářství ve všech odvětvích	●		●		●	OP PIK OP ŽP IROP OP PPR PRV	2,25 mld. EUR
5. Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a jejich řízení	●		●		●	OP ŽP IROP PRV	1,34 mld. EUR
6. Zachování a ochrana životního prostředí a Podpora účinného využívání zdrojů	●	●	●		●	OP ŽP IROP OP R PRV	2,76 mld. EUR
7. Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách	●				●	OP D OP PIK IROP	6,24 mld. EUR
8. Podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil	●		●	●		OP Z OP PPR PRV	1,38 mld. EUR
9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminaci	●		●	●		OP Z OP VVV IROP OP PPR PRV	1,99 mld. EUR
10. Investice do vzdělávání, odborného vzdělávání, včetně odborné přípravy pro získání dovedností a do celoživotního učení	●		●	●		OP VVV IROP OP PPR PRV	1,96 mld. EUR
11. Zvyšování institucionální kapacity veřejných orgánů a zúčastněných subjektů a zlepšování účinnosti veřejné správy	●			●		OP Z IROP	0,18 mld. EUR

Obr. č. 9. ESIF 2014–2020 v kostce. Přehled tematických cílů v PO 2014-2020. Zdroj: MMR ČR.

⁵⁹ (MMR-NOK. Hlavní zjištění z evaluací: Výsledky vybraných evaluací realizovaných v programovém období 2014–2020. In: IROZHLAS.cz [online] [cit. 11.11.2023]. Dostupné: https://www.dotaceeu.cz/getmedia/d790d0c3-b307-47bf-98c2-3f106ae145c3/Shrnuti-z-evaluaci_201910.pdf.aspx?ext=.pdf.)

4.4.2 Činnost MAS ve sledovaném období 2017–2023

Na základě podkladů a informací od MAS Sokolovsko připravila autorka přehled OP, v rámci kterých čerpali jednotliví žadatelé prostředky na své projekty, včetně již realizovaných transferů. Bohužel bližší data k jednotlivým projektům není MAS oprávněna předávat třetím stranám. Také je potřeba zdůraznit, že se jedná o transfery v daných letech vyplacené, nejedná se o data k v tomto roce podaným žádostem. Pokud by data byla za schválené projekty, které ovšem teprve budou realizovány a dotace bude vyplacena později, objem prostředků by se ještě navýšil, protože podle informací z MAS je ještě v rámci roku 2023 otevřeno několik projektů z předcházejícího PO.

Podle slov paní Ing. Jágrikové by celkový objem transferů pro žadatele mezi lety 2017-2023 měl dosáhnout 220 000 000 Kč. Předat přesná čísla je problematické i z toho důvodu, že MAS nedostává informace o tom, když dojde např. ke krácení dotace. PO také nejsou nijak striktně rozdělena a MAS nedostává přehled o celkových platbách. Vlastní činnost také MAS Sokolovsko nehodnotí na základě objemu zprostředkovaných transferů. Aby nedocházelo ke zpomalování či úplnému zastavení projektů, čerpají se peníze v tzv. přechodném období již z prostředků budoucích OP ještě před jejich vlastním zahájením, ve stejnou chvíli zároveň dobíhají a jsou dopláceny projekty z již neplatného PO. Celou situaci ještě v případě ČR komplikují kurzovní rozdíly. Na konci roku 2023 bylo MAS Sokolovsko zadržováno 30 % celkových prostředků pro případné krytí kurzovních rozdílů.

V tab. č. 4 je zobrazen přehled realizovaných transferů pro žadatele po OP mezi lety 2017-2023, přičemž za rok 2023 jsou dostupná pouze data z programu IROP a pouze za první pololetí roku. Přesto se autorka rozhodla tento neukončený rok zahrnout, protože na programu IROP lze dobře demonstrovat úspěšnost MAS Sokolovsko při čerpání dotací. Data za OP Program rozvoje venkova bohužel nejsou rozdělen po jednotlivých letech, neboť MAS nemá oprávnění tato data sdělovat třetím stranám.

Přehled realizovaných transferů z vyhlášených výzev MAS Sokolovsko v OP platných v letech 2017-2020 a následně v přechodném období do roku 2023			
Rok (podle termínů plateb)	OP	Vyplacená částka dotace	Max. výše poskytované dotace na vynaložené způsobilé výdaje v %
2017	OP Zaměstnanost	2 562 506 Kč	100
2018	OP Zaměstnanost	6 010 207 Kč	100
2018	IROP	50 318 132 Kč	95
2019	OP Zaměstnanost	4 700 828 Kč	100
2019	IROP	18 767 579 Kč	95
2020	OP Zaměstnanost	2 074 765 Kč	100
2020	IROP	20 570 258 Kč	95
2021	OP Zaměstnanost	592 261 Kč	100
2021	OPŽP	2 434 090 Kč	60
2021	IROP	15 446 486 Kč	95
2022	IROP	8 100 478 Kč	95
2023	IROP	8 571 455 Kč	95
2017-2023	PRV	72 723 000 Kč	100
Celkem		212 872 044 Kč	

Tab. č. 4. Přehled realizovaných transferů z vyhlášených výzev v letech 2017-2020 a v přechodném období do roku 2023. Zdroj: MAS Sokolovsko o.p.s., 2023. Zpracování: vlastní.

Tab. č. 5 se zaměřuje na úspěšné čerpání pouze z OP IROP v letech 2018-2020, data transferů jsou zde rozdělena podle jednotlivých výzev. Tento přehled autorka zařadila, protože lépe ilustruje, do jakých oblastí byly prostředky směřovány. Data za rok 2017 pro IROP bohužel nejsou k dispozici.

Výzvy IROP	2018	2019	2020
Řešení dopravní infrastruktury	21 727 586 Kč	9 963 349 Kč	1 461 348 Kč
Řešení integrovaného záchranného systému	8 997 889 Kč	- Kč	3 588 979 Kč
Zvýšení kvality a dostupnosti služeb a opatření vedoucí k sociální inkluzi	4 805 036 Kč	1 367 699 Kč	10 648 119 Kč
Infrastruktura pro sociální podnikání	2 836 366 Kč	814 358 Kč	2 246 320 Kč
Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení	9 501 756 Kč	6 622 174 Kč	2 625 492 Kč
Zkvalitnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního dědictví	2 449 499 Kč	- Kč	- Kč
Celkem vyplacená dotace	50 318 132 Kč	18 767 579 Kč	20 570 258 Kč

Tab. č. 5. Přehled transferů podle výzev IROP v letech 2018-2020. Zdroj: MAS Sokolovsko o.p.s., 2023. Zpracování: vlastní.

Na výzvy projektů v rámci OP IROP měla MAS Sokolovsko původně pro své území přislíbeno mezi lety 2018-2023 cca 107 305 000 Kč, údaj za rok 2017 bohužel není k dispozici. 89 655 968 Kč (83,52 %) vyčerpala během prvních tří let. Díky tomu získala pro své území další prostředky, které byly přerozděleny z alokací pro jiné MAS, které nebyly schopny „získat“ dostatek kvalitních projektů, aby jim alokované prostředky byly skutečně

vyčerpány. Prostředky pro MAS Sokolovsko byly navýšeny o 14 424 387 Kč (cca 13,44 %) na 121 774 387 Kč.

Za dobré čerpání a také jako doplnění na přechodné období, byly navýšeny i prostředky na OP Program rozvoje venkova. Z původně přislíbených prostředků na období mezi lety 2018-2022, cca 48 000 000 Kč, byly navýšeny o 24 723 000 Kč (51,51 %) na 72 723 000 Kč.

Fakt, že MAS Sokolovsko získala navýšené prostředky o téměř 40 000 000 Kč považuje autorka za velký úspěch dokládající vysokou profesionalitu a efektivitu této MAS a zároveň za doklad vytvoření kvalitní sítě partnerů v území, kteří se jako žadatelé na MAS Sokolovsko obracejí.

V osobním interview Ing. Jágríková uvedla, že MAS Sokolovsko by byla schopna získat kvalitní projekty pro ještě větší objem prostředků. Vysoké osobní nasazení paní ředitelky Ing. Jágríkové je patrné nejen z jejího nadšeného projevu ale i z faktu, že je zároveň předsedkyní Krajské sítě NS MAS ČR Karlovarského kraje.

Tabulka č. 6 zobrazuje data za vlastní realizované projekty v tomto období. V textu uvede autorka další běžící projekty, které vstupují do celkového obrazu ekonomického přínosu MAS v území, ale ke kterým nejsou v době uzavření DP k dispozici žádná souhrnná data o čerpání.

Přehled realizovaných transferů pro vlastní projekty MAS Sokolovsko v OP platných v letech 2017-2020 a následně v přechodném období do roku 2022			
Rok (podle termínů plateb)	OP	Vyplacená částka dotace	Max. výše poskytované dotace na vynaložené způsobilé výdaje v %
2017	Přeshr.spolupráce ČR-Sasko	800 000 Kč	85
2017	OPVVV	6 383 900 Kč	100
2018	Přeshr.spolupráce ČR-Sasko	900 000 Kč	85
2018	OPVVV	5 360 394 Kč	100
2018	KÚ KVK	25 000 Kč	100
2019	Přeshr.spolupráce ČR-Sasko	480 000 Kč	85
2019	OPVVV	6 330 743 Kč	100
2020	OPVVV	6 330 743 Kč	100
2021	OPVVV	5 484 372 Kč	100
2022	OPVVV	3 170 000 Kč	100
2022	KÚ KVK	220 000 Kč	100
Celkem		35 485 152 Kč	

Tab. č. 6. Přehled realizovaných transferů pro vlastní projekty MAS Sokolovsko v OP platných v letech 2017-2020 a následně v přechodném období do roku 2022. Zdroj: MAS Sokolovsko o.p.s., 2023. Zpracování: vlastní.

Mezi vlastní projekty se podařilo prosadit a získat finance na tzv. Malý LEADER, o co se podle slov Ing. Jágrikové MAS snažila již v předchozích letech. Malý LEADER je program zaměřený speciálně pro spolky a různá místní sdružení, kterých bylo takto od ledna do října 2023 podpořeno přes 40, přičemž max. výše vyplacené podpory byla 30.000 Kč. Jednalo se především o pomoc s financováním různých veřejných akcí např. prezentace hasičské techniky v Kraslicích, organizaci dětského duatlonu, Bublavské šestky a čtvrt maratonu SKI klubem Bublava viz. příloha k DP č. 4, nebo např. o podporu činnosti Sokola v Kraslicích. MAS Sokolovsko má přislíbeny finanční prostředky i pro další roky, aby mohla tento úspěšný program zopakovat.

Z tabulky č. 6 je patrné, že z vlastních projektů, co se vyplacených prostředků týká, jsou objemově největší projekty z OPVVV. Projekty z tohoto OP pokračují v roce 2024 v dalších fázích, aktuálně v podobě MAP SOKRA III. (původně MAP ORP Sokolov a MAP ORP Kraslice), jako tzv. Místní akční plán pro ORP Sokolov a Kraslice III., který se zaměřuje na zkvalitnění vzdělávání v mateřských a základních školách. V nové podobě se program zaměřil také na projekty v oblasti zájmového a neformálního vzdělávání při dodržení principů partnerství, spolupráce, otevřenosti a udržitelnosti.

K projektu MAP SOKRA vypracovala MAS Sokolovsko Strategický rámec pro Místní akční plán ORP Sokolov a ORP Kraslice 2017-2025, nyní platí verze 11.0. z 2.10.2023 s přehledným výčtem priorit a cílů⁶⁰.

Priority definované ve Strategickém rámci jsou: 1. Kvalitní a dostupná infrastruktura pro vzdělávání dětí a žáků; 2. Kvalitní a motivující vzdělání; 3. Motivované a spokojené dítě/žák; 4. Posílení regionální identity. Společně s přehledem cílů jsou znázorněny na obr. č. 10.

Čtvrtou prioritu považuje autorka za velice zajímavou a vidí v ní snahu o posílení vazby obyvatel k regionu s dlouhodobým cílem snížit trend odchodu obyvatel.

⁶⁰ (MAS Sokolovsko o.p.s. Strategický rámec MAP ORP Sokolov a ORP Kraslice III., 2.10.2023. In: MASSOKOLOVSKO.eu [online] [cit. 12.11.2023]. Dostupné: https://www.massokolovsko.eu/modules/file_storage/download.php?file=cadb5b75%7C1104&inline=1.)

PRIORITA	1. KVALITNÍ A DOSTUPNÁ INFRASTRUKTURA PRO VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ A ŽÁKŮ				2. KVALITNÍ A MOTIVUJÍCÍ VZDĚLÁVÁNÍ			
	CÍL							
	1.1 Modernizovaný a vyhovující technický stav objektů vzdělávacích zařízení.	1.2 Kvalitní a moderní odborné vybavení.	1.3 Dostatečná vyhovující kapacita.	1.4 Dostupná, kvalitní a bezpečná sportoviště, hřiště, dětské herny a okolí škol.	2.1 Kompetentní vedoucí pracovník.	2.2 Kompetentní učitelé, pedagog, pracovník zájmového a neformálního vzdělávání.	2.3 Příznivé a pozitivní školní klima a klima ve třídách.	2.4 Aktivní spolupráce a komunikace škol i dalších subjektů ve vzdělávání.
ZDROJ	Dotazníkové šetření MŠMT. Vlastní dotazníkové šetření realizátora projektu. Šetření v místě.	Dotazníkové šetření MŠMT. Vlastní dotazníkové šetření realizátora projektu. Šetření v místě.	Dotazníkové šetření MŠMT. Vlastní dotazníkové šetření realizátora projektu. Výstupy analýz.	Dotazníkové šetření MŠMT. Vlastní dotazníkové šetření realizátora projektu. Šetření v místě. Výstupy z jednání ŘV.	Výstupy analýz. Vlastní dotazníkové šetření. Šetření v místě. Výstupy ze setkání ředitelů.	Výstupy analýz. Vlastní dotazníkové šetření. Šetření v místě. Výstupy ze setkání ředitelů.	Šetření v místě. Výstupy ze setkání ředitelů. Výstupy analýz.	Výstupy analýz. Vlastní dotazníkové šetření. Šetření v místě. Výstupy ze setkání ředitelů.
PRIORITA	3. MOTIVOVANÉ A SPOKOJENÉ DĚTĚ ŽÁK					5. POSÍLENÍ REGIONÁLNÍ IDENTITY		
	CÍL							
	3.1 Individuální přístup k osobnosti žáka s ohledem na jeho schopnosti.	3.2 Zvyšující se odborné kompetence dětí a žáků.	3.3 Zvyšující se kompetence pro život.	3.4 Smysluplné trávení volného času.	3.5 Kariérové poradenství.	4.1 Podpora regionální identity ve vzdělávání dětí a žáků.		
ZDROJ	Výstupy analýz. Vlastní dotazníkové šetření. Šetření v místě. Výstupy ze setkání ředitelů.	Dotazníkové šetření MŠMT. Vlastní dotazníkové šetření realizátora projektu. Šetření v místě. Výstupy ze setkání ředitelů.	Šetření v místě. Výstupy ze setkání ředitelů.	Vlastní dotazníkové šetření realizátora projektu. Šetření v místě. Výstupy analýz.	Výstupy analýz. Šetření v místě.	Výstupy analýz. Šetření v místě. Výstupy ze setkání ředitelů.		

Obr. č. 10. Přehled priorit. Strategický rámec MAP ORP Sokolov a ORP Kraslice III. Zdroj: MAS Sokolov.

Příklad konkrétních plánů, v různém stavu rozpracovanosti, podpory projektům odpovídajícím prioritám a jejich cílům podle Strategického rámce MAP SOKRA jsou znázorněny v tabulce č. 7. Jedná o reprezentativní výběr autorky z podkladů MAS Sokolovsko.

Město	Typ organizace	Název projektu
Březová	MŠ	Venkovní učebna včetně úpravy zahrady
Bukovany	MŠ	Pořízení interaktivní tabule
Rotava	MŠ	Protiradonové opatření vnitřních prostor
Kraslice	ZŠ	Rekonstrukce školního bazénu
Habartov	ZŠ	Výstavba spojovacího koridoru a nové tělocvičny
Chodov	ZŠ	Modernizace učebny, která bude nově zaměřena na programování, robotiku a výuku cizích jazyků
Horní Slavkov	ZUŠ	Nahrávací studio a vybavení venkovního amfiteátru
Habartov	ZUŠ	Ateliér a výstavní prostory
Sokolov	DDM	Enviromentální stezka
Habartov	Junák	Skautské centrum

Tab. č. 7. Příklad investičních priorit MAP SOKRA v PO 2021-2027. Zdroj: MAS Sokolov.

4.5 Projektové zaměření MAS Sokolovsko o.p.s.

Zaměření OP ESIF může MAS Sokolovsko jen pramálo ovlivnit. Proto zda její projektové zaměření odpovídá potřebám jejího území bude autorka hodnotit na základě jejích vlastních realizovaných projektů.

V rámci svých vlastních projektů se MAS Sokolovsko zaměřuje zejména na čerpání prostředků z OPVVV viz. tabulka č. 6. Na přehledu na obrázku č. 8 vidíme, že se jedná o OP ESIF Věda, výzkum a vzdělávání. Konkrétně se zatím skrývá MAP SOKRA III., jako tzv. Místní akční plán pro ORP Sokolov a Kraslice, který se zaměřuje především na vzdělávání v mateřských a základních školách a také na zájmové a neformální vzdělávání.⁶¹ Tento projekt byl představen již v podkapitole 4.4.2. Činnost MAS ve sledovaném období 2017-2023.

Pozornost, kterou věnuje MAS Sokolovsko předškolnímu a školnímu vzdělávání a podpora smysluplnému trávení volného času dětí koresponduje se závěry vlastního zjištění autorky DP, ke kterému dospěla na základě analýzy dat z ČSÚ a hodnotící zprávy ČŠI. Z těch vyplývá, že nejnaléhavějším problémem mikroregionu Sokolovsko je socioekonomický status velké části obyvatel a jejich dětí, které mají zhoršené podmínky pro vzdělávání, což blokuje šanci na restrukturalizaci mikroregionu. Také je potřeba transformovat výchovu a vzdělání vzbuzením kladného vztahu k technickým, inženýrským a pedagogickým oborům, ale v první řadě obecně ke studiu jako celku a jeho dokončení.

Dalším vlastním projektem je přeshraniční spolupráce Česko-Sasko, kde se MAS podílela na obnově cyklostezky. Pravidelným projektem je čištění řeky Ohře, na který získává MAS Sokolovsko příspěvek od Odboru životního prostředí Krajského úřadu Karlovarského kraje. Velmi úspěšným vlastním projektem je také výše zmíněný Malý LEADER.

Výše vyjmenované projekty, zejména pak Malý LEADER a čištění řeky Ohře, aktivizují občanskou společnost, pomáhají zvýšit zájem o veřejné dění a o stav svého okolí. Podporují radost z dobrovolnické činnosti pro komunitu a přináší energii a dobrou náladu

⁶¹ (MAS Sokolovsko o.p.s. Strategický rámec MAP ORP Sokolov a ORP Kraslice III., 2.10.2023. In: MASSOKOLOVSKO.eu [online] [cit. 12.11.2023]. Dostupné: https://www.massokolovsko.eu/modules/file_storage/download.php?file=cadb5b75%7C1104&inline=1.)

potřebnou i k osobním změnám. Na základě výše uvedeného považuje autorka první hypotézu za vyvrácenou.

MAS Sokolovsko ve vlastních projektech reaguje na největší problémy území a vzhledem k tomu, že pro své území získala o téměř 40 000 000 Kč více oproti prvotní alokaci, je její práce pro území významným finančním přínosem.

4.6 Dotazníkové šetření

18.10.2023 spustila autorka DP dotazníkové šetření pomocí on-line sdíleného dotazníku, který nazvala „Anonymní dotazník spokojenosti pro obyvatele Sokolovska – místní šetření podzim 2023“. Dotazník vytvořila pomocí online softwarového nástroje Survio dostupného na „survio.com“, jehož základní placená verze umožňuje vytvořit, sdílet v on-line prostoru či vytisknout v PDF a průběžně vyhodnocovat až 1.000 odpovědí během jednoho měsíce. Dotazník ve formě PDF je 1. přílohou DP.

Před samotným zahájením dotazování veřejnosti, požádala autorka o vyplnění dotazníku a zpětnou vazbu 5 osob ve svém okolí, které ovšem neznaly téma DP ani předmět výzkumu a skutečně se domnívaly, že vyplňují průzkum ohledně jejich spokojenosti s veřejným životem na Sokolovsku. Na základě jejich zpětné vazby si autorka potvrdila především srozumitelnost otázek a pozitivně hodnocená byla také nezatěžující délka vyplňování dotazníku. Až po tomto kontrolním vyplnění a zhodnocení odpovědí prvních respondentů, začala autorka s rozšiřováním on-line verze dotazníku.

Při přípravě šetření vycházela autorka DP zejména z publikace V. Majerové a E. Majera „Empirický výzkum v sociologii venkova a zemědělství část II.“, kterou vydala PEF ČZU v roce 2013. Kromě přípravy dotazníku a „průvodního dopisu“, formulování a pořadí otázek a např. upozornění respondenta na časovou nenáročnost vyplnění dotazníku, využila autorka DP také představené možnosti, jak přimět respondenta ke spolupráci, a to nabídky sdílení anonymních dat z šetření po jeho ukončení (Majerová, Majer s. 77). Na základě této inspirace oslovila autorka DP město Sokolov a požádala ho o součinnost v právě probíhajícím místním šetření pro účely DP. Výměnou za možnost informovat obyvatele Sokolovska na oficiálních webových stránkách města Sokolov a požádat je o účast na dotazníkovém šetření, přislíbila autorka zástupcům města poskytnutí anonymního vyhodnocení dotazníku. Upozornění na dotazníkové šetření bylo přidáno na web města Sokolov 27.10.2023 (viz. příloha DP č. 2). Stejně postupovala autorka v případě spolupráce

s městem Chodov, které umístilo odkaz na dotazník na stránku oficiálního online komunitního centra města Chodov „Chodov-online komunitní centrum“. Spolupráce s městem Rotava se bohužel nepodařila.

Dalšími distribučními kanály byly různé otevřené komunitní skupiny na sociální síti Facebook. Jednalo se zejména o „V.I.P. Sokolováci město kde žiju já i ty“, „Kam v Kraslicích“, „Bublava – Zprávy a zajímavosti“, „SOKOLOV - (prodej, bazar všeho)“, „Bazar Chodov“. Dále byla požádána pomocí FB stránek o spolupráci obec Stříbrná, Babycentrum Slunečnice Březová, ZŠ Kraslice Dukelská 1122, Pohybové hrátky Sokolov, Kulturní a informační centrum Rotava a také desítky obyvatel Sokolovska mající osobní FB profil.

Písemná verze dotazníku distribuována nebyla, protože od začátku sběru dat se účastnili respondenti všech věkových kategorií i úrovní vzdělání. Dotazníkové šetření bylo ukončeno dne 11.11.2023, kdy autorka po 24 dnech získala odpověď od 457 respondentů.

4.6.1 Cíl dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření mělo potvrdit či vyvrátit druhou hypotézu DP zjištěním velikosti podílu obyvatel ve správním obvodu MAS Sokolovsko, kteří tuto organizaci znají, případně jsou obeznámeni s jejími projekty. To je dle autorky základní předpoklad pro úspěšné fungování metody LEADER, neboť to, že obyvatelé mikroregionu organizaci MAS Sokolovsko znají, znamená nejen to, že MAS Sokolovsko realizuje projekty, které mají široký dopad v území (využívá je, či se na nich podílí široká veřejnost), ale také to ukazuje na efektivní práci MAS, která se v tomto případě skutečně opírá o důkladnou znalost území, praktikuje hodnoty partnerství a stěžejním pro její fungování je přístup bottom-up, který má umožnit generování nápadů, idejí a rozvojových impulsů přímo z území.

Pokud by totiž MAS nezvládala podporovat rozvoj vnitřního potenciálu komunity a ani by svým fungováním neumožňovala čerpat ideje z již existujících endogenních kapacit, postrádala by jako samostatný aktér regionálního rozvoje smysl a byla by pouze dalším administrátorem, který sice úřaduje v místě žadatelů, což jistě určité výhody nabízí, ale z pohledu veřejného zájmu a efektivního nakládání s veřejnými prostředky, to může být i značnou nevýhodou, protože vysoká provázanost organizace a žadatelů bez kontroly dalších partnerů, by mohla vést k pomoci projektům stále stejných žadatelů.

Jak bylo zmíněno výše, jedna z rolí MAS je zvyšovat absorpční kapacitu území. Proto je nutné, aby se o činnost MAS zajímalo čím dál větší procento obyvatel, anebo jim byla činnost MAS vhodně představena tak, aby se zvyšoval podíl subjektů, které bude možnost získání finanční podpory motivovat k jejich vlastní aktivitě, což přispěje ke kultivaci mikroregionu jako celku.

4.6.1.1 Deklarované zaměření dotazníku versus realita

Dotazník byl nazván „Anonymní dotazník spokojenosti pro obyvatele Sokolovska – místní šetření podzim 2023“. Přičemž jeho cílem zjištění spokojenosti obyvatel Sokolovska není. Skutečný cíl šetření je představen výše v podkapitole 4.6.1. Cíl dotazníkového šetření.

Zavádějící název i průvodní text k dotazníku byl použit pouze jako nástroj ke zvýšení motivace respondentů odpovědět (zájem o jejich osobní názor) a především měl zastříti autorčin zájem o znalost MAS Sokolovsko. Autorka DP předpokládala, že pokud by byla v názvu dotazníku uvedena zkratka MAS, mohli by si ji respondenti vyhledat ještě před samotným zahájením vyplňování dotazníku, což by ohrozilo validitu dat.

Ze stejného důvodu byly otázky směřující ke znalosti a činnosti MAS uvedeny až na závěr dotazníku.

4.6.2 Výsledky dotazníkového šetření

Autorka ukončila šetření 11.11.2023. Dotazník vyplnilo během 25 dnů celkem 457 respondentů z 34 obcí MAS Sokolovsko (89,50 %). Ze 4 obcí se bohužel nepodařilo získat žádného respondenta. Podrobné vyhodnocení celého dotazníku je uvedeno v příloze č. 5 DP.

Vyhodnocení dotazníkového šetření pro účely potvrzení či vyvrácení druhé hypotézy začala autorka omezením rozsahu respondentů pouze na plnoleté a vyloučila odpovědi respondentů, kteří uvedli věk 17 let nebo nižší. Tímto vznikl soubor 452 responzí, který autorka podrobila analýze, která měla vyvrátit či potvrdit druhou hypotézu, která říká, že „Metoda LEADER zatím není v území plně využívána.“ Dále si dala autorka za cíl potvrdit, zda existuje vztah mezi aktivním občanským životem a povědomím o existenci a činnosti MAS Sokolovsko.

Za občansky aktivní označila autorka respondenty 18+, kteří kladně odpověděli alespoň na jednu z otázek č. 6: „Podílíte se osobně na organizaci jakékoli veřejné akce, či volnočasového vyžití dětí, mládeže, či dospělých (např. setkání SDH, sportovní akce pro

veřejnost, vedoucí na dětském táboře, trenér apod.)?“, nebo na otázku č. 7: „Věnujete se nějaké dobrovolnické činnosti? Pokud ano, napište prosím jaké (např. SDH, skaut, výstavy drobného zvířectva, pomoc seniorům, úklid veřejného prostranství, Vánoční koncerty apod.)“. Druhým ověřovacím krokem, že se skutečně jedná o skupinu občansky aktivních občanů, potvrdila autorka analýzou jejich volebního chování, kdy předpokládala, že podíl voličů do místního zastupitelstva bude u skupiny jí definovanou občansky aktivních respondentů vyšší než podíl voličů do místního zastupitelstva u skupiny, kterou označila za občansky neaktivní respondenty. Na základě těchto indikátorů a dat z jednotlivých responzí sestavila autorka DP tabulku č. 8.

	Celkem	Podíl	zná MAS	Podíl	nezná MAS	Podíl	Voliči	Podíl	Nevoliči	Podíl
Respondenti 18 let +	452	100%	126	27,88%	326	72,12%	384	84,96%	68	15,04%
Občansky aktivní (pozitivní odpověď na otázku 6 nebo 7)	127	28,10%	49	38,58%	78	61,42%	119	93,70%	8	6,30%
Občansky neaktivní	325	71,90%	77	23,69%	248	76,31%	265	81,54%	60	18,46%

Tab. č. 8. Povědomí o existenci MAS Sokolovsko. Zdroj: vlastní.

Z tabulky č. 8 vyplývá, že skupina obyvatel hlásící se k aktivní účasti na veřejném životě má skutečně vyšší podíl informovaných respondentů o fungování MAS Sokolovsko. Konkrétně 38,58 % občansky aktivních respondentů (49 r. z celkových 127) zná MAS Sokolovsko oproti 23,69 % občansky neaktivních respondentům (77 r. z celkových 325). Dále se potvrdilo, že respondenti občansky aktivní mají vyšší podíl voličů do místního zastupitelstva, na co se ptala otázka č. 10. K těmto volbám chodí z občansky aktivních respondentů 93,70 % (119 r. z celkových 127), oproti tomu u skupiny občansky neaktivních respondentů je podíl o 12% nižší, tedy 81,54 % (265 r. z celkových 325). Průměrné povědomí obyvatel Sokolovska o činnosti MAS Sokolovsko je 27,88 % (126 r. z celkových 452). Průměrná volební účast do místního zastupitelstva je 84,96 % (384 r. z celkových 452).

Celková návštěva úvodní strany on-line dotazníku byla 672 potenciálních respondentů. Celková úspěšnost dotazníku dosáhla uspokojivé hodnoty 68 %, kdy 215 potenciálních respondentů (32 %) dotazník nevyplnilo, anebo se k němu vrátilo později, což mohlo tento ukazatel zkreslit. 386 respondentům (84,4 %) trvalo vyplnění dotazníku do 5 minut. Nejvíce respondentů 47,3 % (216) bylo ve věku 30-49 let. Druhou kategorií byla skupina

respondentů ve věku 50-69 let: 26,9 % (123). Třetí velkou skupinou byli respondenti ve věku 18-29 let: 20,8 % (95). 63 % (288) respondentů dosáhlo středního vzdělání, 25,4 % (116) respondentů získalo vysokoškolské vzdělání. Pouze základní vzdělání získalo 4,8 % (22) respondentů. I když toto číslo očistíme o 5 respondentů, v kategorii 17 let a méně, zbývá 17 (3,8 %) respondentů nad 18 let, kteří získali pouze základní vzdělání. Je to překvapivě vysoké číslo, ale odpovídá bohužel zjištění o neuspokojivé kvalitě vzdělání předložené v podkapitole č. 4.2.9. Školství na Sokolovsku. Vyrovnané hodnoty dosáhli respondenti také při dotazování, zda pečují o nezletilé děti. 51,4 % (235) respondentů pečuje min. občas o nezletilé děti, 48,6 % (222) o děti nepečuje nikdy.

Na znalost MAS Sokolovsko se dotazovala otázka č. 17. „*Už jste slyšel/a název organizace MAS Sokolovsko o.p.s.?*“ a otázka č. 18 „*Pokud ANO, napište prosím, o jakou organizaci se jedná a/nebo v jaké souvislosti, či při jaké příležitosti jste o ni slyšel/a.*“ Celkové povědomí respondentů o činnosti MAS Sokolovsko je 27,79 % (127 r. z celkových 457). Blíže zvládlo činnost MAS popsat 78 respondentů (61,42 % ze 127 r.) celkem ze 17 různých obcí (44,74 % z 38 všech obcí) územní působnosti MAS Sokolovsko. V rámci této skupiny respondentů, která činnost MAS podrobně zná, je ještě vyšší podíl občansky aktivních respondentů než v případě skupiny respondentů, která o MAS např. jen slyšela, ale konkrétně si nevybavuje, v jaké souvislosti (k těmto r. se vztahují data z tab. č. 8). 42,31 % respondentů, kteří byli schopni určit, díky čemu MAS Sokolovsko znají, jsou občansky aktivními občany (33 r. z celkových 78 dobře informovaných respondentů).

Mezi odpověďmi na otázku 18 se vyskytovaly kromě obecného popisu typu organizace také konkrétní činnosti či projekty MAS. Zajímavé z pohledu autorky je, že se do odpovědí promítly také vlastní projekty MAS. Výběr různého typu odpovědí obsahující konkrétní data k činnosti MAS přináší tabulka č. 9 níže.

Autorka dle svého uvážení získala dostatečný počet responzí od dostatečně různorodé skupiny obyvatel, aby mohla provést analýzu k potvrzení či vyvrácení druhé hypotézy.

Výběr odpovědí na otázku č. 18
Místní akční skupina, účastním se některých setkání za školu a ve skupině pro vzdělávání nadaných
Zpracování podkladů pro dotaci na výměnu tepelného zdroje
Podporuje různá odvětví ať kulturu, pomoc občanům, vybavení JSDH
Vedu jejich komunitní Rodičovský klub v Sokolově pro zlepšení kvality života maminek na rodičovské dovolené a jejich kvalitní návrat do společnosti a práce po RD
Na zastupitelstvu
Čištění řeky Ohře
Dotace rodičům na výměnu oken
Přispívali na akci mnou pořádanou (šipkový turnaj)
Aktivity ve škole pro pomoc s volbou povolání
V novinách
Kolegyně z práce pro tuto organizaci několik let pracovala
Osobně jsem jednala s MAS Sokolovsko v rámci dotace pro dětskou herničku či dětskou skupinu
Cyklostezky
Na Facebooku
Při komunitním plánování
V Josefově je z ní financováno centrum, tedy v létě příměstský tábor
V souvislosti se vzděláváním a zpracování MAP
Při práci v MŠ

Tab. č. 9. Výběr odpovědí na otázku č. 18 v dotazníkovém šetření. Zdroj: vlastní.

4.7 Syntéza zjištěných poznatků a návrhy řešení

Autorka vidí v roli MAS budoucího zástupce mikroregionu interpretujícího územní priority a cíle regionálního rozvoje vyšším správním subjektům tak, aby byly tyto sladěny s regionálními i celostátními plány. Vzhledem k tomu, že má Česká republika více než 6200 obcí bylo by jen obtížné dotazovat se na lokální potřeby každé z nich. Jak upozorňuje zpráva OECD o stavu veřejné správy v ČR ani v případě městských aglomerací, jichž jsou některé obce součástí, není v případě existence udržitelné strategie rozvoje území dodržen integrovaný přístup, kdy by byly v jedné strategii zohledněny jednotlivé politiky aglomerace. Chybí propojení např. politiky bydlení, dopravy a územního plánování a chybí také zapojení všech obcí jež jsou součástí tzv. funkčního urbanizovaného území (FUA)⁶².

⁶² (OECD. Přehled o stavu veřejné správy. Česká republika na cestě k modernější a efektivnější veřejné správě, s. 226. 2023. In: KVALITAVS.cz [online] [cit. 21.01.2024]. Dostupné: <https://www.kvalitavs.cz/wp-content/uploads/2023/03/P%C5%99ehled-OECD-o-stavu-ve%C5%99ejn%C3%A9-spr%C3%A1vy-v-%C4%8CR.pdf>.)

Společné plánování je ovšem nutné pro efektivní rozvoj celé ČR na celém jejím území. Dle autorky je právě pro toto vhodné využít již existující síť MAS a Stálých regionálních konferencí zaštitěných Národní stálou konferencí při Úřadu vlády ČR. Zpráva OECD upozorňuje, že ČR může využít již získané zkušenosti a osvědčené postupy z plánování strategií udržitelného rozvoje měst a z CLLD. Přesto, že tyto strategie jsou původně investičními nástroji podléhající pravidlům ESIF a nemusejí představovat dlouhodobou vizi rozvoje území, nepochybně vedly k získání kompetencí v oblasti společného plánování. Jak je také ve zprávě OECD uvedeno dále, existují MAS, kterým se povedlo navázat funkční spolupráci s různými aktéry v území (např. další obce, podnikatelské subjekty, či zástupci nevládních organizací) a povedlo se jim přikročit ke společným rozvojovým aktivitám.⁶³

Za příklad takto rozvinuté MAS pokládá autorka i MAS Sokolovsko, která ve své vlastní projektové činnosti čerpá prostředky namísto ESIF především z Karlovarského kraje na sebou definované projekty vedoucí k dlouhodobému a udržitelnému rozvoji území.

Nicméně je potřeba upozornit, že ačkoli se jistě míra povědomí o existenci MAS Sokolovsko díky programu Malý LEADER a Nová zelená úsporám zvýší, nyní dosahuje průměrná míra povědomí hodnoty 27,88 % (126 r. z celkových 452), což autorka nepovažuje za dostatečné. A ačkoli se potvrdil předpoklad o vyšší informovanosti u občansky aktivních obyvatel, podíl 38,58 % (49 r. z celkových 127) nepokládá autorka za hodnotu dostatečnou a v tomto ohledu má MAS Sokolovsko podle autorky DP ještě rezervy. Z tohoto důvodu pokládá autorka druhou hypotézu: „Metoda LEADER zatím není v území plně využívána“ za potvrzenou.

Během interview zjistila autorka DP, že MAS Sokolovsko záměrně nedělá žádné marketingové aktivity kvůli nedostatku prostředků pro žadatele. Ze svého pohledu je chrání před zbytečným vynakládáním finančních prostředků na zpracování projektu v situaci, kdy téměř nemohou uspět. Podle slov paní Ing. Jágrikové již nyní mají obrovský převis žádostí nad možnostmi. Nicméně tato ochrana, i přes argument, že ten, kdo hledá najde, neumožňuje MAS Sokolovsko plně využít princip LEADER. Tím, že o sobě MAS Sokolovsko neinformuje, omezuje svoji schopnost generovat nápady a reflektovat potřeby mikroregionu.

Jako jedno z řešení se nabízí využití nějaké IT platformy pro snadnější komunikaci s větším množstvím občanů, kteří o to mají zájem, používání metod participativního

⁶³ (tamtéž, s. 227)

rozpočtu, kdy by občané mohli hlasovat, jaký malý projekt v mikroregionu je podle nich smysluplné podpořit a celková prezentace MAS, jako sběrný idejí občanů pro konstituování rozvojových programů na míru regionu, které bude mít MAS možnost předat vyššímu ŘO.

5 Závěr

Přes počáteční spíše skeptické chápání role MAS Sokolovsko o.p.s. v místním rozvoji dospěla autorka k závěru, že MAS Sokolovsko je efektivním a potřebným aktérem regionálního rozvoje, který není pouhým dotačním administrátorem, ale má potenciál stát se skutečně hybnou silou regionálního rozvoje. Team MAS Sokolovsko o.p.s. dělá svoji práci s nadšením a zájmem a je schopen k tomuto strhnout i další partnery.

Na všechny vytyčené otázky v úvodu DP se autorce povedlo odpovědět. MAS Sokolovsko reaguje na palčivé regionální problémy a ačkoli míra obeznámenosti široké veřejnosti s jejím působením není vysoká, současný trend napovídá tomu, že se dá očekávat obrat. Autorka to usuzuje zejména na základě běžícího projektu Malý LEADER a Nová zelená úsporám, protože i přes krátkou dobu realizace, už byl jejich vliv během autorčina dotazníkového šetření detekován.

Potvrzením úspěšného působení MAS Sokolovsko je fakt, že MAS během sledovaného období dosáhla na finanční prostředky původně alokované jiným MAS, které ovšem zaostávaly za předpokládaným čerpáním. Díky tomu získala MAS pro své území téměř 40 000 000 Kč navíc.

Dotazníkovým šetřením byla potvrzena souvislost mezi aktivně zapojenými obyvateli do veřejného života a jejich vyšší mírou znalosti místní MAS oproti obyvatelům ve veřejném životě pasivním. U občansky aktivní skupiny, se dá především díky Malému LEADERu očekávat v příštích letech výrazné zvýšení informovanosti o existenci MAS.

Přes všechny výše zmíněné úspěchy se musí autorka DP vymezit proti přístupu MAS ohledně své přímé propagace. S cílem chránit žadatele při vědomí nedostatečných finančních zdrojů, se totiž sama sebe úmyslně nesnaží jakkoli propagovat, což je přímo v rozporu se stanoviskem autorky, že pouze široké zapojení veřejnosti umožňuje generování nejen kvalitní a dostatečně různorodé palety idejí, ale také že bude podpora v území směřovat ke skutečně různorodým malým subjektům, kteří by na administrativně vyšší úroveň zdrojů nedosáhly. V tomto ohledu zatím MAS Sokolovsko působí jako tradiční uzavřená organizace. Z tohoto důvodu, také autorka nepovažuje v současné chvíli princip LEADER beze zbytku aplikován v praxi.

Tento přístup doporučuje autorka DP změnit. Je vhodné nadále rozvíjet aktivity podporující občanskou společnost, jako je dle autorky např. program Malý LEADER, který má skutečný potenciál aktivizovat různé aktéry či občany v území a plně využít jejich

potenciál pro místní rozvoj. Dle autorky umožní další rozvoj občanské společnosti efektivnější realizaci RR. MAS by princip LEADER měla také hájit na pravidelných setkáních Regionální stálé konference, již je paní Ing. Jágriková členem, neboť k úspěšnému rozvoji mikroregionu musí pomoci investiční projekty realizovatelné pouze na krajské či státní úrovni.

Celkové osobní zhodnocení autorky je takové, že Sokolovsko má štěstí, že má na svém území rozvojovou organizaci naplněnou invenčním a inovačním lidským kapitálem s potřebnou chutí a schopností se prosadit. Vyzdvihnout je potřeba fakt, že akceschopnost této organizace s přibývajícím délkou působení a získanými zkušenostmi nadále vzrůstá.

6 Seznam použitých zdrojů

BERNARD J. Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2010. ISBN: 978-80-7330-187-3

BLAŽEK J., UHLÍŘ D. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. Praha: Karolinum, 2020. ISBN: 978-80-246-4566-7

BLAŽEK J., UHLÍŘ D. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace. Praha: Karolinum, 2002. ISBN: 80-246-0384-5

ČŠI. Zpráva Karlovarský kraj: výsledky žáků, nerovnosti, struktura a charakteristika soustavy, faktory ovlivňující vzdělávací výsledky. Praha: Česká školní inspekce, 2020. ISBN: ISBN 978-80-88087-30-4

ILLNER M. K sociologickým otázkám místní samosprávy. Sociologický Časopis, roč. 28, čís. 4, srpen 1992, pp. 480-492

KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ Z. Partnerství v rozvoji obcí, měst a regionů. Praha: Auditorium, 2014. ISBN: 978-80-87284-44-5

KOLEKTIV AUTORŮ. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. ISBN: 80-86473-80-5

KUPKA V. a KOLEKTIV. Regionální a municipální ekonomika. Praha: online vydala Vysoká škola regionálního rozvoje Praha, 2012.

MAJEROVÁ V., MAJER E. Empirický výzkum v sociologii venkova a zemědělství část II. Praha: PEF ČZU, 2013. ISBN: 978-80-213-1698-0

MASKELL P., ESKELINEN H., HANNIBALSSON I., MALMBERG A., VATNE E. Competitiveness, localised learning and regional development: Specialisation and prosperity in small open economies. Taylor & Francis, 2002. ISBN: 0-203-03016-8

MŠMT ČR. Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+. Praha: MŠMT, 2020. ISBN: 978-80-87601-46-4

PAVELKOVÁ D. a KOLEKTIV. Klastry a jejich vliv na výkonost firem. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN: 978-80-247-2689-2

PAVLÍK M. a KOLEKTIV. Jak úspěšně řídit obec a region. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN: 978-80-247-5256-3

PAVLÍK M. a KOLEKTIV. Podpora lokální ekonomiky – využití skrytých potenciálů v regionech. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. ISBN: 978-80-7552-390-7

PEKOVÁ J., JETMAR M., TOTH P. Veřejný sektor, teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN: 978-80-7598-209-4

PĚLUCHA M. a KOLEKTIV. Venkov na prahu 21. století. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012. ISBN: 978-80-87197-49-3

PĚLUCHA M., KASABOW E. Rural Development in the Digital Age: Exploring Neo-Productivist EU Rural Policy. Taylor & Francis, 2019. ISBN: 978-1-000-65706-7

SKOKAN K. Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji. Ostrava: Repronis, 2004. ISBN: 80-7329-059-6

STEJSKAL J., KOVÁRNÍK J. Regionální politika a její nástroje. Praha: Portál, 2009. ISBN: 978-80-7367-588-2

WOKOUN R., MALINOVSKÝ J., DAMBORSKÝ M., BLAŽEK J. a KOLEKTIV. Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha: Linde Praha, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0

WOKOUN R., MATES P., KADEŘÁBKOVÁ J. a KOLEKTIV. Základy regionálních věd a veřejné správy. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-304-9

Internetové zdroje

Čopík J., Kopřiva R., Čmejrek J. Územní samospráva obcí a rozhodování jako faktor rozvoje. In: Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Region v rozvoji společnosti, pp. 139-146, Mendelova univerzita v Brně, 2017. In: ICABR.com [online] [cit. 13.01.2024]. Dostupné: http://www.icabr.com/respo/RESPO_2017.pdf

ČSÚ. Charakteristika okresu Sokolov, 2023. In: CZSO.cz [online] [cit. 21.10.2023]. Dostupné: https://www.czso.cz/csu/xk/charakteristika_okresu_sokolov

ČSÚ. Časové řady – okresy, 2023. In: CZSO.cz [online] [cit. 21.10.2023]. Dostupné: https://www.czso.cz/csu/xk/casove_rady_okresy

ČSÚ. Česko v číslech 2021. Zajímavosti Česka. In: CZSO.cz [online] [cit. 14.01.2024]. Dostupné: <https://www.czso.cz/csu/czso/cesko-v-cislech-2021>

ČSÚ. Správní obvod Sokolov – charakteristika, 2023. In: CZSO.cz [online] [cit. 22.10.2023]. Dostupné: https://www.czso.cz/csu/xk/spravni_obvod_sokolov_charakteristika

ČSÚ. Statistický bulletin – Karlovarský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2022, 2023. In: CZSO.cz [online] [cit. 21.10.2023]. Dostupné: <https://www.czso.cz/csu/czso/f-zamestnanci-a-mzdy-45rv6hulle>

ČT24. Skanska musí Bublavě vrátit 57 milionů za nedostavěný aquapark, 2014. In: CT24. CESKATELEVIZE.cz [online] [cit. 13.01.2024]. Dostupné: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/skanska-musi-bublave-vratit-57-milionu-za-nedostaveny-aquapark-327489>

Die Stimme Berlins. Berliner liegen mit 42.525 Euro beim Gehalt auf Platz neun in Deutschland, 2019. In: BZ-BERLIN.de [online] [cit. 21.10.2023]. Dostupné: <https://www.bz-berlin.de/archiv-artikel/berliner-liegen-mit-42-525-euro-beim-gehalt-auf-platz-neun-in-deutschland>

Dobrucká L. Význam „quadruple helix“ v rozvoji regiónov. In: Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Region v rozvoji společnosti, pp. 158-164, Mendelova univerzita v Brně, 2017. In: ICABR.com [online] [cit. 15.04.2023]. Dostupné: http://www.icabr.com/respo/RESPO_2017.pdf

European Union. Strand of cooperation: Interregional. In: INTERREG.eu [online] [cit. 29.01.2023]. Dostupné: <https://interreg.eu/strand-of-cooperation/interreg-c-interregional-cooperation/>

Evropský parlament. Evropská územní spolupráce, 3/2022. In: EUROPARL.EUROPA.eu [online] [cit. 29.01.2023]. Dostupné: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/98/evropska-uzemni-spoluprace>

Evropský parlament. Hospodářská, sociální a územní soudržnost. In: EURO PARL.EUROPA.eu [online] [cit. 02.7.2023]. Dostupné: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/93/hospodarska-socialni-a-uzemni-soudrznost>

Evropský parlament. Nejvzdálenější regiony. In: EUROPARL.EUROPA.eu [online] [cit. 29.01.2023]. Dostupné: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/100/nejvzdale-nejsi-regiony>

Evropská síť rozvoje venkova (ENRD). Úspěchy LEADERu. In: EU Rural Review č. 29., 2020. ISSN 1831-5267 In: EC.EUROPA.eu [online] [cit. 07.10.2023]. Dostupné: https://ec.europa.eu/enrd/sites/default/files/enrd_publications/uspechy_leaderu_eu_rural_review_c29_pro_we_b.pdf

Evropský účetní dvůr. Nástroje pro úvěrové záruky financované EU 20/2017. In: OP.EUROPA.eu [online] [cit. 01.10.2022]. Dostupné: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/smeg-20-2017/cs/#chapter6>

Frankfurter Allgemeine, Noch immer große Unterschiede zwischen Ost und West, 2015. In: FAZ.net [online] [cit. 22.10.2023]. Dostupné: <https://www.faz.net/aktuell/politik/inland/ost-west-unterschiede-nach-wiedervereinigung-deutschlands-13715180.html>

Hornek J., Jüptner P. Endangered Municipalities? Case Study of Three Small and Critically Indebted Czech Municipalities. In: The NISPACEE Journal of Public Administration and Policy, Vol. XIII, No. 1, 2020. [online] [cit. 13.01.2023]. Dostupné: https://www.researchgate.net/publication/341976334_Endangered_Municipalities_Case_Study_of_Three_Small_and_Critically_Indebted_Czech_Municipalities

Karlovarská agentura rozvoje podnikání. Regionální inovační strategie Karlovarského kraje, 2020. In: RIS3KVK.cz [online] [cit. 29.10.2023]. Dostupné: https://www.ris3kvk.cz/download/documents/RIS3_KVK_final.pdf

Karlovarský kraj. Administrativní členění Karlovarského kraje k 1.1.2017. In: KARLOVY-REGION.eu [online] [cit. 20.10.2023]. Dostupné: <http://www.karlovyvary-region.eu/cz/o-karlovarskem-kraji/karlovarsky-kraj-v-kostce-7209>

Karlovarský kraj. Úplné znění zásad územního rozvoje Karlovarského kraje po vydání Aktualizace č. 1, 2018. In: KR-KARLOVARSKY.cz [online] [cit. 15.01.2023]. Dostupné: https://webmap.krkarlovarsky.cz/upd/A1_ZUR_KK_2018/I_UZ_ZUR_KK_poA1_2018/U_Z_textova_cast_vyroku_poA1.pdf

Karlovarský kraj. Zpráva o uplatňování Zásad územního rozvoje Karlovarského kraje v období 2018–2022, 2022. In: KR-KARLOVARSKY.cz [online] [cit. 15.01.2023]. Dostupné: https://www.kr-karlovarsky.cz/region/uzem_plan/Documents/A_ZUR/Navrh_Z_pravy_o_uplatnovani_ZUR_KK_2018_2022_FINAL.pdf

Kouba L. Konfrontace závěrů neoklasické teorie růstu a nové teorie růstu a alternativní vysvětlení rozdílů v ekonomické výkonnosti. In: Sborník Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně č. 3, pp. 251-256, Brno, 2005. In: ACTA.MENDELU.cz [online] [cit. 08.10.2023]. Dostupné: <https://acta.mendelu.cz/pdfs/acu/2005/03/24.pdf>

Kulhánek L. Rozvoj regionu v teorii učících se regionů. In: Sborník příspěvků 2nd Central European Conference in Regional Science – CERS, pp. 481-488, Technical University of Košice, 2007. In: RESEARCHGATE.net [online] [cit. 08.10.2023]. Dostupné: https://www.researchgate.net/publication/237815874_Rozvoj_regionu_v_teorii_ucicich_se_regionu

Mahdalová K., Škop M. Česko se otevřelo pracovním přistěhovalcům, na trhu jsou vítáni Filipínci či Indové, 2023. In: SEZNAMZPRAVY.cz [online] [cit. 29.10.2023]. Dostupné: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fakta-cesko-se-otevrela-migrantum-vitani-jsouzejne-na-filipinci-ci-indove-238799>

Masarykův ústav vyšších studií ČVUT v Praze. Interní SWOT analýzy průběžných výsledků cíle 3 aplikovaného výzkumu Evaluace pilotáže středního článku podpory – kvalitativní výzkum v terénu. Zpracováno ke dni: 30. 6. 2023. In: MMR.cz [online] [cit. 28.10.2023]. Dostupné: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2023/10/PRILOHA-4_Alternativnimodely-SC_cil-3_SWOT-analyzy-modelu-na-zaklade-kvalitativniho-setreni.pdf

MAS Mezi Hradý. Strategie SCLLD. In: MEZIHRADEY.cz [online] [cit. 30.10.2023]. Dostupné: <https://www.mezihradky.cz/o-nas/dokumenty/strategie-sclld/>

MAS Sokolovsko o.p.s. Investiční záměry MŠ. In: MAS-SOKOLOVSKO.eu [online] [cit. 13.01.2024]. Dostupné: <https://www.mas-sokolovsko.eu/map-sokra/map-orp-sokolov-a-orp-kraslice-iii/dokumenty/>

MAS Sokolovsko o.p.s. Investiční záměry zájmové a neformální vzdělávání. In: MAS-SOKOLOVSKO.eu [online] [cit. 13.01.2024]. Dostupné: <https://www.mas-sokolovsko.eu/map-sokra/map-orp-sokolov-a-orp-kraslice-iii/dokumenty/>

MAS Sokolovsko o.p.s. Investiční záměry ZŠ. In: MAS-SOKOLOVSKO.eu [online] [cit. 13.01.2024]. Dostupné: <https://www.mas-sokolovsko.eu/map-sokra/map-orp-sokolov-a-orp-kraslice-iii/dokumenty/>

MAS Sokolovsko o.p.s. O projektu. In: MAS-SOKOLOVSKO.eu [online] [cit. 13.01.2024]. Dostupné: <https://www.mas-sokolovsko.eu/map-sokra/map-orp-sokolov-a-orp-kraslice-iv/o-projektu/>

MAS Sokolovsko o.p.s. Partneri z neziskového sektoru. In: MAS-SOKOLOVSKO.eu [online] [cit. 21.01.2024]. Dostupné: <https://www.mas-sokolovsko.eu/mas/partneri/seznam-partneru/partneri-z-neziskoveho-sektoru/>

MAS Sokolovsko o.p.s. Přístup nových členů: MAS Sokolovsko je otevřena všem příznivcům rozvoje venkova. In: MAS-SOKOLOVSKO.eu [online] [cit. 21.01.2024]. <https://www.mas-sokolovsko.eu/mas/partneri/partnerstvi/>

MAS Sokolovsko o.p.s. Statut 6/2020. In: MAS-SOKOLOVSKO.eu [online] [cit. 30.10.2023]. Dostupné: <https://www.mas-sokolovsko.eu/mas/dokumenty-ops/>

MAS Sokolovsko o.p.s. Strategický rámec MAP ORP Sokolov a ORP Kraslice III., 2023. In: MAS-SOKOLOVSKO.eu [online] [cit. 9.11.2023]. Dostupné: https://www.mas-sokolovsko.eu/modules/file_storage/download.php?file=cadb5b75%7C1104&inline=1

Město Sokolov. Na plánu spravedlivé územní transformace spolupracuje se Sokolovskem organizace ICLEI EUROPE, 2023. In: SOKOLOV.cz [online] [cit. 13.01.2023]. Dostupné: https://www.sokolov.cz/novinky/aktuality_mu/na-planu-spravedlive-uzemni-transformace-spolupracuje-se-sokolovskem-organizace-iclei-europe-56376

MF ČR. Materiály na jednání vlády 16. března 2005. Bod. č. 15: Stanovisko ke kontrolnímu závěru nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce 04/14 "Financování výstavby víceúčelového zařízení v obci Bublava". In: MF CR.cz [online] [cit. 13.01.2023]. Dostupné: <https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/media/materialy-na-jednani-vlady/1-ctvrtleti-05/materialy-na-jednani-vlady-16-03-05-2972>

MMR ČR. Akční plán Strategie regionálního rozvoje ČR 2023–2024 je schválen, 15.12.2022. In: MMR.cz [online] [cit. 14.01.2023]. Dostupné: <https://mmr.cz/cs/microsites/uzemnidimenze/novinky/mmr-akcni-plan-strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2>

MMR ČR. Evropské strukturální a investiční fondy 2014–2020 v kostce, 2017. In: DOTACE EU.cz [online] [cit. 10.11.2023]. Dostupné: <https://www.dotaceeu.cz/getmedia/52360afb-7485-4bba-9e83-862f62e72c12/ESI-fondy-v-kostce-3-vyd-web.pdf.aspx?ext=.pdf>

MMR ČR. Politika územního rozvoje České republiky (Úplné znění závazné od 1. 9. 2021) In: MMR.cz [online] [cit. 13.01.2023]. Dostupné: <https://www.mmr.cz/getmedia/408dfd7d->

[ae56-44a2-a73b-2dea219355d5/Uplne_zneni_PUR_CR_zavazne_od_20210901.pdf.aspx?ext=.pdf](https://www.mmr.gov.cz/ae56-44a2-a73b-2dea219355d5/Uplne_zneni_PUR_CR_zavazne_od_20210901.pdf.aspx?ext=.pdf)

MMR ČR. Programové období 2021-2027. In: DOTACEEU.cz. [online] [cit. 01.10.2022]. Dostupné: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020>

MMR ČR. Programy 2021-2027. In: DOTACEEU.cz [online] [cit. 29.01.2023]. Dostupné: <https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/programy>

MMR ČR. Případová studie ORP Sokolov, 2022. In: MMR.gov.cz [online] [cit. 20.10.2023]. Dostupné: [https://mmr.gov.cz/getmedia/9ba842d4-252e-4597-a4be-a1b672b08474/Pripado-va-studie-ORP-Sokolov-finalni-verze-\(1\).pdf.aspx?ext=.pdf](https://mmr.gov.cz/getmedia/9ba842d4-252e-4597-a4be-a1b672b08474/Pripado-va-studie-ORP-Sokolov-finalni-verze-(1).pdf.aspx?ext=.pdf)

MMR ČR. RE:START, 2016. In: MMR.gov.cz [online] [cit. 20.10.2023]. Dostupné: <https://mmr.gov.cz/cs/microsites/restart-regionu/uvod>

MMR ČR. Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+. In: MMR.cz [online] [cit. 02.10.2022]. Dostupné: <https://mmr.cz/getmedia/58c57a22-202d-4374f5dcbd8f9454adb/SRR21.pdf.aspx?ext=.pdf>

MMR ČR. Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+, pro lepší regiony. In: MMR.cz [online] [cit. 14.01.2023]. Dostupné: https://mmr.cz/getmedia/fd06e279-4f0b-4f0f-8a432653598b5602/SRR21-brozura-A5-tisk-10_10_2019.pdf.aspx?ext=.pdf

MMR ČR. Úplné znění Politiky územního rozvoje České republiky a závaznost Aktualizace č. 4. In: MMR.cz [online] [cit. 13.01.2023]. Dostupné: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/stavebni-pravo/koncepce-a-strategie/politika-uzemniho-rozvoje-ceske-republiky/uplne-zneni-politiky-uzemniho-rozvoje-ceske-republ>

MPSV ČR. Hodnocení implementace principu partnerství v OP LZZ, Závěrečná evaluační zpráva. In: ESFR.cz [online] [cit. 25.01.2023]. Dostupné: <https://www.esfr.cz/file/8120>

MPSV ČR. Mediány hrubých měsíčních mezd a průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců podle pohlaví a krajů v roce 2022. In: CZSO.cz [online] [cit. 14.01.2023]. Dostupné: <https://www.czso.cz/csu/czso/9-trh-prace-p9swzd2av1>

MPSV ČR. Přídavek na dítě. In: MPSV.cz [online] [cit. 14.01.2024]. Dostupné: <https://www.mpsv.cz/-/pridavek-na-dite>

MPSV ČR. Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a podíl nezaměstnaných osob – územní srovnání k 31.12.2022, 2023. In: VDB.CZSO.cz [online] [cit. 25.01.2023]. Dostupné: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystupobjekt&z=T&f=TABULKA&ds=ds1187&skupId=806&filtr=G%7EF M%7EF Z%7EF R%7EF P%7E S%7E U%7E301_null &katalog=30853&pvo=ZAM12-E&c=v3%7E2 RP2022MP12DP31&str=v1067

MPSV ČR, MPO ČR. Zaměstnaní cizinci podle okresů k 31. 12. 2022. In: CZSO.cz [online] [cit. 14.01.2023]. Dostupné: <https://www.czso.cz/csu/czso/9-trh-prace-p9swzd2av1>

MZ ČR. Principy metody LEADER, M. Tratinová, 2015. In: SZIF.cz [online] [cit. 12.01.2023]. Dostupné: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Ffeafrd%2Fosa4%2F2%2F1409317905276%2F1434457076665%2F1434457233345.pdf

NS MAS ČR. Databáze členů Národní sítě místních akčních skupin ČR. In: DATABAZE.NSMASCR.cz [online] [cit. 30.10.2023]. Dostupné: <http://databaze.nsmascr.cz/index.php>

NS MAS ČR. Výroční zpráva o činnosti a hospodaření spolku NS MAS 2022. In: NSMASCR.cz [online] [cit. 12.11.2023]. Dostupné: https://www.nsmascr.cz/modules/file_storage/download.php?file=94bdce6d%7C2455&inline=1

OECD. Přehled o stavu veřejné správy. Česká republika na cestě k modernější a efektivnější veřejné správě, 2023. In: KVALITAVS.cz [online] [cit. 21.01.2024]. Dostupné: <https://www.kvalitavs.cz/wp-content/uploads/2023/03/P%25%99ehled-OECD-o-stavu-ve%25%99ejn%23%A9-spr%23%A1vy-v-%24%8CR.pdf>

PAQ Research. Analytické zprávy pro ORP. In: MAPAVZDELAVANI.cz [online] [cit. 14.1.2023]. Dostupné: <https://www.mapavzdelavani.cz/analyticke-zpravy-pro-orp?orp=540>

PAQ Research. ORP Kraslice: Výzvy, možnosti zlepšení a doporučení pro vzdělávání a sociální situaci v regionu. In: MAPAVZDELAVANI.cz [online] [cit. 28.10.2023]. Dostupné: <https://www.mapavzdelavani.cz/analyticke-zpravy-pro-orp?orp=663>

PAQ Research. ORP Sokolov: Výzvy, možnosti zlepšení a doporučení pro vzdělávání a sociální situaci v regionu. In: MAPAVZDELAVANI.cz [online] [cit. 28.10.2023]. Dostupné: <https://www.mapavzdelavani.cz/analyticke-zpravy-pro-orp?orp=671>

Regionální informační servis. Srovnání kraje s Českou republikou - Základní geografické údaje krajů k 1. 1. 2022. In: RISY.cz [online] [cit. 20.10.2023]. Dostupné: <https://www.risy.cz/cs/krajske-ris/pardubicky-kraj/kraj>

Regionální informační servis. Území – ČR. In: RISY.cz [online] [cit. 30.10.2023]. Dostupné: <https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/uzemi>

Regionální stálá konference Karlovarského kraje. Případová studie ORP Kraslice, 2022. In: RSKKVK.cz [online] [cit. 20.10.2023]. Dostupné: <https://www.rskkvk.cz/assets/uploads/167747812413248871008724424081864701714.pdf>

SFDI ČR. Mapa zpoplatněných úseků. In: EDALNICE.cz [online] [cit. 14.01.2024]. Dostupné: https://edalnice.cz/kde-plati/index.html#/road_map

SFŽP ČR. Pomoc s vyřízením dotace, 10.2.2023. In: NOVAZELENAUSPORAM.cz [online] [cit. 31.10.2023]. Dostupné: <https://novazelenausporam.cz/pomoc-s-vyrozenim-dotace-z-nove-zelene-usporam-light-je-zcela-zdarma/>

Úřad vlády České republiky, Odbor komunikace o evropských záležitostech. ČR a strukturální fondy. In: EUROSKOP.cz. [online] [cit. 01.10.2022]. Dostupné: <https://euroskop.cz/ja-a-eu/fondy/prehled-fondu/strukturalni-fondy/cr-a-strukturalni-fondy/>

Zákon o podpoře regionálního rozvoje. In: ZAKONYPROLIDI.cz [online] [cit. 01.10.2022]. Dostupné: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-248>

Životní minimum 2023 – online kalkulačka. In: KURZY.cz [online] [cit. 14.01.2024]. Dostupné: <https://www.kurzy.cz/kalkulacka/zivotni-minimum-2023/>

7 Přílohy

1. Příloha: Anonymní dotazník spokojenosti pro obyvatele Sokolovska – místní šetření podzim 2023. Verze pro tisk v PDF (6 stran). Zdroj: vlastní zpracování.

Vážený respondente, Vážená respondentko,

velmi si vážíme Vaší ochoty věnovat max. 5 min. Vašeho času následujícímu dotazníku, který je zaměřen na Váš osobní názor, jako obyvatele Sokolovska, na veřejný život a nabídku volnočasových aktivit v místě Vašeho domova.

Toto zcela **anonymní místní šetření** bude sloužit jako podklad pro diplomovou práci autorky, která je zaměřena na život na Sokolovsku a bez názoru jeho obyvatel by pozbyla smyslu.

Práce je vedena u **Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity**

1 Která z níže uvedených kategorií zahrnuje Váš věk?

- 17 nebo mladší 18 - 29 30 - 49 50 - 69 70 nebo více

2 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Základní Střední (s vyučením/bez vyučení, s maturitou/bez maturity) Vyšší odborné Vysokoškolské

3 Z nabídky prosím vyberte místo Vašeho bydliště.

- Březová
 Bublava
 Bukovany
 Čitice
 Dasnice
 Dolní Nivy
 Dolní Rychnov
 Habartov
 Hory
 Horní Slavkov
 Chlum Svaté Maří
 Chodov
 Jenišov
 Jindřichovice

-
- Josefov
 - Kaceřov
 - Krajčková
 - Královské Poříčí
 - Kraslice
 - Krásno
 - Kynšperk nad Ohří
 - Libavské Údolí
 - Locket
 - Lomnice
 - Mírová
 - Nové Sedlo
 - Nová Ves
 - Oloví
 - Přebuz
 - Rotava
 - Rovná
 - Sokolov
 - Staré Sedlo
 - Stříbrná
 - Svatava
 - Šabína
 - Šindelová
 - Vintřítov

4 Pečujete o nezletilé dítě/děti?

- ANO
- Občas
- NE

5 Účastníte se veřejných akcí konaných na Sokolovsku (např. dětské dny, poutě, letní kino, prezentace policejní či hasičské techniky, plesy apod.)?

- ANO
 Občas
 NE

6 Podílíte se osobně na organizaci jakékoli veřejné akce, či volnočasového vyžití dětí, mládeže, či dospělých (např. setkání SDH, sportovní akce pro veřejnost, vedoucí na dětském táboře, trenér apod.)?

- ANO
 Občas
 NE

7 Věnujete se nějaké dobrovolnické činnosti? Pokud ano, napište prosím jaké (např. SDH, skaut, výstavy drobného zvířectva, pomoc seniorům, úklid veřejného prostranství, Vánoční koncerty apod.).

Nápověda k otázce: Pokud ne, otázku prosím nevyplňujte.

8 Považujete nabídku veřejných akcí a volnočasových aktivit ve vaší obci za důležitou pro váš kvalitní život?

- ANO
 Spíše ANO
 Spíše NE
 NE

9 Chybí vám nějaká veřejná služba, či aktivita v obci? Pokud ano, vyberte prosím z nabídky 3 nejdůležitější, nebo napište vlastní odpověď.

Nápověda k otázce: Pokud Vám nabídka níže nevyhovuje, napište prosím co Vám osobně v obci chybí. Pokud pokládáte veřejnou nabídku za dostatečnou, otázku prosím přeskočte.

- | | | | |
|---|---|--|--|
| <input type="checkbox"/> Školka/ dětská skupina | <input type="checkbox"/> Střední škola | <input type="checkbox"/> Sportovní kroužek | <input type="checkbox"/> Školní autobus
(přepravující pouze děti
na začátek vyučování) |
| <input type="checkbox"/> Možnost doučování/ bezpečné
volnočasové centrum pro děti a
mládež | <input type="checkbox"/> Veřejný bazén | <input type="checkbox"/> Pošta | <input type="checkbox"/> Dráha na in-line brusle |
| <input type="checkbox"/> Lezecká stěna | <input type="checkbox"/> Sociální/ zdravotnické
služby pro seniory žijící v
domácím prostředí | <input type="checkbox"/> Dům s
pečovatelskou
službou | <input type="checkbox"/> Odpadkové koše se sáčky
na psí exkrementy |
| <input type="checkbox"/> Více bezplatných zpevněných
parkovacích míst pouze pro
trvale žijící obyvatele | <input type="checkbox"/> Záchytné parkoviště pro
návštěvníky | <input type="checkbox"/> Možnost napojení
na vodovod nebo
kanalizaci | <input type="checkbox"/> Komunitní prádelna |
| <input type="checkbox"/> Městská policie | <input type="checkbox"/> Veřejné toalety | | |
| <input type="checkbox"/> Napište jedno nebo více slov... | <input type="text"/> | | |

10 Chodíte volit do místního zastupitelstva?

- ANO
 Občas
 NE

11 Zajímáte se o politické programy místních kandidátů?

- ANO
 Občas
 NE

12 Kandidoval/a jste někdy v komunálních, krajských, sněmovních anebo senátních volbách nebo ve volbách do evropského parlamentu?

- ANO
 NE

13 Slyšel/a jste někdy o nějakém projektu/akci, která byla ve Vašem "okrese" financovaná pomocí peněz od státu či EU (např. dotace)?

- ANO
 NE

14 Pokud ano, myslíte si, že projekty/akce takto financované zlepšily kvalitu Vašeho života?

Nápověda k otázce: Pokud ne, pokračujte prosím další otázkou.

- ANO
 NE

15 Vzpomenete si na projekt/akci financovanou z veřejných peněz, který využíváte/jste navštívil/a? Pokud ano, napište prosím o co se jedná.

Nápověda k otázce: Pokud ne, otázku prosím nevyplňujte.

16 Chtěl/a byste mít možnost vyjádřit se k zaměření projektu/aktivity financované z veřejných peněz, např. mít možnost hlasovat, jaký projekt by měl být podpořen, nebo navrhnout, čemu by se měl věnovat (sportovní aktivity, podpora turistického ruchu, boj proti suchu apod.)?

- ANO
 NE

17 Už jste slyšel/a název organizace MAS Sokolovsko o.p.s.?

- ANO
 NE

18 Pokud ANO, napište prosím o jakou organizaci se jedná a/nebo v jaké souvislosti, či při jaké příležitosti jste o ni slyšel/a.

Nápověda k otázce: Pokud ne, otázku prosím nevyplňujte.

Děkujeme za vyplnění dotazníku a prosíme o jeho další sdílení.

2. Příloha: náhled oficiálních webových stránek města Sokolov z 29.10.2023 a detail po rozkliknutí zprávy o „dotazníku“.

Sokolov Virtuální průvodce

NOVINKY MĚSTO SOKOLOV MĚSTSKÝ ÚŘAD VOLNÝ ČAS PODNIKATEL/INVESTOR VEDENÍ MĚSTA

VYHLEDAT

NOVINKY

27.10.2023
LISTOPADOVÝ DEN SE STAROSTOU

27.10.2023
DOTAZNÍK SPOKOJENOSTI PRO OBYVATELE SOKOLOVSKA

Vážený respondente, Vážená respondentko,
velmi si vážíme Vaší ochoty věnovat max. 5 min. Vašeho času následujícímu dotazníku, který je zaměřen na Váš osobní názor, jako obyvatele Sokolovska, na veřejný život a nabídku volnočasových aktivit v místě Vašeho domova.
Číst pokračování článku

AKTUALIZACE NA STRÁNKÁCH MĚSTSKÉHO ÚŘADU A JEHO ODBORŮ

- Dotace
- 27.10.2023 / Obor rozvoje města
- Úsek správy majetku
- 27.10.2023 / Obor správy majetku
- náměstí budovatelů
- 28.10.2023 / Dotazy na starostu
- Ridičské průkazy
- 26.10.2023 / Řidičské průkazy
- Informace o odboru
- 25.10.2023 / Obor správy majetku
- Cestovní pasy
- 25.10.2023 / Občanské průkazy a cestovní pasy
- Občanské průkazy
- 25.10.2023 / Občanské průkazy a cestovní pasy

NOVINKY MĚSTO SOKOLOV MĚSTSKÝ ÚŘAD VOLNÝ ČAS PODNIKATEL/INVESTOR

Zdroj: <https://www.sokolov.cz/scripts/detail.php?pgid=9>

Novinky z města Sokolova a okolí >> Zprávy z města

DOTAZNÍK SPOKOJENOSTI PRO OBYVATELE SOKOLOVSKA

27.10.2023, Zprávy z města

Vážený respondente, Vážená respondentko,
velmi si vážíme Vaší ochoty věnovat max. 5 min. Vašeho času následujícímu dotazníku, který je zaměřen na Váš osobní názor, jako obyvatele Sokolovska, na veřejný život a nabídku volnočasových aktivit v místě Vašeho domova.
Toto zcela anonymní místní šetření bude sloužit jako podklad pro diplomovou práci autorky, která je zaměřena na život na Sokolovsku a bez názoru jeho obyvatel by pozbýla smyslu.
Práce je vedena u Právnické ekonomické fakulty České zemědělské univerzity.
Dotazník můžete vyplnit zde: <https://www.surveio.com/survey/d/19X3K2E4W3V1X6M1B>

Zdroj: https://www.sokolov.cz/novinky/aktuality_mu/dotaznik-spokojenosti-pro-obyvatele-sokolova-56659

3. Příloha: výčet obcí sdružených v MAS Sokolovsko o.p.s., včetně celkové výměry a počtu obyvatel.

Obec název	MAS název PO 2021-2027	SO ORP název	Celková výměra (ha)	Počet obyvatel k 31.12.2021 celkem
Sokolov	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	2 292	22 097
Chodov	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	1 426	12 683
Kraslice	MAS Sokolovsko o.p.s.	Kraslice	8 133	6 537
Horní Slavkov	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	3 687	5 208
Habartov	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	2 139	4 687
Kynšperk nad Ohří	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	2 331	4 590
Loket	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	2 673	3 034
Rotava	MAS Sokolovsko o.p.s.	Kraslice	1 201	2 809
Březová	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	5 959	2 616
Nové Sedlo	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	1 698	2 554
Svatava	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	1 159	1 617
Oloví	MAS Sokolovsko o.p.s.	Kraslice	1 905	1 597
Bukovany	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	310	1 552
Lomnice	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	1 385	1 367
Dolní Rychnov	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	509	1 319
Vintířov	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	1 436	1 208
Jenišov	MAS Sokolovsko o.p.s.	Karlovy Vary	518	1 041
Krajková	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	3 523	915
Citice	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	541	874
Staré Sedlo	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	650	814
Královské Poříčí	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	1 220	775
Krásno	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	2 536	689
Libavské Údolí	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	229	518
Jindřichovice	MAS Sokolovsko o.p.s.	Kraslice	4 438	506
Stříbrná	MAS Sokolovsko o.p.s.	Kraslice	3 352	446
Kaceřov	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	572	424
Josefov	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	833	403
Bublava	MAS Sokolovsko o.p.s.	Kraslice	615	386
Hory	MAS Sokolovsko o.p.s.	Karlovy Vary	788	375
Šabina	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	507	345
Dolní Nivy	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	1 882	337
Mírová	MAS Sokolovsko o.p.s.	Karlovy Vary	390	326
Šindelová	MAS Sokolovsko o.p.s.	Kraslice	3 831	308
Rovná	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	4 411	301
Chlum Sváté Maří	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	470	297
Dasnice	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	404	274
Nová Ves	MAS Sokolovsko o.p.s.	Sokolov	2 696	205
Přebuz	MAS Sokolovsko o.p.s.	Kraslice	2 977	77

Zdroj: ČSÚ. Zpracování: vlastní.

4. Příloha: pozvánka na veřejnou sportovní akci spolufinancovanou programem Malý Leader.

SKI klub Bublava, z. s. Vás zve na
DĚTSKÝ DUATLON
SOUČÁST ZÁVODŮ LETNÍHO KARLOVARSKÉHO POHÁRKU

**BUBLAVSKÁ ŠESTKA
A ČTVRTMARATON**
VEŘEJNÉ ZÁVODY JUNIORŮ A DOSPĚLÝCH

NEDELE 24.09.2023
DĚTSKÉ HRŠTĚ U OBCENÍHO ÚŘADU BUBLAVA

DĚTSKÝ DUATLON 
běh - kolo - překážková dráha
hoši / dívky U6, U8, U10, U12, U14, U16
STARTY OD 10:00 / startovné 150,- Kč

BUBLAVSKÁ ŠESTKA 
(6,5 km) 
Nordic walking / chůze bez rozdílů kategorií
START 11:00 / startovné 50,- Kč

TERÉNNÍ ČTVRTMARATON 
(10,5 km) 
Běh muži do 39 let, muži 40 - 49 let, muži nad 50 let
ženy do 34 let, ženy nad 35 let
START 11:00 / startovné 50,- Kč

PODROBNÉ INFO A REGISTRACE: 
<https://sokotime.cz/zavod-230924>

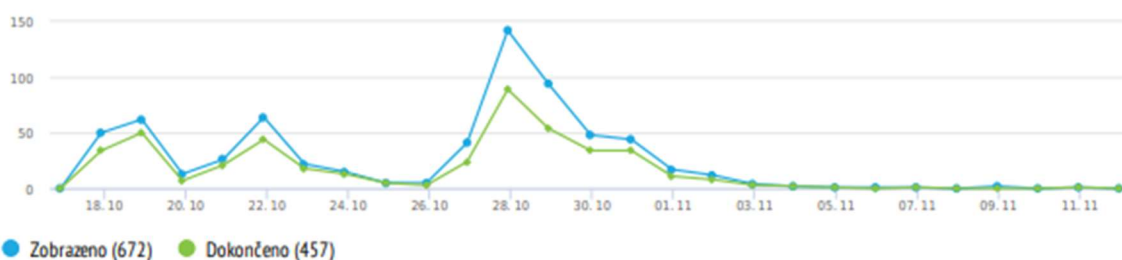


Zdroj: <http://www.ski-klub-bublava.cz/news/duatlon-bublava-2023/>

5. Detailní vyhodnocení Anonymního dotazníku spokojenosti pro obyvatele Sokolovska.



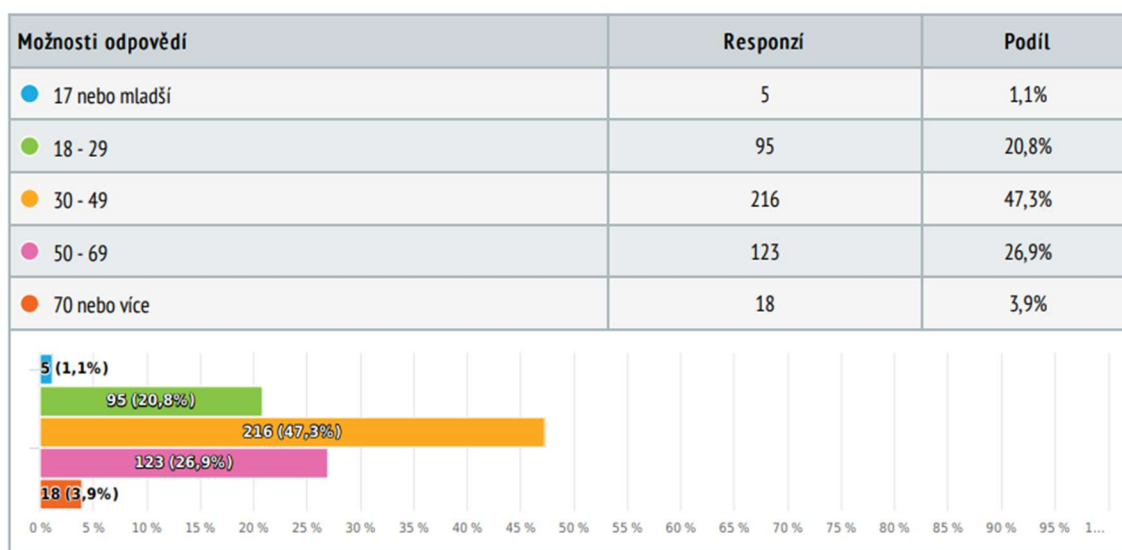
Historie návštěv (18. 10. 2023 – 11. 11. 2023)



● Zobrazeno (672) ● Dokončeno (457)

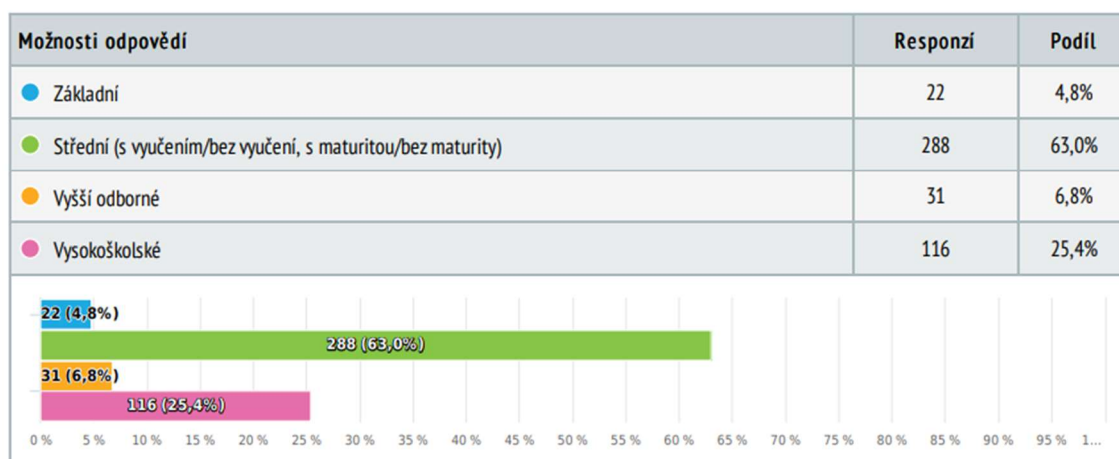
1 Která z níže uvedených kategorií zahrnuje Váš věk?

Výběr z možností, zodpovězeno 457 x, nezodpovězeno 0 x



2 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Výběr z možností, zodpovězeno 457 x, nezodpovězeno 0 x



3 Z nabídky prosím vyberte místo Vašeho bydliště.

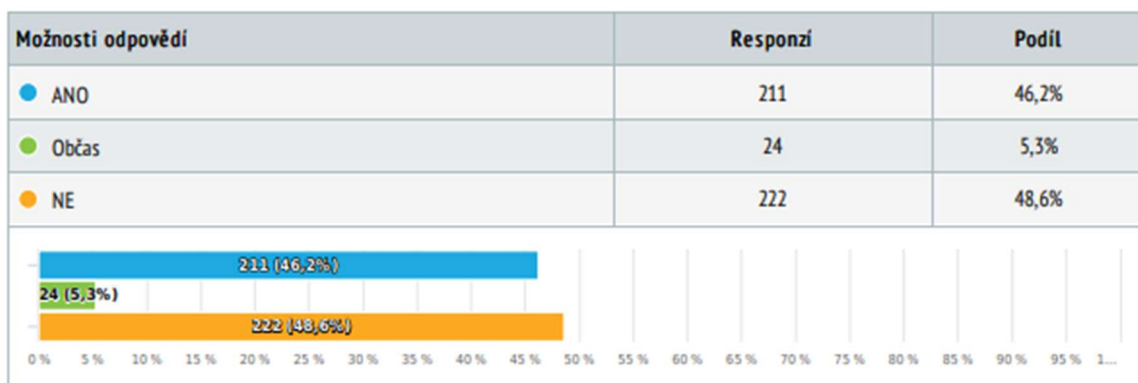
Výběr z možností , zodpovězeno 457 x, nezodpovězeno 0 x

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
● Březová	17	3,7%
● Bublava	17	3,7%
● Bukovany	2	0,4%
● Citice	4	0,9%
● Dasnice	0	0,0%
● Dolní Nivy	1	0,2%
● Dolní Rychnov	3	0,7%
● Habartov	12	2,6%
● Hory	0	0,0%
● Horní Slavkov	12	2,6%
● Chlum Svaté Maří	3	0,7%
● Chodov	35	7,7%
● Jenišov	1	0,2%
● Jindřichovice	4	0,9%
● Josefov	0	0,0%
● Kaceřov	1	0,2%
● Krajková	2	0,4%
● Královské Poříčí	6	1,3%
● Kraslice	57	12,5%
● Krásno	3	0,7%
● Kynšperk nad Ohří	5	1,1%
● Libavské údolí	2	0,4%
● Loket	3	0,7%
● Lomnice	6	1,3%

● Mírová	1	0,2%
● Nové Sedlo	3	0,7%
● Nová Ves	0	0,0%
● Oloví	6	1,3%
● Přebuz	1	0,2%
● Rotava	6	1,3%
● Rovná	2	0,4%
● Sokolov	214	46,8%
● Staré Sedlo	1	0,2%
● Stříbrná	4	0,9%
● Svatava	15	3,3%
● Šabina	3	0,7%
● Šindelová	4	0,9%
● Vintřov	1	0,2%

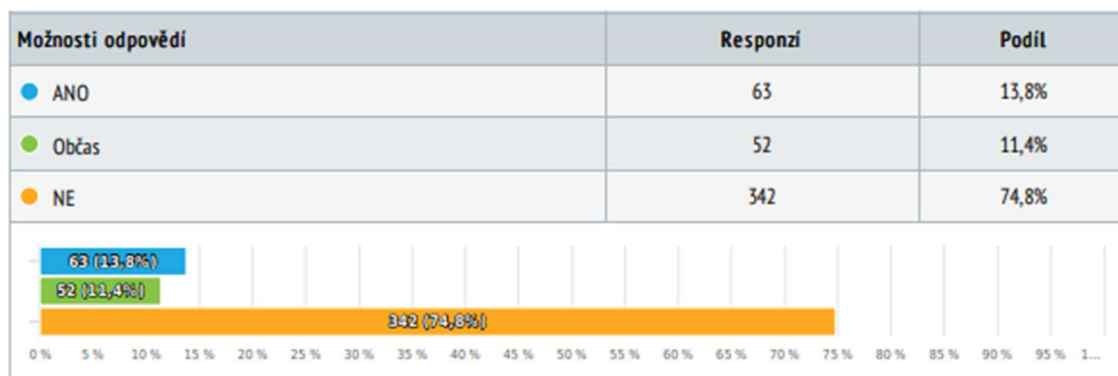
4 Pečujete o nezletilé dítě/děti?

Výběr z možností, zodpovězeno 457 x, nezodpovězeno 0 x



6 Podílíte se osobně na organizaci jakékoli veřejné akce, či volnočasového vyžití dětí, mládeže, či dospělých (např. setkání SDH, sportovní akce pro veřejnost, vedoucí na dětském táboře, trenér apod.)?

Výběr z možností, zodpovězeno 457 x, nezodpovězeno 0 x



7 Věnujete se nějaké dobrovolnické činnosti? Pokud ano, napište prosím jaké (např. SDH, skaut, výstavy drobného zvířectva, pomoc seniorům, úklid veřejného prostranství, Vánoční koncerty apod.).

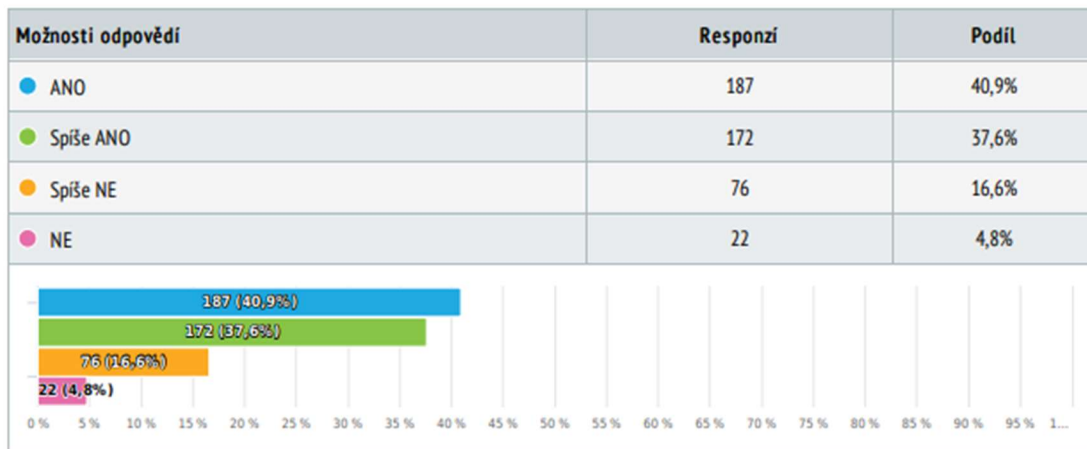
Textová odpověď, zodpovězeno 457 x, nezodpovězeno 0 x

- (367x)
- Pečuji o alej na Mežardu
- Peklo pro M Š
- Pionýr
- Pionýr, dětské letní tábory, ozdravné pobyty a jiné akce pro děti
- Pomoc na veřejných akcích
- Pomoc seniorům
- Pomoc seniorům, dobrovolný úklid veřejného prostranství
- Pomoc seniorům, sbírky oblečení, organizace dětského dne
- Pomoc sociálně slabším
- Pomoc útulku převoz koček ošetření Konec Toulání Kraslice
- Pořádání čarodějnic, pohádkového lesa, strašidelné stezky
- Pořádání rybářských závodů
- Pořádání turnajů
- Pořadatel, organizátor.
- Potravinová sbírka
- Potravinová sbírka, sbírka školních potřeb
- Potravinové sbírce (přebírání potravin v obchodě) v rámci veřejných dnů v obchodech
- Pravidelně pečuji o zelené plochy na pozemcích města, které jsou u mého bydliště.
- různé formy doučování
- Sázím stromy
- (2x) SDH
- SDH
- Senioři, spirt
- Se sousedy poradíme dětské dny, pálení čarodějnic, mikulášské na bázi dobrovolnictví.

- Administrativa a další pomoc kolem fotbalového klubu
- Cvičení dětí
- ČSOP, úklidy, pořádání sportovních a společenských akcí
- dárcovství krve
- Dětská burza, úklid Sokolova, návštěvy domova pro seniory
- Dětské kroužky, cvičení pro děti a dospělé, příměstské tábory, brigáda obce
- Dětský klub vydra
- Dobrovolnická činnost při pořádání různých akcí pro děti a plesů, seminářů, přednášek...
- Dobrovolník při akcích pro děti. (Den dětí, Pohádkový les, Prázdninová odpoledne pro děti, atd.)
- Dobrovolník v oblasti sociální
- Jsem blážen
- Koncerty
- Kynologické akce
- Max závody v OB, jinak spíš v Praze, protože tam studuju a aktuálně trávím víc času.
- Návštěvy s exotickým ptactvem
- Spolupřádání akcí školy.
- TRENÉR
- Trenér mládeže
- Úklid kolem Michalu, Ohře. Dobrovolník při pořádání závodů pro hendikepované např. Pohárek v sokolovském bazénu.
- Úklid kolem našeho věžáku, dělám to dobrovolně.
- Úklid, koncerty, pomoc
- Úklid, koncerty, vystoupení pro důchodce
- úklid, menší akce pro děti ze ZŠ
- Úklid prostranství
- Úklid veřejného prostranství
- Úklid veřejného prostranství, lesa někdy
- Úklid veřejného prostranství, pomoc přírodě ve spolupráci s Českými lesy, pomoc při volnočasových aktivitách dětí.
- Útulky
- Vánoční trhy
- Vánoční koncerty, úklid
- Vedoucí na táboře, víkendové akce pro děti
- Vedu školičku na Březové pro děti od roku 1-2 roky a občas zaskakuji ve školičce pro děti od 2-3 let. Zaštituje to Baby centrum Slunečnice.
- víkendové akce pro děti, letní tábory,
- Virtuální adopte 2 koček v kočičím útulku Sokolov - měsíční příspěvek
- Volejbalové turnaje mládeže i dospělých, úklid odpadků z přírody
- Vyjížďky pro motorkáře

8 Považujete nabídku veřejných akcí a volnočasových aktivit ve vaší obci za důležitou pro váš kvalitní život?

Výběr z možností, zodpovězeno 457 x, nezodpovězeno 0 x



9 Chybí vám nějaká veřejná služba, či aktivita v obci?

Možnosti odpovědi	Responzi	Podíl
Školka/ dětská skupina	24	6,3%
Střední škola	30	7,9%
Sportovní kroužek	14	3,7%
Školní autobus (přepravující pouze děti na začátek vyučování)	31	8,1%
Možnost doučování/ bezpečné volnočasové centrum pro děti a mládež	40	10,5%
Veřejný bazén	59	15,4%
Pošta	32	8,4%
Dráha na in-line brusle	28	7,3%
Lezecká stěna	27	7,1%
Sociální/ zdravotnické služby pro seniory žijící v domácím prostředí	45	11,8%
Dům s pečovatelskou službou	31	8,1%
Odpadkové koše se sáčky na psí exkrementy	68	17,8%
Více bezplatných zpevněných parkovacích míst pouze pro trvale žijící obyvatele	125	32,7%
Záchytné parkoviště pro návštěvníky	49	12,8%
Možnost napojení na vodovod nebo kanalizaci	15	3,9%
Komunitní prádelna	9	2,4%
Městská policie	34	8,9%
Veřejné toalety	46	12,0%
Napište jedno nebo více slov...	46	12,0%

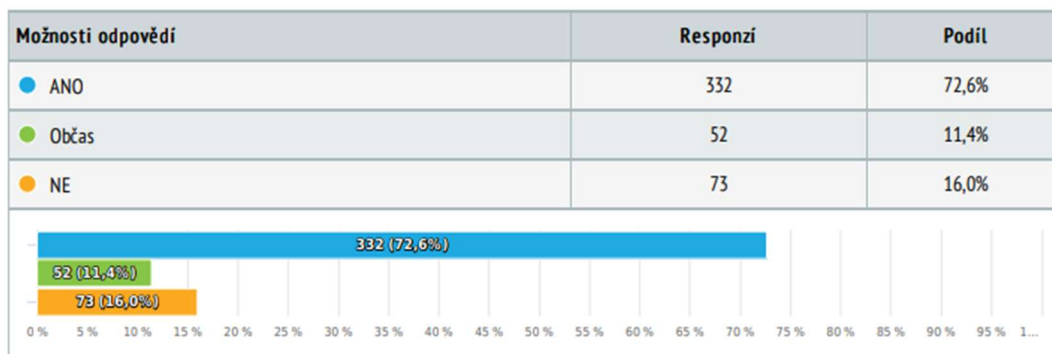
Otevřené odpovědi:

hodny lidi
Bioskladka
Bylo by toho mnohem víc
Kino

Fitness centrum
Knihkupectví
Obchod
Inovacní centrum, technologické centrum, vzdělávání pro 21. Století
Dům pro seniory
Cyklostezky
Obchod alespoň se zakl. potravinami
Dětský lékař
Nemocnice
Cyklostezka
Zábavný klub pro dospělé a náctileté. Možnost sportovního využití, když je nevhodné počasí.
Všeobecně nedostupné či relativně omezená možnost vzdělávání, v podstatě absolutní nepřítomnost vysokoškolského vzdělání v kraji. Soukromá školka.
Zubař, lékárna, obvodní lékař
Cyklostezka
Dětská herna/volnočasové centrum
Zdravotní dostupnost
Lékárna, veřejné lavičky, obchod.
Obchod
Vysoká škola
Vysoká škola
Sportovní hala
Akce pro děti s handicapem, centrum
Mateřské centrum
když o tom tak uvažuji, tak mi v Sokolově vlastně nic nechybí.
Cokoli pro speciální děti
Vysoká škola
Dopravní obslužnost
Kvalitní lékařská péče
Více odpadkových košů na veřejných místech
Lepší dopravní spojení s většími městy (zejména Praha) (stačila by lepší návaznost na spoje z KV nebo Chebu)
Bezpečnostní opatření převážně v nádražní ulici
Více kulturních a společenských akcí (koncerty...)
možnost skartace dokumentů
Dostupnější ukládání odpadu, více nádob na bio odpad
Chybí mi tu více sportovních aktivit pro matky s dětmi. Představovala bych si například posilovnu s možností vzít s sebou děti (2 a 4 roky).
Dopravní dostupnost (např. přímé spojení autobusem do Plzně)
Autobusové spojení mezi Sokolovem a Plzní
Vysoká škola
Nechybí
cyklostezka
Bankomat
nic mi nechybí

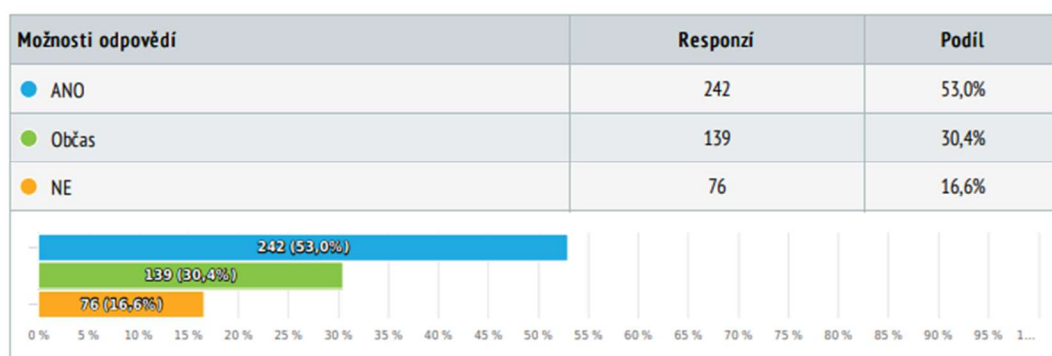
10 Chodíte volit do místního zastupitelstva?

Výběr z možností, zodpovězeno 457 x, nezodpovězeno 0 x



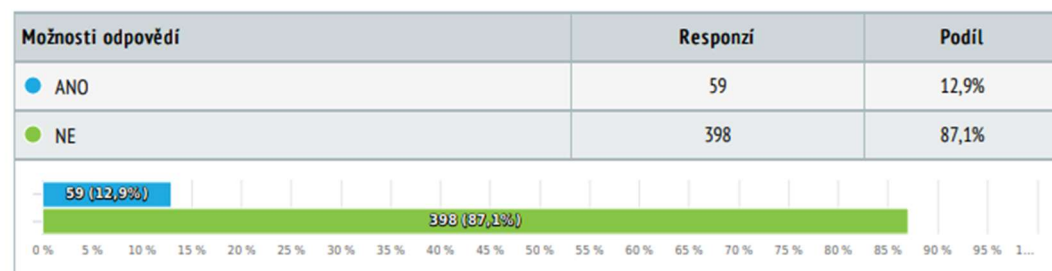
11 Zajímáte se o politické programy místních kandidátů?

Výběr z možností, zodpovězeno 457 x, nezodpovězeno 0 x



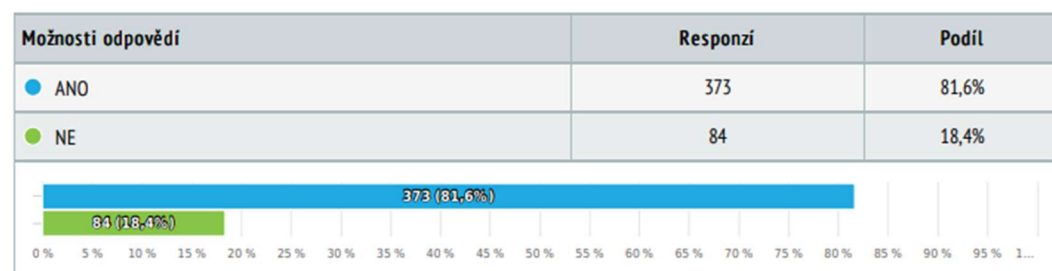
12 Kandidoval/a jste někdy v komunálních, krajských, sněmovních anebo senátních volbách nebo ve volbách do evropského parlamentu?

Výběr z možností, zodpovězeno 457 x, nezodpovězeno 0 x



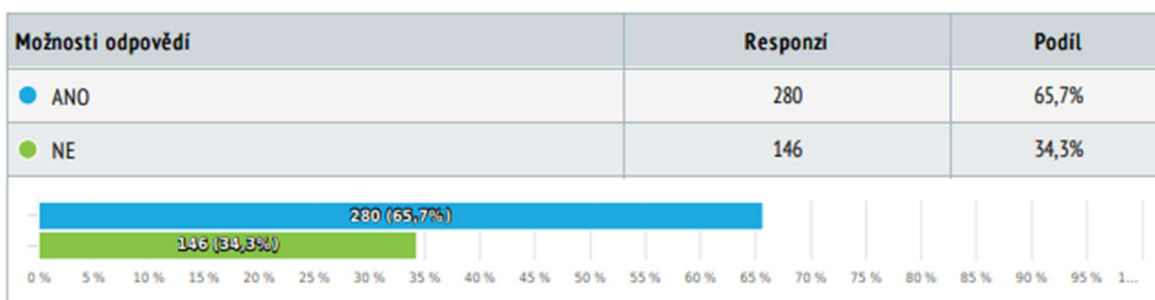
13 Slyšel/a jste někdy o nějakém projektu/akci, která byla ve Vašem "okrese" financovaná pomocí peněz od státu či EU (např. dotace)?

Výběr z možností, zodpovězeno 457 x, nezodpovězeno 0 x



14 Pokud ano, myslíte si, že projekty/akce takto financované zlepšily kvalitu Vašeho života?

Výběr z možností, zodpovězeno 426 x, nezodpovězeno 31 x



15 Vzpomenete si na projekt/akci financovanou z veřejných peněz, který využíváte/jste navštívil/a? Pokud ano, napište prosím o co se jedná.

Textová odpověď, zodpovězeno 457 x, nezodpovězeno 0 x

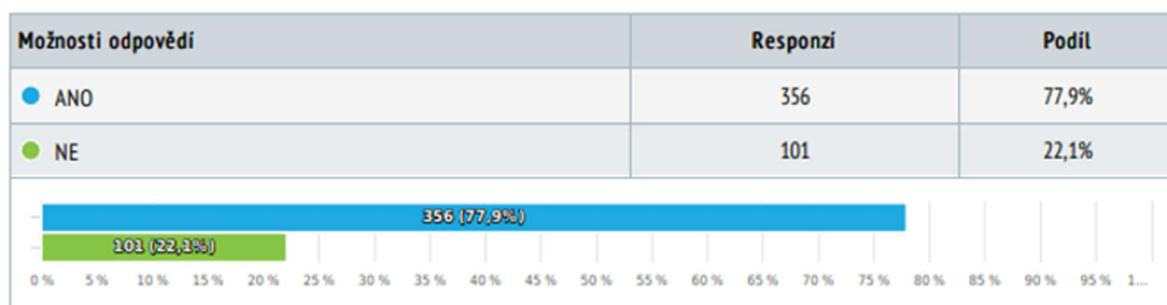
- (349x)
- Akce DDM Sokolov konané za přispění města Sokolov. Projekt financovaný z EU Vybavení odborné přírodovědné učebny ve Škole Můj Projekt Mánesova - využívají mé děti.
- Ano
- Cesta na Vysoký kámen označení památkových míst .
- (2x) cyklostezka
- (3x) Cyklostezka
- Cyklostezka
- Cyklostezka Hraničná . Pamp-trek Lipová ulice Kraslice.
- cyklostezka, lávka
- cyklostezka Ohře
- (2x) Cyklostezka Ohře
- cyklostezka, pečovatelák Čtyřka
- Cyklostezka, sportovní areál Baník
- cyklostezky
- Den horníků
- Dětska hřiště
- Dětska hřiště, sportoviště, komunikace atd.
- Dětská hřiště, veřejná sportoviště
- Dětská skupina
- Dětské hřiště
- Dětské hřiště.
- Dětské hřiště, dřevěný most směrem Hraničná (Kraslice), most za Albertem
- dětské hřiště, hřiště pro volnocasové aktivity
- Dětské hřiště, pumptrack

- Dětský den
- Dny dětí
- Duhová poradna, člověk v tísní, pomoc v nouzi...
- Důl Jeroným
- hornická
- Hornická pouť
- Hornická pouť, sokolovské kulturní léto
- Hornický den
- Houpačka na Spěváčku
- Hudební sál, hřiště
- Hurá prázdniny
- Chlumský kostel
- Chodníky
- Jakákoliv sportovní akce je financována městem Sokolov, kulturní akce také a další
- kanalizace a vodovod, veřejné osvětlení
- knihovna a mnoho dalších
- Knihovna, vlakové nádraží
- Koncer
- Kraslice jsou na chvistu, nejsou zde ani poradne silnice a vsechno se tu rozpada a na nic nejsou peníze
- Krejcarova lavka
- Krejcarova lávka
- Krejcarova lávka
- Krejcarová lávka
- Krejčova lávka, komunikace
- Kulturní akce za podpory kulturního výboru
- Kulturní dům a MFC Březová
- kulturní dům Březová
- Kulturní dům Březová
- Městská kanalizace
- Mezi Jindřichovicemi a Rotavou jsem před lety navštívil jednu farmu, kde bylo čerpáno z těchto fondů. Tuším, že to bylo na výstavbu kravína nebo salaše pro ovce. Bohužel to nemá ni společného se společenským životem :-)
- MFC Březová
- Most přes reku
- Nádraží
- Naměstí před Městským úřadem
- (6x) Ne
- Ne
- Některé určitě přispěly ke zlepšení - cyklostezky apod. Ale jiné jsou zase celkem k ničemu - odpadkové koše na nádraží by se zvládly pořídit i bez dotace. Takže je to tak půl napůl.
- Některé zejména laboratorní vybavení na SŠ, elektrické jednotky 650.2
- Nevím konkrétně, bydlím zde 2,5 roku, všechny projekty považuji za přínos pro region, především ochranu přírody a vodních zdrojů. Miroslav Loužil
- Nevím, zda to bylo z financí města nebo EU
- Nic takového tu nemáme
- Oprava rozhledny
- Oprava schodiště v kině Alfa v Sokolově

- Park, hřiště
- Pěší/inline stezku, hřiště, park
- Potravinová banka
- Pouť
- Príspevky na školní „pobytove zajezdy detí,“
- Prodejna elektro
- Protipovodňová hráz
- Rekonstrukce vlakového nádraží a výstavba podchodu Sokolov, nová Krejčárkova lávka Sokolov, dům pro seniory Čtyřka Sokolov
- Rekonstrukci místní komunikace
- Rekulтивace krajiny po hnědouhelné těžbě
- Rodičovský klub MAS Sokolovsko
- Rozhledna
- Silnice
- Silnice postavená místo šterkové cesty v místě, kde bydlí moji rodiče.
- sleva MHD
- Sportoviště v ulici Palackého
- sportovní hřiště
- Stavba MFC Březová u Sokolova
- Stezka
- Stezky na kola
- Škola, knihovna, veřejné osvětlení
- Tady je všechno financovaný z veřejných peněz.
- Veřejná komunikace v obci
- Veřejné komunikace
- vlakové a autobusové nádraží
- Volejbalový klub, koncerty v městě, průvod čertů, Hornická pouť, Hurá prázdniny, Sokolovské kulturní léta, městská hromadná doprava, opravy silnic
- Volnočasový areál Bílá voda - atrakce, zlepšení okolí, cesty...
- Vstupní objekt dolu Jeroným
- Vystavby hřiště, douhrazení školy v přírodě
- Zasiťování stavebních pozemků
- Zateplení základní škol, opravy mostů ve městě
- Zpevněná cesta na Bublavě
- Z veřejných peněz tedy z rozpočtu měst a obcí jsou financovány v drtivé většině všechny kulturní akce měst a obcí. Na těchto akcích se často využívají prostředky formou dotací z různých úrovní.

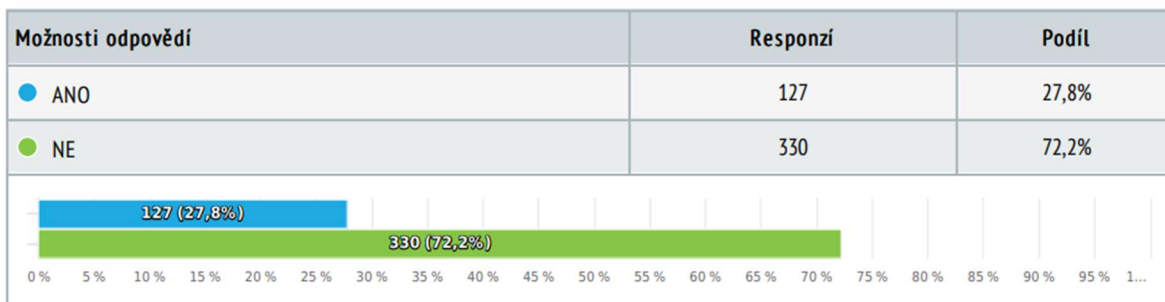
16 Chtěl/a byste mít možnost vyjádřit se k zaměření projektu/aktivity financované z veřejných peněz, např. mít možnost hlasovat, jaký projekt by měl být podpořen, nebo navrhnout, čemu by se měl věnovat (sportovní aktivity, podpora turistického ruchu, boj proti suchu apod.)?

Výběr z možností, zodpovězeno 457 x, nezodpovězeno 0 x



17 Už jste slyšel/a název organizace MAS Sokolovsko o.p.s.?

Výběr z možností, zodpovězeno 457 x, nezodpovězeno 0 x



18 Pokud ANO, napište prosím o jakou organizaci se jedná a/nebo v jaké souvislosti, či při jaké příležitosti jste o ni slyšel/a.

Textová odpověď, zodpovězeno 457 x, nezodpovězeno 0 x

- (371x)
- Aktivity ve škole pro pomoc s volbou povolání
- cistení reky Ohře
- Cyklostezky
- čerpání dotací na různé projekty
- Četla jsem název u projektu na veřejném místě.
- Čištění řeky Ohře
- Dětská skupina, zemědělství
- Dlouhodobá podpora a spolupráce, partner Mikroregionu Sokolov - vychod
- Dotace pro neziskovky
- Dotace rodičům na výměnu oken
- Dotační programy
- financování projektu
- idk, něco dělají, ale co? bůh ví
- jedná se o Místní akční skupinu, která podporuje regionální rozvoj obcí a spolků
- Jedná se o Místní akční skupinu, která usiluje o rozvoj regionu.
- Jedná se o neziskovou organizaci
- Jedná se o neziskovou organizaci, která pořádá např. čištění Ohře.
- Je to obecně prospěšná společnost se zaměřením na rozvoj Sokolovska
- Je to společenství, které se snaží rozvíjet region Sokolovska, vyhlašuje různé dotační programy
- Jsem členem
- Kolegyně z práce pro tuto organizaci několik let pracovala
- Konání akcí na Sokolovsku
- Koordinace sokolovského regionu ve všech oblastech.
- Mají něco společného s čerpáním dotací na nějaké regionální aktivity.
- manažeři v území, jednání se zástupci na půdě krajského úřadu
- Místní akční skupina. Projekty
- Místní akční skupina jsem členem vyberove komise
- místní akční skupina
- (3x) Místní akční skupina
- Místní akční skupina
- Místní akční skupina - Mas Sokolovsko, realizace projektů MAP, venkov, kulturní akce
- Místní akční skupina. Plánování. Dotační financování projektů.
- Místní akční skupina Pomáhající služby
- Místní akční skupina - sdružení měst a obcí. Ano vím o této organizaci a účastním jejich aktivit.

- Místní akční skupina sdružující obce na Sokolovsku. Poskytovatel dotací, propagátor regionu, konzultační služby.
- Místní akční skupina Sokolovská, v zaměstnání
- Místní akční skupina Sokolovsko je obecně prospěšnou společností, jež je otevřeným společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé sféry
- Místní akční skupina, účastním se některých setkání za školu a ve skupině pro vzdělávání nadaných
- Místní akční skupina, vyhláší projekty financované z veřejných peněz, účastnil jsem se zasedání
- Na Facebooku
- Naše obec je členem MAS Sokolovsko
- Na zastupitelstvu
- Ne
- Ne
- Neslyšela
- Nevím
- Nezisková organizace pomáhající obcím se získáním informací o dotacních možnostech, získání prostředku pro obce z fondu EU, „slyšela jsem o ní při práci na zadostech o dotaci pro obce.“
- neziskovka, pomáhá financovat projekty na sokolovsku.
- Neziskovka, která spolupracuje jak s veřejnou správou tak i regionálními podnikateli a výrobci? Asi tak bych to popsal. V Sokolově nebydlím skoro čtyři roky, ale letmo si pamatuji, že jsem to měl spojené se stavbou cyklostezek. Cest okolo Medarda včetně těch stromů, co se tam "adoptivně" sázely. Všechno to nebylo v rámci rekultivace hrazeno Štěpánkovou těžbou. To ještě žil. Hodně štěstí při zpracování :-). Radovan
- NZÚ Light - dotační program
- Obecně prospěšná společnost, která pomáhá malým obcím získávat dotace
- Obecně prospěšná společnost zabývající se rozvojem Sokolovska.
- Organizace, která propojuje NOZ a podnikatelskou sféru, pomáhají se získáním dotací z fondů EU. Spolupracuji s nimi.
- Organizace Sokolovska starající se o dotace. Zveřejňování, hodnocení...
- Osobně jsem jednala s MAS sokolovsko v rámci dotaci pro dětskou hernickou či dětskou skupinu
- Podpora místních komunit, veřejných akcí, pomoc starostům, dotační programy
- Podpora podnikatele (měsíčník Kamelot)
- Podporuje různá odvětví ať kulturu, pomoc občanům, vybavení JSDH
- Propagace turistického ruchu v tomto okrese
- Přesně nevím, ale už jsem tuto zkratku slyšela
- Při komunitním plánování
- při práci v MŠ
- Přispívali na akci mnou pořádanou (šipkový turnaj)
- Rozvoj okresu Sokolov - zaměřená na "venkovní obce". Sídlí v obci, ve které mám zaměstnání.
- Rozvojová agentura
- sdružení měst a obcí na Sokolovsku, tvoří projekty pro obce, shání dotace; tisk, internet, regionální televize
- Skupina pro rozvoj Sokolovska, hlavně jeho "odlehlejší" části.
- Slyšela jsem o tom v souvislosti s čerpáním dotací.
- s MAS Sokolovsko spolupracuji...
- Snaha o rozvoj regionu pomocí dotací a dobrovolných aktivit.
- Spojení obcí
- Už si nepamatuji
- Vedu jejich komunitní Rodičovský klub v Sokolově pro zlepšení kvality života maminek na rodičovské dovolené a jejich kvalitní návrat do společnosti a práce po RD
- Větrné elektrárny
- Viděl jsem strankx na internetu.
- V Josefově je z ní financováno centrum, tedy v lete příměstský tabor
- Vlastně ani nevím, jen jsem ten název už zaregistrovala.
- V novinách
- v souvislosti se vzděláváním a zpracování MAP
- v souvislosti s hlasováním o projektu
- V souvislosti s vyřizováním dotací pro obec
- Zbytečná
- Z netu, ale jinak jsem její aktivitu nezaznamenala
- Zpracování podkladů pro dotaci na výměnu tepelného zdroje